

Verneplan for Oslofjorden - delplan Vestfold

1. Forslag

Miljøverndepartementet (MD) legger med dette fram verneplan for Oslofjorden – delplan Vestfold. Planområdet er avgrenset til virkeområdet for Rikspolitiske retningslinjer Oslofjorden. Planen omfatter 32 områder. Samlet areal er på ca. 120 km², herav ca. 19 km² landareal. Arealene er i hovedsak på privat grunn. Samtidig foreslås i alt 12 eksisterende naturfredninger opphevet. Flertallet av disse inngår i foreslåtte nye verneområder. En rekke viktige hekkeplasser for sjøfugl er ikke med, men vil bli behandlet senere i et forslag for hele Oslofjordområdet.

2. Hjemmelsgrunnlag

Formålet med vernet er i tråd med målsettingen i naturvernloven § 5 og § 6, jf. §§ 21, 22 og 23 om landskapsvernområder, § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23 om naturreservater, § 13, jf. § 9 og § 10 og §§ 21, 22 og 23 om plantefredning, § 14 om fuglefredning samt § 14, jf. §§ 9 og 10, samt §§ 21, 22 og 23 om dyrefredning. Hjemmelsgrunnlaget er spesifisert under beskrivelsen av hvert område i kap. 9.

Nærmere begrunnelser og vurderinger i forhold til de anbefalinger som er gjort, er å finne i Direktoratet for naturforvaltnings (DN) faglige tilråding av 6.10.2004 til MD.

3. Verneverdier

Det faglige grunnlaget ble lagt gjennom verneplanutvalget for Oslofjordens tilråding fra 1999 (Utredning for DN Nr. 1999-8). Verneplanen er et supplement til de tematiske verneplanene. Planen har en geografisk og ikke tematisk avgrensning, og har derfor et bredt spekter av verneverdier (skog, sjøarealer viktige for sjøfugl, fredete og verneverdige arter samt natur- og kulturlandskap).

4. Andre interesser

Vestfoldkysten er populær ift friluftsliv og ferieaktiviteter i sommerhalvåret. Det drives fiske, jordbruk og skogbruk her. Jakt og fritidsfiske står sentralt i mange områder. Forsvarets og Kystverkets anlegg, samt kraftforsyning berører flere områder.

5. Trusler mot verneverdiene

Felles for de fleste områdene er at de benyttes til friluftsliv og rekreasjon og at det drives en del landbruksvirksomhet. Stor ferdsel til fots og/eller i båt kan virke

negativt på noen verneverdier. En del områder er avhengig av aktiv skjøtsel og beiting for å opprettholde verneverdiene. Trusler og konflikter er nærmere beskrevet under omtalen av hvert av verneområdene.

Konfliktreducerende tiltak

Fylkesmannen har hatt godt samarbeid med brukerinteressene. Det er gjort endringer/justeringer i avgrensning og forskrifter. Dagens yrkesfiske blir ikke begrenset. Landbruksvirksomheten kan fortsette omtrent som tidligere. Forbudet mot motorferdsel på sjø gjelder ikke for grunneiere og andre rettighetshavere som har båtplasser i eller i tilknytning til verneområder. Det vil ikke bli lagt begrensninger på allmenn ferdsel og enkelt friluftsliv som ikke kommer i konflikt med verneverdiene. Gjennom tilrettelegging vil verneverdiene skjermes. Jakt på hjortevilt er tillatt.

6. Saksbehandling

DN ga fylkesmannen i oppdrag å starte arbeidet i brev av 02.06.00. Grunneiere ble forhåndsvarslet i juni 01, med kopi til kommuner, fylkeskommune, andre lokale og regionale myndigheter, nærings- og grunneierorganisasjoner og ideelle organisasjoner. Fylkesmannen varslet i mars 03 om formell oppstart av planarbeidet. Forslaget ble sendt på lokal høring i juli 03. Fylkesmannen avga sin tilrådning til DN i mars 04. DN sendte saken på sentral høring i mars 04. MD mottok saken fra DN i oktober 04.

7. Viktige endringer under saksbehandlingen

Fylkesmannen foreslo følgende endringer etter lokal høring:

Verneform: Område nr 10, 19, 21, 21a, 24 og 28 får endret verneform.

Navn: Område nr 4, 5, 11, 16, 19, 21, 21a, 21b, 24, 32, 33, 35 får endret navn.

Avgrensning: Endringer i ytre avgrensninger av verneområder for område nr 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 16, 17, 18, 20, 21 jf. 21a, 21b, 24, 25, 31, 32 og 35. Grensene er justert mellom forvaltningssoner for lokalitetene 2, 18, 19 og 30.

Områder tatt ut av planen: Område nr 23 tas ut og inngår i stedet som hekkelokalitet som får ferdselsforbud etter viltloven.

Begrunnelsene for endringene er dokumentert nærmere i DN's faglige tilrådning til departementet. De er også omtalt under beskrivelse av hvert enkelt område i dette foredraget.

DN mener at tilrådingen innebærer at en rekke små områder fremmet på lokal høring reduseres ytterligere. Dette medfører at leveområdene for planter og dyr blir svært utsatt. Situasjonen gjenspeiler det høye arealpresset. Med unntak av lokalitetene 3 og 18 slutter DN seg til fylkesmannens avgrensninger. For lokalitet 18 (Ormø-Færder) tilrår direktoratet at øyene Hvalø og Østre Bolæren inngår i landskapsvernområdet. Deler av Østre Bolæren er likevel aktuell å regulere til byggeområder og kan eventuelt tas ut av forslaget. For lokalitet 3 (Kommersøya) omfatter endringen at forslaget til nytt verneområde også omfatter eksisterende verneområde for Kommersøya.

DN slutter seg til fylkesmannens tilråding om at område 23 tas ut. DN foreslår at også områdene 1, 15, 17 og 34 tas ut av planen. DN vil ta stilling til disse ved behandling av vern av viktige hekkelokaliteter for sjøfugl.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's forslag til endringer i verneform, navn, avgrensning samt at 5 områder tas ut av planen for å bli vurdert ifm vern av hekkelokaliteter for sjøfugl.

I samråd med MD har DN foretatt en del justeringer og presiseringer i forskriftene etter at saken ble oversendt departementet. Dette har ikke betydning for innholdet i saken.

8. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Fylkesmannens kommentarer

Ormø-Færder landskapsvernområde

Dette er det største området i planen. Fylkesmannen og kommunene ønsker at kommunene skal ha forvaltningsansvaret. Dette er begrunnet med at kommunene allerede er meget sterkt inne i forvaltningen av friluftsområder og kulturlandskap, og at de har Skjærgårdstjenesten. Kommunene har også miljøfaglig kompetanse til å forestå forvaltningen. Fylkesmannen viser også til at dette vil være ressursbesparende. I et område med et betydelig antall bygninger/anlegg knyttet særlig til fritidsbebyggelse, vil dette ikke minst gjelde samordning av behandlingen etter plan- og bygningsloven og verneforskriften.

Forvaltningsmyndigheten for øvrige områder

I utgangspunktet vil fylkesmannen være forvaltningsmyndighet. Ingen av kommunene har i høringen signalisert noe generelt ønske om å gå inn i denne rollen. Fylkesmannen nevner likevel at det i lokaliteten Hafallen (nr. 26) synes å ligge til rette for kommunen tillegges forvaltningsmyndigheten.

Forvaltning og skjøtsel av områdene

Under fylkesmannens merknader til de enkelte verneforslag, er det drøftet behov for forvaltningstiltak for de enkelte områdene. For noen områder er det forutsatt at det skal utarbeides en forvaltningsplan.

Fylkesmannen sier at det i første rekke er landskapsvernområdene, samt enkelte naturreservater og biotopfredningsområder med utpreget kulturbetingede natur-/vegetasjonstyper, og/eller hvor andre brukerinteresser er sterkt inne i bildet (friluftsliv m.fl.), som vil kunne utløse betydelige ressursbehov. Flertallet av disse er avhengig av aktiv skjøtsel, herunder husdyrbeite. Det skal utarbeides forvaltningsplaner for ni av områdene.

Direktoratets kommentarer

I spørsmålet om forvaltningsmyndighet for Ormø-Færder mener DN at det ikke er grunnlag for ytterligere delegering av forvaltningsmyndighet, før dagens avtalebaserte delegeringsordning er evaluert.

Miljøverndepartementet ønsker i prinsippet at egnede verneområder bør forvaltes av kommunene. Dette forutsetter imidlertid at kommunene har nødvendig kompetanse og er i stand til å følge opp forvaltningsansvaret på en forsvarlig måte. Når

det gjelder Ormø – Færder har departementet valgt å legge forvaltningsansvaret til kommunene. DN har ingen faglige innvendinger mot dette.

9. Merknader

Friluftsliv, ferdsel og støy:

DN har på bakgrunn av høringsinnspill fra Tjøme kommune, tillatt bruk av modellbåt og modellfly i landskapsvernområdene. Dette fordi det er en ubetydelig støykilde ift. øvrig bruk. FRIFO foreslår at det bør vurderes om friluftslivet bør være en del av verneformålet, spesielt i landskapsvernområdene. Dette har DN gjort for Ormø – Færder landskapsvernområde. For de øvrige verneforslagene er det ikke vurdert som hensiktsmessig å ta med friluftsliv i verneformålet.

DN kan innføre ferdselsrestriksjoner etter høring, dersom det er nødvendig i forhold til formålet med vernet/fredningen. I fylkesmannens tilråding avviker bestemmelsene om ferdsel noe i forhold til etablerte standarder for landskapsvernområder og naturreservater. Direktoratet har tilpasset bestemmelsene i tråd med ordlyden i nyere verneplaner.

I tråd med ny praksis har DN endret bestemmelsen om det generelle unntaket for gjennomføring av militær operativ virksomhet mm, slik at det nå presiseres at unntaket også gjelder: "*gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten*".

Miljøverndepartementet vil bemerke: I DN's faglige tilråding til departementet er det drøftet ferdselsforbud i områder med viktige hekkelokaliteter for sjøfugl. DN's konklusjon er at disse områdene ikke bør omfattes av denne verneplanen, men behandles i en egen plan. Vernegrensene er endret i tråd med dette.

MD støtter tilrådingen og finner det derfor ikke nødvendig å omtale ferdselsforbud som knyttes seg til hekkende sjøfugl her.

Det er foreslått totalt jaktforbud, herunder seljakt bare i Sandebukta og på Kommersøya, med bakgrunn i områdenes betydning for fuglelivet. I Sandbukta tilrås det ikke noe unntak for seljakt, da det er forstyrrelsen i seg selv det er et poeng å unngå. For lokalitetene Bogen, Mulåsen, Falkensten, Falkenstendammen, Løvøya, Adalstjern, Moutmarka, Melsom og Askvikmyra er det foreslått unntak for jakt på hjortevilt.

Kraftforsyning

Skagerak Nett AS har kommet med innspill om hvor kraftforsyningen blir berørt. Hensynet til drift og vedlikehold av kraftlinjer er ivaretatt i alle verneforslagene der dette er aktuelt. Hensynet til eksisterende anlegg er ivaretatt gjennom egne bestemmelser om kraftanlegg/kraftledninger i verneforskriftene. Departementet legger følgende til grunn:

1. Bestemmelsene åpner for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i forhold til konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal

master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.

I forbindelse med vedlikehold vil det kreves særskilt tillatelse for motorferdsel fra forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Det presiseres at forvaltningsmyndigheten vil kunne gi tillatelser av lengre varighet på bestemte vilkår, slik at det ikke må søkes for hvert enkelt tilfelle. Unødig tungvint drift og vedlikehold kan på denne måten unngås, samtidig som forvaltningsmyndigheten kan sikre en mest mulig skånsom motorisert ferdsel i forhold til verneverdiene.

2. Bestemmelsene presiserer at tiltakshaveren kan foreta nødvendig istandsetting ved akutte utfall av anleggene. Ved akutte feil på anleggene kan det oppstå behov for umiddelbar reparasjon av installasjoner som medfører bruk av motorkjøretøy. I slike akutte tilfeller vil det ikke være tid til å innhente tillatelse til bruk av motorkjøretøy i verneområdet, dersom den nødvendige motorferdselen ikke allerede er tillatt i allerede gitt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. I slike tilfeller forutsettes det at motorferdsel skjer mest mulig skånsomt, og at det snarest mulig i ettertid meldes fra til ansvarlig forvaltningsmyndighet for verneområdet.

3. Oppgradering og/eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt er tillatt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i strid med verneformålet. Bestemmelsen omfatter tilfeller hvor det oppføres andre typer master, ved oppsetting av større master eller opphenging av nye liner m.v. som endrer anleggets egenskaper i forhold til hva det er gitt konsekusjon til å etablere, og når endringen ikke innebærer en vesentlige fysisk endring i forhold til formålet med vernet. Eksempel på tiltak kan være endring av drifts-spennning eller linetykkelse. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke kommer i konflikt med verneverdiene.

4. Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under ovennevnte, skal behandles etter søknad. Med dette siktes til tilfeller hvor oppgraderingen eller fornyelsen kan innebære en vesentlig fysisk endring i strid med verneformålet. Vurderingen av om oppgraderingen eller fornyelsen innebærer en vesentlig fysisk endring i forhold til formålet med vernet, vil være en konkret vurdering av tiltakets samfunnsmessige betydning satt opp mot hensynet til verneformålet i det enkelte tilfelle. Det antas at slike dispensasjoner under normale omstendigheter vil kunne gis. Hensikten med konkret søknad er også å etablere en kontakt i forkant mellom tiltakshaver og forvaltningsmyndigheten for verneområdet med sikte på å drøfte avbøtende tiltak slik at mulige negative konsekvenser for verneformålet som følge av anlegget i størst mulig grad reduseres og dermed synliggjøres allerede i søknaden. Hensikten er ikke å diskutere nedleggelse eller dramatiske omlegginger av det eksisterende anlegget, men derimot en mest mulig skånsom utforming og mindre justeringer av anlegget. Opprettholdelse av luftledning i det samme området skal normalt aksepteres. Ved vurderingen skal det legges vekt på tiltakshaverens plikter etter energiloven til å sørge for å holde anlegget i tilfredsstillende driftssikker stand, herunder sørge for vedlikehold og modernisering som sikrer en tilfredsstillende leveringskvalitet. Ved vurderingen skal det også legges

vekt på plikten til ved planlegging, utførelse og drift av elektriske anlegg å sørge for at allmennheten påføres minst mulig miljø- og landskapsmessige ulemper i den grad det kan skje uten urimelige kostnader eller ulemper for konsesjonæren.

Fiske, havbruk og oppdrettsnæring

Fiskerlaget Sør ønsker ikke begrensinger på fisket til manntallsførte fiskere. Det etablerte ålefiske må fortsatt kunne drives i 50 m-sonen i sjø i tiden med ferdselsforbud.

Fiskeridirektoratet Region Skagerak påpeker at det er generelt forbud mot etablering av oppdrettsanlegg, selv om det ut fra verneformålene ikke er noe som klart skulle tilsi dette. Direktoratets oppfatning er at prosessen ved etablering av oppdrettsanlegg skulle sikre at slike anlegg ikke blir plassert i områder som ikke egner seg. Miljøvernmyndighetene vil dessuten være høringspart i forbindelse med konsesjonssøknad. Direktoratet mener derfor at verneforskriftene generelt skal utformes i tråd med dette. Havforskningsinstituttet er positivt, men forutsetter at bruk av strandnotstasjonene kan fortsette. De ber om at tradisjonelt fiske og havbruk i minst mulig grad hindres. Tiltak som medfører større bestandsøkninger av sel og sjøfugl, spesielt skarv, kan forskyve den økologiske balansen og de anbefaler en balansert jakt.

Fylkesmannen finner i de fleste tilfeller å kunne følge fiskerimyndighetenes råd. Det er imidlertid tre sjøfuglreservater (Bekkeskjær, Glomsteinskjær og Gumserødøya) hvor etablering av oppdrettsanlegg, både p.g.a. naturgitte forhold og annen faktisk bruk eller planlagt regulering, er så lite sannsynlig at det ikke blir foreslått å følge rådet.

Fiskeridirektoratet (FD) viser til at planen i vesentlig grad kan få konsekvenser for fiske og fangst, akvakultur og høsting av tang og tare. Det er ikke etablert slik virksomhet, men FD mener forskriftene må utformes slik at dette vil være mulig. De viser til retningslinjer i St. meld. nr. 43 (1998-99) *Vern og bruk i kystsona*, og mener det bør gis generelt unntak for fiske og fangst i medhold av saltvannsfiske- loven og for havbeite etter havbeite-loven. Selv om det i dag ikke høstes tang og tare i områdene, bør det tilføyes et punkt om at det kan søkes dispensasjon etter § 5 i alle verneområder som omfatter sjø. Når det gjelder andre former for akvakultur enn havbeite og høsting av tang og tare har FD forståelse for at det ikke gis generelle unntak. Imidlertid bør det kunne åpnes for å gi unntak etter søknad. For å unngå at akvakultur i utgangspunktet ekskluderes, ber FD om at det i alle naturreservater som omfatter sjø, tilføyes et punkt i § 5 om at det kan gis tillatelse til akvakultur. FD mener fylkesmannen ikke har gitt en overbevisende grunn for å ha forbud mot oppdrett i Bekkeskjær, Glomsteinskjær og Gumserødøya. FD mener også at det generelle forbudet etter § 3 mot etablering av faste installasjoner kan være til ulempe for fiske og eventuelt havbruk. Derfor ber de om at det i forskrifter som grenser til eller omfatter sjø tilføyes et nytt punkt i § 5 om at det kan gis dispensasjon til etablering av faste installasjoner i forbindelse med fiskeri- og akvakulturvirkosomhet, som fortøyningsfeste, naust og lignende.

Norges Fiskarlag er tilfreds med at yrkesfiske og bruk av båt i denne forbindelse er unntatt fra ferdselsforbudet, men legger til at verneplanen heller ikke må medføre problemer med hensyn til bruk og oppføring av nødvendige sjøhus samt innretninger på land for å kunne avvikle fisket på en god måte.

DN kan ikke se at noen av verneforslagene berører virksomheten som drives på strandnotstasjonene, og legger til grunn at aktiviteten kan fortsette. Generelt er verken fritidsfiske eller fiske foreslått regulert. Direktoratet viser ellers til utsatt behandling av sjøfuglområder.

DN slutter seg til fylkesmannens forslag om havbruk i forbindelse med *landskapsvernområder*. Her kan det etter søknad gis tillatelse til havbruksvirksomhet dersom det ikke strider mot verneformålet. Disse områdene omfatter over 99 % av planens sjøareal. Direktoratet mener det ikke bør åpnes for havbruk i *naturreservatene*, jf. kystverneplanene for Nordland og Troms. Eventuelle søknader om havbruk i naturreservater må vurderes etter den generelle unntakshjemmelen i forskriftene.

Høsting av tang og tare er ikke tatt opp i forbindelse med lokal høring og er derfor ikke vurdert av fylkesmannen. Det foregår ikke høsting av tang og tare i planområdet, og etter det DN kjenner til har fiskerimyndigheten heller ikke åpnet for dette. Eventuelle fremtidige ønsker om taretråling og tangskjæring bør vurderes når det blir aktuelt. Direktoratet viser for øvrig til kystverneplanene for Nordland og Troms.

Miljøverndepartementet viser til at fiske ikke berøres av verneforskriftene. For havbruk har en lagt seg på samme nivå som i sammenlignbare saker, jf. kystverneplanene for Nordland og Troms. Departementet viser for øvrig til at det fram til nå ikke er funnet grunnlag for å etablere oppdrett i dette området.

Fiskeri- og kystdepartementet mener det er behov for unntak for faste installasjoner som er nødvendig for næringsutøvelse i de verneområdene som grenser til sjø. MD har derfor tatt inn følgende tekst inn i forskriftenes § 3 (Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til) for alle landskapsvernområder unntatt Sandebukta:

"Etablering av landfester i forbindelse med fiske og akvakultur." MD mener dette ikke skal gjelde for Sandebukta, som er en viktig raste- og trekklokalitet for fugl. Det planlegges dyrelivsfredning her, og akvakultur er uforenelig med vern her. MD viser for øvrig til omtale av denne problemstillingen i kgl. res. for Kystverneplan for Troms ("Fortøyningsfester" side 36).

MD viser til at fiskerimyndighetene har bedt om at det gjøres unntak for havbeite. MD vil presisere at havbeite ikke inngår i begrepet havbruk (oppdrett) i denne sammenheng, jf. også omtale av begrepsbruk i verneplanen for sjøfugl i Sør-Trøndelag og kystverneplanen for Nordland. Departementet skiller derfor i denne sammenheng mellom havbeite og havbruk (oppdrett). Havbruk omfatter både fiskeoppdrett og skjelloppdrett. Havbeite er ifølge fiskerimyndighetene definert som utsetting og gjenfangst av krepsdyr, bløtdyr og pigghuder i næringsformål. Etter gjeldende regelverk kan det bare gis tillatelse til utsetting av havbeitedyr som er stedeagne. MD legger denne informasjonen om havbeite til grunn og tilføyer en ny bestemmelse i verneforskriftene for områder som omfatter sjøareal om at vernet ikke er til hinder for utsetting og gjenfangst av stedeagne marine arter i forbindelse med havbeitenæring. Departementet presiserer at unntaksbestemmelsen ikke omfatter eventuell fôring, medisiner og etablering av tekniske innretninger i tilknytning til slik virksomhet. Eventuelle behov for fôring, medisiner og etablering av tekniske innretninger i tilknytning til havbeitenæring i landskapsvernområdene ivaretas ved at departementet tilføyer en bestemmelse i verneforskriften om at fôring, medisiner og etablering av tekniske innretninger som ikke er synlige på sjøoverflaten, i forbindelse med havbeitenæring er tillatt.

Kystverkets anlegg

Kystverket Sørøst forutsetter at planen ikke vil være til hinder for vedlikehold og drift av eksisterende sjømerker/navigasjonsinstallasjoner eller nyetablering der det av sikkerhetsmessige årsaker måtte være nødvendig. De antar at unntaksbestemmelsene i verneforskriftene vil være dekkende for sine interesser.

DN viser til kystmeldingen hvor det bl.a. sies at: ”For nyanlegg og innretningar som vert rekna for å ha tyding for sjøverts ferdsel og/eller tryggleik i området, må Kystverket søkje dispensasjon frå verneforskriftene.” Dette vil sikre kontakt mellom Kystverket og forvaltningsmyndigheten, slik at en kan vurdere alternativ plassering/utforming dersom det er i konflikt med verneverdiene. Dersom det skulle bli aktuelt å feste grensemerke for et verneområde til sjømerke, forutsetter direktoratet at forvaltningsmyndigheten på forhånd foretar de nødvendige avklaringer med Kystverket.

Miljøverndepartementet viser til at verneplanen ikke vil være til hinder for vedlikehold og drift av sjømerker/navigasjonsinstallasjoner eller nyetablering der det er nødvendig.

Jordbruk og skogbruk

Larvik kommune forutsetter at naturreservater ikke omfatter dyrket mark. Vestfold Bonde- og Småbrukerlag stiller seg bak konklusjonene vedr. vern i naturområder der det ikke er spor etter menneskelig aktivitet. I kulturlandskapsområder hvor verneverdiene er et produkt av jord- og skogbruk, mener de at planen må legge mer vekt på at også driftsformene må gis en form for vern. Hogst og skogskjøtsel må kunne tillates som før.

Fylkeslandbruksstyret uttaler at i landskapsvernområder vil landbruksmessig utnyttelse med visse restriksjoner kunne foregå. I områder med store landbruksinteresser bør derfor verneformen vurderes nøye. Vernet kan gi uheldige økonomiske konsekvenser for grunneiere, og man bør bruke verneformen naturreservat. Beiting kan være viktig for å opprettholde verneverdier. I naturreservater hvor det utøves skogbruk, vil en få de største ulempene økonomisk sett.

Fylkesmannen viser til at områder med jordbruksdrift foreslås som landskapsvernområder der virksomheten vil kunne videreføres. Her er beitearealer og bruk av beitedyr av interesse for å opprettholde kulturlandskapet. I flere av områdene har det vært drevet lite intensivt skogbruk. Fylkesmannen er enig i at veldrevet kulturskog ikke skal inngå i naturreservat og vil derfor endre grensene. I landskapsvernområder er det lagt opp til at skogsdrift og veduttak kan skje etter retningslinjer beskrevet i forskrift og etter forvaltningsplan.

Statens landbruksforvaltning mener uttak av tømmer, jordbruksproduksjon og beiting bør kunne fortsette. Grunneiere og rettighetshavere må få medvirke i utarbeiding av forvaltnings- og skjøtelsesplaner, og det må tas hensyn til landbruksdrift i tilgrensende områder. Norges Bondelag og Norges Skogeierforbund ønsker primært at jordbruksområder ikke skal omfattes av vernet, eventuelt at vernebestemmelsene ikke begrenser utøvelsen av jordbruk. Der beite er en forut-

setning for å ivareta verneformålet må forholdene legges til rette for det. Kulturskog må tas ut av forslagene. De ber om at ønsker fra grunneierne om grenseendringer eller forslag til alternative løsninger tas til følge. Grunneiere har nevnt skadeproblematikk i forhold til gjess, og dette bør sees i sammenheng med forvaltningsplaner. Mangel på erstatningsvern er uholdbart og bør endres, og de kan ikke akseptere vern på privat grunn før erstatningsbestemmelser for landskapsvernområder er på plass.

Verneforskriftene for landskapsvernområder er i mange tilfeller blitt så strenge at det har vanskeliggjort drift, særlig for skog. De ber derfor om at det tas hensyn til dette. Jordbruksdrift i landskapsvernområder må ikke begrenses til kun tradisjonelt landbruk. Skog i landskapsvernområde bør drives og forvaltes etter "Levende skog- standarder". De ber også om at det i forskriftene tas inn et punkt om at landbruksbasert næringsvirksomhet ikke skal hindres så lenge det ikke strider mot formålet med vernet.

DN viser til fylkesmannens gjennomgang. Ut fra dette mener DN at verneforslaget legger til rette for utøvelsen av et aktivt og moderne jordbruk, slik Norges Bondelag/ Norges Skogeierforbund ber om. DN viser også til at områdene gjennomgående er små, spesielt gjelder dette naturreservat og biotopfredningsområder. Når det gjelder beiting, kan fylkesmannens formulering oppfattes som uklar. Direktoratet foreslår at alle bestemmelsene om beiting endres til: *"Beiting er tillatt. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til verne/fredningsformålet ved forskrift regulere beitetrykket i hele eller deler av landskapsvernområdet / naturreservatet"*. Beite vil normalt kunne fortsette som før. I en del områder er beiting også positivt for verneformålet, men DN mener det ikke er nødvendig å angi dette spesielt i forskriften. Hensikten med bestemmelse om beite er at det skal være mulig å regulere ny eller endret beitebruk som skader eller ødelegger verneverdiene, f.eks. beiting av geit. Direktoratet viser til at innholdet i "levende skog standarden" er utenfor forvaltningsmyndighetens kontroll og kan variere over tid. Derfor er det bedre å ha mest mulig entydige retningslinjer. En plan her kan f.eks være en skogbruksplan. Poenget er at forvaltningsmyndigheten må ha en styringsmulighet.

Miljøverndepartementet mener det er gjort tilpasninger til jord- og skogbruk både gjennom forskriftene og ved justering av vernegrensene. I områder der opprettholdelse av kulturlandskapet er viktig, er det sammenfallende interesser mellom vern og landbruk. Det er for øvrig ikke restriksjoner på landbruksvirksomhet som ikke kommer i konflikt med vernet.

MD har etter ønske fra Landbruk- og matdepartementet (LMD) endret formuleringen "jordbruk" til "landbruk" i forskriftene. MD ønsker primært at formuleringen "jordbruk" benyttes fordi det da vil være lettere å unngå aktiviteter som kan komme i konflikt med verneformålene. Når MD likevel har funnet å kunne godta "landbruk" i denne verneplanen, er det fordi LMD er tydelig på at eventuell ny virksomhet i landbruket som går ut over tradisjonell jordbruksvirksomhet, ikke skal komme i strid med verneformålene. Der aktiviteter knyttet til formuleringen "landbruk" er benyttet i forskriftene, er det også presisert at aktivitetene ikke skal være i strid med verneformålet.

Miljøverndepartementet har i forskriftene for noen aktuelle verneområder, åpnet for at det skal være mulig med nødvendig motorferdsel i forbindelse med gjerdning og transport av dyr til og fra beite. Det er spesielt transport av syke og døde dyr

fra beite departementet her tenker på. MD forutsetter at slik motorferdsel utøves på en skånsom måte. Motorferdsel tillates ikke i områder der dette kan skade verneverdiene eller i svært små områder.

Kulturminner

Fylkeskommunen anmoder om at det i forskriftene gjøres tilføyelser om skjøtsel og vedlikehold av kulturminner i 8 områder.

Fylkesmannen har fulgt fylkeskommunens råd i de aktuelle verneforslag.

DN viser til at i fylkesmannens forslag varierer det om skjøtsel og restaurering av kulturminner kan foregå etter den generelle unntakshjemmelen, eller om det må søkes om slike tiltak. Direktoratet tilrår at det tas inn en spesifikk dispensasjons hjemmel i forskriftene. I områder der det lages forvaltningsplan bør også kulturminner utredes. Dette vil gi den nødvendige avveining mellom interessene og kan forenkle den senere saksbehandlingen.

Miljøverndepartementet mener kulturminner kan være en verdifull dimensjon i landskapet som kilde til opplevelse og kunnskap. Departementet har i forskriftene endret formuleringen "skjøtsel og restaurering" til "skjøtsel og istandsetting" av kulturminner. Denne formuleringen er mer i tråd med det som er naturlig å foreta seg ift kulturminner. For øvrig er departementet enig med DN i at også forholdet til kulturminner bør utredes i eventuelle forvaltningsplaner.

Forvaltning

Flere grunneiere peker på nødvendigheten av å ha operative forvaltningsplaner. Tjøme kommune legger til grunn at kostnader til forvaltningen dekkes av staten, og at dette kan skje gjennom dagens ordninger Tilstrekkelig statlig finansiering er avgjørende for en god forvaltning. Sande kommune understreker nødvendigheten av et effektivt oppsyn. Oslofjordens friluftsråd mener allmennheten må informeres om hvorfor områder vernes. OF benytter flere friområder til "åpne turer" med informasjon om biologisk mangfold, og som rådet mener fortsatt må tillates. SABIMA frykter at kommuner som får forvaltningsmyndigheten, vil ha en "slepphendt" dispensasjonspraksis i strandsonen. Fylkesmannen må beholde kontroll- og sanksjonsmulighet dersom kommuner gir dispensasjoner som bryter med verneformålet. Verneformål og -bestemmelser må være så entydige at faren for ulike tolkninger blir redusert. Det vises også til viktigheten av oppsyn og at det utarbeides skjøtelses/forvaltningsplaner. Viken Skog mener det er viktig med full erstatning og raskt oppgjør. Norges Bondelag og Norges Skogeierforbund viser til revidert nasjonalbudsjett for 2003 vedr. verdiskaping. Disse prinsippene må komme til syne i forvaltning og bruk. Forvaltningsmyndigheten for landskapsvernområder bør legges til kommunen. Arbeidet med forvaltnings- og skjøtelsesplaner bør startes opp så raskt som mulig, og i nær dialog med eiere og brukere.

DN er av Miljøverndepartementet bedt om å delegere ansvar til de kommuner som har svart ja uten forbehold. Unntak er gjort for Ramsarområder. Forsøket med avtalebasert delegering startet i 1998, og skal evalueres etter 5 år. Ut fra dette mener direktoratet at det ikke er grunnlag for ytterligere delegering nå.

Det er lagt opp til at det *skal* utarbeides forvaltningsplan i 9 områder. For de øvrige områdene *kan* det utarbeides forvaltningsplan. Forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for dette. Behovet for forvaltningsplan må vurderes ut fra brukerinteresser, verneverdier og skjøtselsbehov. Gjennom en forvaltningsplanprosess skal en avklare og ta stilling til hvordan ulike verne- og brukerinteresser skal håndteres. Grunneiere, rettighetshavere og andre brukergrupper skal involveres. Når det gjelder erstatning, er nye erstatningsregler utredet av Biomangfoldlovutvalget, og vil bli gjort gjeldende for verneområder i denne verneplanen hvis de blir vedtatt.

For næringsutvikling tilrår fylkesmannen å ha med en bestemmelse om at det kan søkes om "næringsutvikling som ikke er i strid med verneformålet". Direktoratet mener de tiltakene som listes opp her må være såpass konkrete at det er mulig å se for seg hvilke konsekvenser tiltaket kan ha. Forslaget fra fylkesmannen gir liten mulighet til å vurdere konsekvensene. Det innebærer en speilvending som tilsier at "alt som ikke er i strid med verneformålet er tillatt" og at dette skal vurderes fra "gang til gang". Noe av hensikten med å avklare viktige prinsipielle forhold gjennom et vernevedtak faller da bort, og forvaltningen vil bli vanskeligere og mindre forutsigbar. Direktoratet tilrår derfor at nevnte bestemmelse strykes fra de foreslåtte landskapsvernområdene.

Miljøverndepartementet viser til at midler til forvaltning vil bli bevilget innenfor de til en hver tid gjeldende budsjetttrammer. Når det gjelder verdiskaping i verneområdene, er det viktig å ta hensyn til at mange av områdene er små, og at verneverdiene kan sette begrensninger for hva som kan tillates. Landbruks- og matdepartementet forutsetter at forvaltningsplanen avklarer hvilke tiltak og aktiviteter som kan utøves innen rammen for verneformålet. MD er enig i dette, og viser til at alle instanser som har interesser i verneområdet skal kunne komme med innspill til forvaltningsplanen.

For øvrig vises det til direktoratets og departementets kommentarer i kap. 8.

Verneformål og -behov, arealomfang og forhold til andre planer

Horten kommune ønsker andre løsninger for flere av områdene, både med hensyn til verneform og arealer. Re kommune anbefaler at forslaget reduseres vesentlig for det området de berøres av. Holmestrand kommune slutter seg på nærmere angitte vilkår til forslaget. Sande kommune er positiv mht. de områder de berøres av, men ber om noen endringer i avgrensning og verneforskrifter, og understreker nødvendigheten av effektivt oppsyn. Vestfold fylkeskommune slutter seg i hovedsak til forslaget og mener arealer med større eller mindre "tettbebyggelser" av hytter og helårsboliger bør tas ut. Grunneier'n avd. Vestfold mener at grunneiere med hus og hytter ikke er behandlet forsvarlig. Norsk Ornitologisk Forening avd. Vestfold – Horten foreslår 4 områder til som bør vurderes for vern. Viken Skog mener det er viktig med vilje til lokale tilpasninger. Løvøya Hyttevev uttaler at en odde på Løvøya i Horten må fredes ettersom en der har misteltein i svartor, noe som er ytterst sjeldent her til lands. I tillegg har to enkeltpersoner forslått nye områder.

Fylkesmannen mener det ikke er uttalelser som endrer oppfatningen av vernebehovet. Enkelte av forslagene om nye verneområder kan gi grunnlag for å fremme forslag som supplement til denne verneplanen. Bebyggelse som ikke har sitt grunnlag i opprinnelig primærnæring og som dominerer landskap og miljø, skal som hovedregel ikke inngå i verneområdene.

DN: Reguleringsplan for Hvalø ligger innefor avgrensning til Ormø-Færder. I tillegg har Forsvarsbygg varslet oppstart av regulering for øya Østre Bolæren. I hht naturvernloven kan det ikke opprettes landskapsvernområder som omfattes av reguleringsplan etter plan- og bygningsloven. Miljøverndepartementet har lagt til grunn at dette likevel kan skje når vernet ligger innenfor reguleringsformålet og -bestemmelsene. DN legger til grunn at landskapsvern kan forenes med eksisterende reguleringsplan for Hvalø. Landskapsvern i regulerte områder vil da innebære at vernebestemmelsen utfyller reguleringsbestemmelsene, men at reguleringsbestemmelsene går foran verneforskriften ved eventuell konflikt. For Østre Bolæren er situasjonen annerledes ved at det her er snakk om betydelige og langt mer dominerende bygningsmasser. Her går direktoratet inn for at de minst påvirkede områdene inngår i Ormø-Færder landskapsvernområde. Den indre delen, eventuelt bare de deler der hovedtyngden av bygninger og andre inngrep er, bør reguleres etter plan- og bygningsloven. DN mener landskapsvern og reguleringsplan ikke bør overlape hverandre her.

I fire av landskapsvernområdene er enkelte soner foreslått kombinert med plante- og/eller dyrelivsfredning, jf. §§ 13 og 14 i naturvernloven. I tillegg er det foreslått 9 biotopvernområder forankret i plante- og/eller dyrefredningsområder. Det er kun "plantearter eller plantesamfunn som er sjeldne eller står i fare for å forsvinne" som kan fredes etter naturvernlovens § 13. Direktoratet mener at sjeldne vegetasjonstyper som ligger til grunn for den kommunale kartlegging av naturtyper etter DN-håndbok 13-1999 er tilstrekkelig spesifisering av plantesamfunn i naturvernlovens betydning. Med noen få unntak mener direktoratet at fylkesmannen i tilstrekkelig grad har spesifisert hvilke planter eller plantesamfunn som er verneformålet.

Spesifisering av verneformålet er et dilemma når det gjelder rovfugl, fordi dette er arter som er utsatt både for ulovlig jakt og eggrøving. Opplysninger om hekkelokaliteter for rovfugl i en verneforskrift gjør at opplysningene blir svært eksponert gjennom internett. Når områdene i tillegg er små, blir det relativt enkelt å stedfeste slike hekkelokaliteter. Direktoratet tilrår derfor at opplysninger om "rovfugl" erstattes med den mer generelle opplysningen "fugler" i de aktuelle verneformålene.

Miljøverndepartementet påpeker at det er gjort en rekke grenseendringer for å hindre konflikter med andre interesser. MD mener det er fornuftig at det ikke gis opplysninger som medfører at rovfugler utsettes for kriminalitet. Departementet vil bemerke at denne planen likevel vil kunne henlede oppmerksomheten mot de truede og fredete artene. Det er derfor viktig at forvaltningsmyndighet og oppsyn er oppmerksom på dette. Ellers henvises det til direktoratets kommentarer.

Generelle merknader/annet

Tjøme kommune ønsker primært at planen avvises, men slutter seg subsidiært til forslaget på en rekke nærmere angitte vilkår. En grunneier føler seg kraftig provosert av at det opprettes nye verneområder, når det ikke er midler til å følge opp allerede fredete områder. Fylkeskommunen anbefaler at forskriftene, spesielt for landskapsvernområdene, bør gjøres mindre detaljerte og i hovedsak beskrive tiltak som i vesentlig grad kan endre landskapets karakter. Jernbaneverket forutsetter at drift og vedlikehold av Vestfoldbanen kan fortsette. Planlagt trasé for dobbeltspor ligger nær to foreslåtte verneområder, men den antas ikke å komme i konflikt med verneforslagene.

Fylkesmannen vil ift detaljeringsnivået i verneforskriftene si at høringsutkastet bygger på forskriftsmaler fra DN. Derfor bør direktoratet vurdere dette signalet.

DN mener drift og vedlikehold av eksisterende jernbanelinjer bare er relevant i forhold til lokaliteten Bogen. Direktoratet mener planene for nytt dobbelt jernbanespor kan komme til å berøre verneområdene. DN forutsetter at avklaringer behandles på vanlig måte gjennom plansystemet.

For mindre landskapsvernområder, med relativt enkle og oversiktlige problemstillinger, er det et alternativ å bygge opp verneforskriften på en enklere måte som i naturreservat. Dette vil bli forsøkt i delplanene for de øvrige Oslofjordfylkene. Direktoratet fraråder likevel å foreta en slik omfattende tilpasning av verneforskriftene her. Alle partene er kjent med den oppbygging som nå foreligger og større endringer kan skape forvirring. Det vil også øke faren for utilsiktede endringer i det materielle innholdet til forskriftene.

I tillegg til spesifikke kommentarer til hvert verneområde, vises det til dette kapitlet når det gjelder mer generelle forhold som omhandler flere av verneområdene.

Miljøverndepartementet

Når det gjelder formuleringer knyttet til "Jakt, fangst og fiske" vil MD presisere at begrepet "fangst" benyttes både i viltlovgivningen og i saltvannsfiskeoven. Der det i denne verneplanen er tillatt med jakt/fangst etter viltloven, vil det også være tillatt med jakt/fangst på kystsel etter saltvannsfiskeoven der hvor dette måtte være aktuelt. MD har på denne bakgrunn tilføyd "fangst" i alle forskrifter der det er nevnt at vernet ikke er til hinder for jakt.

MD slutter seg for øvrig til direktoratets kommentarer.

Riving av bygning som preger landskapets art og karakter i landskapsvernområdene

Ved ønske om å rive en bygning skal forvaltningsmyndigheten først vurderer bygningens betydningen for landskapets art og karakter. Det er da særlig tenkt på bygninger med tilknytning til virksomhet og drift som har bidratt til å forme landskapets art og karakter. Eksempler på dette kan særlig være bygninger benyttet i sammenheng med jord, skogbruk og fiske.

10. Merknader til de enkelte lokaliteter

Nr. 1 Bekkeskjæret naturreservat

Sande kommune (16 daa, herav 15 daa sjøareal)

DN vil ta stilling til dette verneforslaget i forbindelse med behandlingen av vern av viktige hekkelokaliteter for sjøfugl, jf kap. 9.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets beslutning.

Nr. 2 Sandebukta landskapsvernområde

Sande kommune (1321 daa, herav 777 daa sjøareal). Alt på privat grunn.

Verneformål

Ta vare på et egenartet og vakkert natur og kulturlandskap med det biologiske mangfold som preger landskapet i medhold av naturvernloven § 5. I sone A er bevaring av landskapet ved Sandeelvas ytre del med tilhørende elveslette, gårdsbrukene med tilhørende innmark, hagemark og skogstykker de viktigste elementene for vernet. Sone B er den indre delen av Sandebukta med tilhørende våtmarksvegetasjon. Her skal i tillegg funksjonen som trekk og overvintringslokaltet for det rike fuglelivet vernes i medhold av naturvernloven § 14, jf. § 5.

Planstatus

Kommuneplanen:

Landarealer: LNF-område.

Sjøarealer: Båndlagt til naturvernformål.

Hele arealet: Strandsone etter RPR Oslofjorden. Privat grunn.

Reguleringsplan: Deler i utkanten av området i øst er regulert til idrettsanlegg.

Lokale høringsuttalelser

En grunneier er i utgangspunktet positiv, men går imot jaktforbud i så stor del av Sande-bukta. To forvaltningsregimer (sone A og B) er problematisk for landbruksdriften, bl.a. fordi hydrotekniske anlegg som omfattes av begge soner krever samme oppfølging/ vedlikehold. En grunneier ønsker at området Holmshavna – Holmsåsen blir tatt ut p.g.a. sammenhengende bebyggelse og innmark. En grunneier ønsker fortsatt jakt på grågås i sone B (våtmarksområdet) p.g.a. sterkt voksende bestand. En grunneier godtar ikke at han mister jaktrettighetene i våtmarksområdet, og opplyser ellers om moringer og bryggeforhold på eiendommen. En grunneier ønsker at områdeavgrensningen over hans eiendom Øvre Lersbryggen trekkes litt mot vest, slik at den sammenfaller med grense for strandsone etter RPR Oslofjorden. Oslofjordens Friluftsråd (OF) foreslår at våtmarksområdet fredes som naturreservat, samling av enkeltbrygger i fellesanlegg og at motorisert ferdsel blir hindret. De ønsker det åpnes for kyststi i overgangen mellom dyrka mark og våtmarksområde. Norsk Ornitologisk Forening avd. Vestfold – Horten viser til at området benyttes av store mengder våtmarksfugl i trekktidene. De vurderer landskapsvern som for svak verneform, og foreslår naturreservat i våtmarksdelen. Skagerak Nett AS viser til at det går en dobbelt 132 kV kraftled-

ning med tilhørende klausulert ryddebelte gjennom sone A. Sande kommune påpeker at to eiendommer ikke er kommet med i oversikten, og at de ytre deler av Sandebukta er i svært aktiv bruk til friluftsliv og hytteliv. Området sør for Holmshavna på vestsida av bukta er svært tett belagt med hytter og campingplass. På østsida er området fra Kverntangodden og innover i bukta et friluftsområde, som er sikret og klausulert. Mer tilrettelegging til friluftsliv er aktuelt. I ytre delen av Sandebukta vil det være svært vanskelig å skape forståelse for å overholde forbud mot seilbrett og lignende. Områdeavgrensningen i øst berører et allerede utbygd idrettsanlegg og et reserveområde regulert til samme. Kommunen mener det bør åpnes for å framføre kyststi. Verneområdets landareal omfatter betydelige jordbruksarealer som kan bli skadelidende dersom forskrifter og forvaltningsplan ikke tar tilstrekkelig hensyn til de utviklingsmuligheter moderne landbruk må ha. Kommunen peker på at det kan foretas en utvidelse på vestsida av bukta, fra Åsnesbakken og sørover til og med Holmshavna, og fremmer forslag til grensendringer, for å unngå konflikter med idrettsanlegg, friluftsliv og fritidsbebyggelse. Dette for å få bedre sammenfall med strandsone etter RPR Oslofjorden og for å få et større sammenhengende landareal. Kommunen foreslår endringer i verneforskriftens § 1 (tilføyelse av utelatt eiendom), i § 3 nr. 1.2 (ombygging og utvidelse av bygninger for landbruksdriften og om ny kyststi som innarbeides i forvaltningsplan), i § 3 nr. 2.1 (ikke hinder for at det i sone A kan dyrkes nye plantearter som er godkjent til bruk av landbruksmyndighetene) og i § 5 (forvaltningsplanen skal utarbeides i samarbeid med grunneiere og kommunen). Kommunen begrunner endringsforslagene med at de vil redusere vanskeligheten med en normal næringsutvikling i landbruket.

Fylkesmannen har med bakgrunn i høringsinnspillene vurdert avgrensingen for dette verneforslaget på ny. Området ble i den forbindelse befart. De sterke friluft-sinteressene som er knyttet til de ytre deler av Sandebukta, finner fylkesmannen er så tungtveiende akkurat her hvor verneinteressene er minst, at det tilrås å ta denne delen ut. Regulert areal gjør at avgrensingen mot øst må tas ut, jf. naturvernlovens § 7. Videre er det både faglig forsvarlig og forenkler at vernegrense og grense for strandsone etter RPR for Oslo-fjorden blir sammenfallende nordover fra området avsatt til idrettsformål. Dermed oppnår en også at en eier som formelt sett ikke har vært trukket med i verneprosessen, ikke berøres av verneforslaget.

Sande kommune foreslår at et område med landbruksareal på vestsida av Sandebukta tas inn i verneforslaget. En utvidelse som ikke har vært gjennom høringsprosess lokalt, kan imidlertid ikke fremmes i denne verneplanen.

Grunneier ønsker å sette strandarealene på utsiden av dreneringsanlegget i stand som husdyrbeite. Han ønsket av den grunn at disse strandarealene skulle inngå i landskapsvernområdets sone A, ettersom de ville inngå sammen med gårdsbrukets øvrige arealer for husdyrproduksjon, og hvor gjerding, drift og vedlikehold av dreneringsanlegg m.v. burde skje på like vilkår. Fylkesmannen tilrår å utvide sone A til å omfatte hele dreneringsanlegget på gbnr 7/1, d.v.s. hele vollen ut mot sjøen. Fylkesmannen er positiv til at det tas opp husdyrbeite på strandarealene. Beitede strandarealer (strandenger) er en kulturbetinget naturtype som langs Oslofjorden har gått tilbake med synkende husdyrhold. Naturtypen har både landskaps- og naturkvaliteter i forhold til f. eks. fugleliv som vurderes som meget

positive. Selv om mye av takrørvegetasjonen innerst i Sandebukta vil forandres til beitet strandeng, vil det fortsatt være betydelige deler av strandtrekningene rundt de indre deler av bukta som har takrørbelter, noe som er viktig tilholdssted for mange fuglearter. Fylkesmannen vil derfor åpne for at det kan drives husdyrbeite på strandarealene i sone B (område med fuglelivsfredning).

Fylkesmannen finner å tillate å føre fram kyststi, men traseen må være knyttet til enighet oppnådd gjennom forhandlinger med grunneiere og forvaltningsmyndighet. Når det gjelder hvilken verneform våtmarksområdet (sone B) skal ha, så har fylkesmannen tidligere vurdert hvilken verneform som bør benyttes ved vern av Sandebukta. I sitt utkast til verneplan for våtmarksområder i Vestfold fra 1975, foreslo fylkesmannen den gang naturreservat for et areal noe mindre enn nåværende sone B. Det ble ikke opprettet noe verneområde i Sandebukta, med bl.a. begrunnelsen om at dette burde vurderes i sammenheng med det omkringliggende landskap og de verdier som finnes der, sammenholdt med de utbyggingsinteresser som forelå for større arealer på øst- og nordsida av bukta. Fylkesmannen er kommet til at landskapsvern er den mest tjenlige verneform for Sandebukta og landskapet rundt Sandeelvas ytre del, supplert med fuglelivsfredning for selve gruntvannsområdet. Det vil ivareta verneinteressene både knyttet til natur- og kulturlandskapet, til de geologiske formene og prosessene og til fuglelivet, da spesielt vannfugl som dette området er viktig for. Dette standpunkt tar også hensyn til den føring som gjelder om at det ikke skal legges opp til et strengere vern enn det som er nødvendig ut fra verneformålet, jf. stortingsmelding nr. 43 (1998-99) ”Vern og bruk av kystsona”.

Forslaget om en sone B med fuglelivsfredning i gruntvannsområdene innebærer at jakt vil være forbudt. Fylkesmannens vurdering er at de grunne områdene innerst i bukta er meget verdifulle for flertallet av vannfugl. Bare dykkende arter kan drive næringssøk på sjøområdene utenfor marbakken. Dette medfører at om jakt skulle tillates, om enn med de begrensninger som er antydnet, så vil det medføre store forstyrrelser for hele området når den pågår. Vern av denne type våtmarksområder, hvor trekkende og rastende vannfugl er et hovedmotiv for vern, i alle fall med den begrensede størrelse det her er tale om, finner fylkesmannen ikke forenlig med å kunne tillate jakt. I sone A vil det imidlertid ikke være begrensninger i forhold til jakt, og for de vannfuglarter som også oppsøker dyrka mark eller beitearealer, så som stokkand og gjess, vil det være god anledning til drive jakt, enten for å motvirke beiteskader eller som sportsjakt.

Når det gjelder kommunens forslag i forhold til landbruket, så vil fylkesmannen ta dette med i sin tilråding, unntatt forslaget om forvaltningsplan, ettersom denne er forutsatt å omfatte de parter som har rettigheter og interesser i et verneområde.

Forvaltningen vil ikke utløse spesielle skjøtselsbehov. Det forutsettes imidlertid at en forvaltningsplan skal utarbeides.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Sandebukta landskapsvernområde med de endringer i avgrensning og soneinndeling som går fram av merknadene og med de endringer/tilføyelser i forskriften som går fram av merknadene ovenfor (§ 1, § 3 nr. 1.2 og nr. 2.1).

Sentrale høringsinstanser

En grunneier gjentar sitt ønske fra den lokale høringen om å få rett til en eksklusiv og begrenset jakt på artene stokkand, grågås og kanadagås i tiden 20. august til 20. oktober. I et senere revidert forslag ber grunneier om at jakttiden innskrenkes ytterligere til perioden fra jaktstart til 1. oktober.

DN mener sone B er et regionalt viktig våtmarksområde. Det er en viktig rastelokalitet for trekkende fuglearter og en viktig overvintringslokalitet så lenge sjøen er isfri. Direktoratet mener dette bør spesifiseres bedre i verneformålet og tilrår at ordlyden i § 2 siste setning endres til: *"I sone B er et delmål å bevare den indre delen av Sandebukta med tilhørende våtmarksvegetasjon og funksjon som trekk- og overvintringslokalitet for det rike fuglelivet"*. Artsfredningen er ment å beskytte de fuglene som benytter området. En jakt på en eller flere av disse artene mens de oppholder seg i det fredede området vil være i direkte strid med verneformålet. Ved jakt vil alle fuglearter som finnes der bli forstyrret. Et vesentlig større antall fugl, og svært mange andre arter enn de det jaktes på, blir skremt/stresset i stedet for i fred og ro å kunne bygge opp kroppsressursene til videre trekk. En aksept av argumentet om at begrenset jakt ikke innebærer en vesentlig forstyrrelse er prinsipielt vanskelig. Både grunneiere og andre rettighetshavere vil da kunne hevde at nettopp deres jakt ikke er så stor ulempe. I dette området har tre grunneiere meldt at de fortsatt ønsker å jakte. Ved en aksept av fortsatt jaktrett for en av disse kan ikke direktoratet se noe holdbart argument for samtidig å nekte de øvrige. En eventuell åpning for begrenset jaktrett i Sandebukta vil trolig også medføre lignende ønsker i tilsvarende verneområder. Med en endring av gjeldende praksis i dette tilfelle, risikerer en over tid å skape et betydelig jakttrykk i områder med fuglefredning. Direktoratet vil her også vise til foredraget til kgl. res. om verneplan for sjøfugl i Nord-Trøndelag (side 25): *"Departementet vil også peke på at det vil være urimelig overfor allmennheten, kommuner, grunneiere m.fl. at det innføres strenge restriksjoner på ulike aktiviteter i verneområdene dersom det skulle tillates jakt på arter som inngår direkte i verneformålet"*. Ut fra dette slutter direktoratet seg til fylkesmannens tilråding om å ikke tillate jakt i sone B. Hvis Miljøverndepartementet likevel finner at det skal åpnes for jakt i dette området, mener direktoratet at det heller ikke bør vedtas noen fuglelivsfredning i sone B.

Forslag fra fylkesmannen om å ha forbud mot lavflyging i sone B, bare så lenge sjøen er isfri, byr på praktiske problemer. Sjøen kan f.eks. være delvis islagt, eller det kan være vanskelig å bedømme om den er islagt helt ut til vernegrensen. Direktoratet mener en bør unngå slike uklare bestemmelser i forskriften og tilrår at lavflygingsforbudet i sone B gjelder hele året.

I de øvrige forslagene om landskapsvern i denne verneplanen, der også sjøarealer inngår, tilrår direktoratet å ha et generelt unntak for: *"uttak av masse under havoverflaten som ikke påvirker landskapet over havoverflaten"*. Begrunnelsen er at dette sjelden kan sies å påvirke verneformålet. I Sandebukta er derimot denne problemstillingen relevant, fordi en her må unngå forstyrrelse av fuglelivet i sone B. I dette tilfelle slutter derfor direktoratet seg til fylkesmannens tilråding om at det må søkes om: *"vedlikeholdsmudring av Sandeelvas løp og småbåtløpet videre ut til dypt vann i Sandebukta"*.

I fylkesmannens tilråding var muligheten til å kunne søke om dispensasjon fra forbudet mot motorferdsel avglemt. Direktoratet tilrår å ta med standardbestemmelsene i forhold til øvelseskjøring og kraftlinjer, samt en mulighet for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger etc. som § 3 nr. 5.3. Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet viser til verneplan for sjøfugl i Nord-Trøndelag når det gjelder jakt, og mener dette også gjelder denne planen.

I § 3 pkt 2.4 og 2.5 skilles det mellom hogst som tillates etter forvaltningsplan, og skogsdrift i samsvar med plan godkjent av forvaltningsmyndigheten. Gjennom en plan godkjent av forvaltningsmyndigheten åpnes det for å løse avgrensede problemstillinger om bruken av området uten å gå veien om en mer omfattende forvaltningsplan. Dette gir en mer fleksibel og raskere løsning i påvente av at en forvaltningsplan skal utarbeides. Tiltak som blir godkjent utenom forvaltningsplan skal likevel inkluderes i forvaltningsplanen når denne lages eller rulleres.

Etter avtale med Landbruks- og matdepartementet (LMD) er § 3 pkt 1.2 b) endret fra *ombygging og utvidelse av eksisterende bygninger som er nødvendig for landbruksdriften* til *ombygging og utvidelse av eksisterende bygninger knyttet til landbruk som ikke er i strid med verneformålet*.

Videre er uttrykket "jordbruksformål" byttet ut med "landbruk" i § 3, 1.3.c). MD vil i den sammenheng presisere at oppføring av nye bygninger, eller bruken av disse, ikke må komme i konflikt med vernet.

Under pkt 5.2 er det lagt til to punkter: g: *motorferdsel i forbindelse med nødvendig gjerding iht § 3, 1.2 f) og i forbindelse med dyr på beite iht § 3, 2.3.*

og h: *Bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt.*

LMD har bedt om at § 3, 6.1 endres til "*Forurensning og forsøpling er forbudt samt bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet, men nødvendig bruk av kjemiske midler i landbruket kan skje i henhold til drift etter retningslinjer som fastsettes i forvaltningsplanen etter § 5.*" MD viser til at formuleringen om forurensning og forsøpling er benyttet i alle de seneste forskrifter til landskapsvernområder. Departementet ønsker derfor ikke å endre ordlyden, men presiserer at dette punktet ikke er ment som et forbud mot bruk av kjemiske midler i landbruket.

Etter innspill fra Fiskeri- og kystdepartementet er § 3 pkt 3.2 endret slik at også havbeite skal være tillatt. Likeså er pkt 3.3 endret slik at også havbeite er tillatt etter gjeldende lovverk.

For øvrig slutter departementet seg til direktoratets anbefalinger.

Nr. 3 Kommersøya naturreservat

Sande kommune (385 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde for Oslofeltets fossilførende bergarter. Både vegetasjonen og dyrelivet er egenartet, og begge er knyttet til de kambrosiluriske bergarter øya er bygget opp av. I sone

A er bevaring av vegetasjon og dyreliv, herunder fugleliv spesielt viktig. I sone B er bevaring av en lokalitet for forståelsen av Oslofeltets fossilførende bergarter spesielt viktig.

Planstatus

Kommuneplanen: LNF- område. Strandsone etter RPR-Oslofjorden.
Reguleringsplan: Byggeområde for 15 hytter. Planen er ikke realisert.

Lokale høringsuttalelser

Sande kommune (grunneier) er positiv til forslaget med enkelte endringsforslag. Øya ble innkjøpt og klausulert til friluftsmål på 1970-tallet og har svært stor betydning for friluftsliv, noe verneforslaget tar for lite hensyn til. Kommunen peker spesielt på to områder der det er nødvendig å ta arealer ut av verneforslaget for å motvirke konflikt med friluftinteressene. Kommunen påpeker også at det er flere mindre arealer på begge sider av øya som er viktige oppholds- og badeplasser, hvor det må gis anledning til å rydde vegetasjonen slik at disse ikke gror igjen. Det har vært problemer med grevling, og siste år ble det satt ut kaniner. Det bør derfor opprettholdes en enkel adgang til jakt på slike arter.

Holmestrand kommune (nabokommune og medeier) slutter seg til forslaget med enkelte endringsforslag. Kommunen betrakter øya som et nærturområde. Kommunen konkluderer med at friluftinteressene må ivaretas i sterkere grad bl.a. gjennom grensejusteringer, og at eksisterende stier som forbinder øyas ulike bruksområder skal kunne holdes åpne ved at det tillates rydding av kratt og undervegetasjon. Lave kvister og nedfalne trær skal kunne fjernes. Åpne plasser, særlig langs strandsonen som tradisjonelt brukes til friluftsliv, skal kunne ryddes. Stier og områder for friluftsliv kan kartfestes i samarbeid med Sande og Holmestrand kommuner. Oslofjordens Friluftsråd (OF) uttaler seg positivt og i tråd med kommunenes uttalelser. OF foreslår at det åpnes for utmarksteltning og en permanent opparbeidet bål plass innenfor et avgrenset mindre sårbart område sør på øya, og at dette i så fall må gis unntak for i verneforskriften.

Fylkesmannen mener at de områder kommunene ønsker skal tas ut av verneforslaget, og de områder hvor kommunene ber om at det gis anledning til skjøtsel av hensyn til friluftinteressener, ikke er de områder med de viktigste verneverdier. Fylkesmannen har derfor ikke noen vesentlige betenkeligheter med å etterkomme forslaget til grenseendringer. Limovn naturminne vil inngå i det nye verneområdet, og blir opphevet som selvstendig verneområde, mens Kommersøya naturreservat opprettholdes som tidligere. En konsekvens av dette igjen er at det vil bli to naturreservater med samme navn, nemlig Kommersøya. Fylkesmannen anbefaler at eksisterende naturreservat får navnet Kommersøya Sør.

Det er ikke konflikter knyttet til å foreta nødvendig rydding av vegetasjonen langs stiene. For den øvrige tilrettelegging for friluftsliv, ser ikke fylkesmannen noe vesentlig problemer med friluftsb Bruken av nåværende mindre strandarealer. Fylkesmannen foreslår derfor endring i forskriftens § 4 nr. 4 og nr. 5. En utvidelse av disse eller å ta i bruk nye slike områder ansees imidlertid atskillig mer konfliktfylt, og kan medføre at verneverdier forsvinner. Fylkesmannen er uenig i å endre forskriften med hensyn til å regulere bestanden av arter som forstyrrer den naturlige balansen i området. Det kan her dreie seg om arter som ikke kommer inn under viltloven (planter, insekter) og med en smidig håndtering av den formule-

ring som har vært ute på høring, ser ikke fylkesmannen at det skulle være noe vesentlig problem å opprettholde denne. Når det gjelder fast bål plass og utmarks-telling, må dette kunne legges til rette for utenom det nye verneforslaget, når dette nå blir redusert i sør.

Kommunen og rettighetshaver (Aker Maritime) er innforstått med at reguleringsplanen ikke vil bli realisert. Kommunen har tidligere tatt initiativ til at planen skal oppheves, men dette er ikke fullført. I forhold til de samlede verneverdier på øya, er det uheldig at reguleringsplanen fortsatt formelt gjelder.

Forvaltningen vil ikke utløse spesielle skjøtselsbehov. Det bør lages en forvaltningsplan, helst for hele øya samlet, for å forebygge konflikt i forhold til friluftslivet. Informasjonstiltak på stedet er svært aktuelt.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Kommersøya naturreservat med de grensejusteringer som er foreslått av kommunene, og med den tilføyelse i § 4 i forskriften som det er redegjort for. Som en konsekvens av dette anbefaler fylkesmannen at Limovn naturminne oppheves og innlemmes som en egen forvaltningssone i naturreservatet, og at det tidligere etablerte Kommersøya naturreservat opprettholdes under nytt navn Kommersøya Sør.

DN mener det er uheldig at reguleringsplan for 15 hytter fortsatt eksisterer, når alle parter er inneforstått med at den ikke skal realiseres. For å unngå fremtidige problemer vil direktoratet anmode kommunen om å oppheve denne samtidig med at vernevedtaket gjøres.

Direktoratet mener de to eksisterende verneområdene Limovn og Kommersøya kan behandles likt i forhold til det foreslått Kommersøya naturreservat. På lokal høring var begge de eksisterende naturreservatene foreslått som sone B i det nye naturreservatet. Direktoratet oppfatter at fylkesmannen foreslår å opprettholde eksisterende Kommersøya naturreservat bare fordi det etter grenseendringen blir liggende atskilt i forhold til det nye verneforslaget. Direktoratet mener dette er unødvendig, og tilrår at eksisterende Kommersøya naturreservat også inngår som sone B i forslaget til nye Kommersøya naturreservat. Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's anbefalinger.

Nr. 4 Bogen naturreservat

Holmestrand kommune (581 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt naturområde med sitt geologiske og biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av natu-vernloven § 8. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av en velutviklet lavaskrent med tilhørende landskapselementer og vegetasjonstyper, herunder rikmyr. Området er også levested for en sjelden og truet fugleart og den fredede karplanten knottblom.

Planstatus

Kommuneplanen:

LNF-område. Åpent område etter RPR for Oslofjorden.

Kyststi går gjennom nedre deler av området.

Lokale høringsuttalelser

En grunneier v/adv. Arnøe påpeker at han har sin eiendom på oversiden av den stupbratte skrenten, hvor han driver tradisjonell skogs- og vedproduksjon, samt jakt med utgangspunkt i en skogsvei. Fredningen vil vanskeliggjøre disse aktiviteter. Det vises også til tidligere hytteplaner, som er stilt i bero, og som ikke vil kunne realiseres. AS Christiania Eiendomsselskap, CE (grunneier) v/adv. Arnøe påpeker at eiendommen nyttes til fritidsaktiviteter som turgåing og jakt. Grunneier har utarbeidet en skisse for utbygging av boliger eller fritidsboliger i sørøstre del av området, og der en småbåthavn kan være et aktivum. Grunneier ønsker på dette grunnlaget endret grense. Skagerak Nett AS viser til ei 132 kV kraftlinje som går gjennom området oppe på platået, samt rettigheter knyttet til traseen for en tidligere parallell 66 kV ledning. Oslofjordens Friluftsråd (OF) påpeker at verneforslaget ikke må være til hinder for enkle skjøtselstiltak i tilknytning til tursti. Fylkeskommunen ber om at det i forskriften etter søknad kan gis tillatelse til skjøtsel og vedlikehold av kulturminner. Holmestrand kommune foreslår at verneområdet får navnet Bogen, som nyttes om området. Kommunen foreslår at avgrensingen mot vest følger traktorvei og kraftlinjetrase konsekvent, med mindre det skulle finnes viktige verneverdier mellom en slik avgrensning og høringsutkastets grense mot vest. I sørøst foreslår kommunen at området utvides for å fange opp viktige deler av Gamle Kongevei med tilhørende tidligere generasjoner av veifar, som har nær sammenheng med geologiske formasjoner og prosesser i lavaskrenten. Kommunen anser at det foreslåtte tilleggsarealet har tilsvarende kvaliteter som området for øvrig også mht flora og vegetasjon. Til forskriften har kommunen to konkrete innspill om tillegg i § 4 (nødvendig oppsyn og vedlikehold av kommunalt høydebasseng og skjøtsel og merking av kyststien).

Fylkesmannen tilrår at navnet endres til Bogen. Når det gjelder avgrensingen mot vest, så har fylkesmannen tidligere vurdert å følge traktorvei og kraftlinje, men valgte å høre på en avgrensning som på den nordre del gikk noe lenger vest. Fylkesmannen er imidlertid enig i at det er praktisk at grensen på strekningen fra Djupedalsmyra og nordover følger kraftlinjetraseens østside, og traktorveiens østside, der denne ligger på østsiden av kraftlinjetraseen. Lengst nord, fram til kommunegrensa mot Sande, vil vestgrensa følge eiendomsgrensa mot vestenforliggende eiendom.

Innspillene om grenseendringer i sørøst trekker i hver sin retning. Arealet øst for det kommunale høydebassenget foreslår CE blir tatt ut, mens kommunen foreslår en utvidelse i samme område. Det området CE ønsker tatt ut av verneforslaget representerer en viktig del av mangfoldet i vegetasjonen. Kommuneplanen peker ikke på noe framtidig utbygging her. Kommunen viser til at den utvidelsen de foreslår gir en bedre helhetlig løsning, og at verneverdier her tilsvarer de som en finner andre steder i denne lokaliteten, foruten at den også vil omfatte meget verdifulle kulturminner. Selv om fylkesmannen har atskillig sympati for kommunens forslag om utvidelse, så tilfører den ikke verneområdet noe vesentlig nytt, når man ser bort fra kulturminner og helhetsbetraktning/arrondering. Vern av kultur-

minner er ikke noe en benytter verneformen naturreservat til, men de kan inngå som et supplement når naturverdier ellers gjør naturreservat til en naturlig verneform. En utvidelse som dette som ikke har vært gjennom høringsprosess lokalt, kan ikke fremmes sammen med de øvrige lokaliteter. Fylkesmannen finner derfor ikke å kunne tilrå utvidelse. En finner heller ikke grunnlag for å ta ut den delen av verneområdet som CE foreslår. Fylkesmannen fastholder den samme avgrensingen i sørøst som i høringsutkastet. Merknadene fra OF, fylkeskommunen og kommunen når det gjelder endringer/tillegg i forskriften (§§ 4 og 5) finner fylkesmannen å imøtekomme.

Forvaltningen vil ikke utløse spesielle skjøtselsbehov. Det vil imidlertid være et krevende område å merke opp p.g.a. den spesielle topografien. Det bør utarbeides informasjonsmateriell som settes opp der Kyststien berører verneområdet.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Bogen naturreservat, med den grenseendring som det er redegjort for, og med nytt pkt 6 (om høydebasseng) i § 4 og nytt pkt 3 (om kulturminner) og 4 (om Kyststien) i § 5 i forskriften.

DN: Vestfoldbanen ligger inntil nordøstgrensen til lokaliteten. Direktoratet viser til at forskriftens § 4 pkt. 5 har et generelt unntak for vedlikehold av jernbaneanlegg. Her tilrår direktoratet en presisering (understreket) om at også drift omfattes av unntaket: "Drift og vedlikehold av vei og jernbaneanlegg". Etter § 5 pkt. 4 a) kan det søkes om dispensasjon for rydding langs jernbanelinjen. Direktoratet legger til grunn at dispensasjon for rydding vil bli gitt for flere år. DN støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet har under § 4 lagt til et nytt pkt 7 etter innspill fra LMD: *Bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt*. MD slutter seg for øvrig til direktoratets tilrådning og kommentarer.

Nr. 5 Mulåsen naturreservat

Re kommune (215 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt naturområde, stedvis med stor grad av urørthet, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området er egenartet i form av stor variasjon og interessante forekomster av kystnær varmekjær edelløvskog med tilhørende artsrik flora og fauna, herunder flere nasjonalt sjeldne og truede arter spesielt av lav og insekter. Området er også viktig for en truet fugleart.

Planstatus

Kommuneplanen: LNF-område. Strandsone etter RPR Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier viser til at fylkesmannen har signalisert at de flate områdene inne på Mulåsen vil bli tatt ut av verneforslaget. Han fremholder likevel at gjenværende deler av området ikke oppfyller naturvernlovens kriterier for vern til naturreservat, verken når det gjelder kravet til urørthet eller egenart/særpreg. Det vises

videre til miljøregistreringer utført som del av skogbruksplanleggingen, og som har resultert i at bare en liten del (45 daa) av eiendommen i vest er gitt status som nøkkelbiotoper der hogst ikke tillates. Under henvisning til undersøkelser av insektfauna og lavflora, anses den naturfaglige dokumentasjonen av verneverdiene som meget tynn. Det konkluderes med at landskapsvern vil være tilstrekkelig for å beskytte mot tiltak som kan endre landskapets art eller karakter, samtidig som åssiden i øst er så bratt og utilgjengelig at den freder seg selv. En grunneier har ingen vesentlige merknader til verneforslaget, men viser til at en mindre del av en gammel eplehage ligger innenfor dette. En grunneier finner verneforslaget lite gjennomtenkt/bearbeidet, og ser liten grunn til at deler av gbnr. 1/1 skal inngå i dette. Han viser til at de berørte deler av eiendommen fremstår som en randsone preget av atkomstvei til hus/hytter, del av eldre hage og muligens hyttebrønner, samt at skogen over en årrekke har vært utnyttet til vedhogst og noe uttak av tømmer. Viken Skog fremholder at det er tatt med vesentlig mer areal enn det som er nødvendig/akseptabelt. Det anmodes om en betydelig reduksjon av vernearealet. Oslofjordens friluftsråd viser til at området har lokale og regionale friluftsjakter, bl.a. med en avgrensning av kyststien, og at dette i liten grad fremgår av verneforslaget. Det understrekes at vernet ikke må være til hinder for skjøtsel/vedlikehold av kyststier. Skagerak Nett AS viser til at verneforslaget berører fordelingsnett. Fylkeslandbruksstyret viser til et betydelig potensial for uttak av tømmer i store deler av området, og det aktive skogbruket som drives. På denne bakgrunn bør området vurderes tatt ut av planen, alternativt avgrenses på en annen måte og eventuelt som landskapsvernområde. Fylkeskommunen ber om en tilføyelse i forskriftens § 5 som åpner for skjøtsel og vedlikehold av kulturminner etter søknad. Re kommune anbefaler at arealomfanget av verneforslaget reduseres betydelig ved at dette avgrenses til de brattere områdene rundt åsen ned mot sjøen. Dette begrunnes med hensynet til produktive skogarealer i aktiv drift på de flatere partiene på toppen av åsen, og der det ikke er påvist spesielle verneverdier. Kommunen påpeker for øvrig at Mulåsen er et mer dekkende navn på verneområdet enn Mulodden, som kun omfatter den ytterste nordre spissen av åsen.

Fylkesmannens kommentarer

Avgrensning

Fylkesmannen kan i hovedsak slutte seg til de innkomne merknadene til verneforslagets omfang/avgrensning. På befaring med grunneier m.fl. var det bred enighet om prinsippene for en revidert avgrensning. Arealene som tas ut er i hovedsak slake partier på toppen av åsen, men også enkelte avsnitt av de brattere åssidene som har markerte innslag av kulturskog. Mot vest er grensa trukket noe lenger fra bebyggelsen for å unngå mer eller mindre skjøttede partier med løvskog, samt annen kulturpåvirkning i form av vei, opparbeidet del av tomt/hage, private brønner o.l.

Resultatet av grenseendringen er at vernearealet er redusert til snaue 1/3 av det opprinnelige, men uten at dette etter fylkesmannens vurdering har gått utover de viktigste verneverdiene.

Verneform og beslutningsgrunnlag

Fylkesmannen anser at området har naturkvaliteter som klart oppfyller kriteriene for naturreservat. Ifølge naturvernloven § 8 benyttes denne verneformen for urørte

eller tilnærmet urørte områder, men også for spesielle naturtyper med særskilt vitenskapelig eller pedagogisk betydning, eller som skiller seg ut ved sin egenart. Betydelige deler av det reviderte verneforslaget, og særlig de bratteste lie- ne/skrentene mot øst og vest, fremstår etter fylkesmannens skjønn som tilnærmet urørte. I tillegg har området betydelig grad av egenart og vitenskapelig interesse. Egenarten knytter seg bl.a. til stor variasjon i natur og vegetasjon, herunder mange typer edelløvskog. Dette har sammenheng med at området rommer både øst- og vestvendte lier/skrenter med ulike sol- og fuktighetsforhold. I tillegg er det stor lokal variasjon i de topografiske forhold. Til tross for begrensede undersøkelser, er det registrert en artsrik og velutviklet flora/fauna av karplanter, moser, lav og insekter med betydelig innslag av sjeldne og krevende arter. Soppfloraen er ikke undersøkt, men området er interessant også for denne organismegruppen bl.a. p.g.a. mange treslag og stedvis mye død ved. Områdets potensial for biologisk mangfold vurderes som meget stort. I tillegg er det tilholdssted for en nasjonalt sjelden og truet rovfuglart.

Fylkesmannen viser også til at varmekjær edelløvskog knyttet til bratt terreng er underrepresentert i tidligere verneplaner, og blant de naturtyper som prioriteres i Oslofjordverneplanen.

Fylkesmannen har avgrenset et annet og vesentlig større areal som verneverdig enn det miljøregistreringene i skog (MiS) har pekt ut som særlig viktig for det biologiske mangfoldet, og som bør unntas fra hogstinngrep. Dette fordi MiS ikke undersøker hva som faktisk finnes av plante- og dyrearter, men kartlegger livsmiljøer i produktiv skog som erfaringsmessig huser et stort artsmangfold. I tillegg til kunnskap om natur- og skogtypene, bygger fylkesmannens verneforslag på undersøkelser også på arealer utenfor den produktive skogen. Konklusjonen er uansett at viktige områder for det biologiske mangfoldet i Mulåsen ikke er fanget opp av MiS.

Mulåsen er et viktig landskapselement fra så vel sjø- som landsiden. Fylkesmannen anser likevel ikke landskapsverdiene som tilstrekkelige for vern etter naturvernloven. Uansett er det sentrale vernemotivet knyttet til landskapets biologiske innhold. For at disse kvalitetene skal gis en langsiktig beskyttelse, er den naturlige verneformen naturreservat.

Vedr. behovet for å verne bratte og utilgjengelige områder som langt på vei "frender seg selv", viser fylkesmannen til at utgangspunktet for verneforslaget er de påviste naturverdiene, og at opprettelse av verneområder etter naturvernloven skjer i et langsiktig perspektiv, og der dagens eierforhold, bruksinteresser og "trusselbilde" (eller mangel på dette) ikke tillegges avgjørende vekt.

Forskriften

Fylkesmannen har etter innspill fra Oslofjordens friluftsråd tatt inn et nytt punkt i forskriftens § 4 (generelle unntak) som åpner for skjøtsel og vedlikehold av eksisterende kyststi. I § 5 (eventuelle unntak etter søknad) er det etter ønske fra fylkeskommunen tatt inn et punkt om skjøtsel og vedlikehold av kulturminner. Fordelingsnettet som berøres av verneforslaget, er tatt hensyn til i forskriften §§ 4 og 5.

Den nye avgrensningen av verneområdet innebærer at dette ikke lenger omfatter veier eller grenser til dyrket mark. I samsvar med dette er enkelte bestemmelser i høringsforslagets §§ 3, 4 og 5 tatt ut eller justert.

Navn

For at verneforslaget skal ha et mer dekkende navn, endres dette til Mulåsen i samsvar med kommunens anbefaling.

Forvaltning

Forvaltningen ventes ikke å utløse spesielle skjøtselsbehov. Utviklingen skal skje på naturens egne premisser. Informasjonstiltak kan være aktuelt pga kyststien.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Mulåsen naturreservat med endringer i navn, avgrensning og forskriftens §§ 3, 4 og 5 som nevnt ovenfor.

Sentrale høringsinstanser

En grunneier gjentar sine innvendinger mot verneforslaget, også etter de endringer som fylkesmannen foreslår. Det vises også til et plantefelt ytterst på odden, problemer i forhold til manglende skjøtsel og tilsyn av kyststien og forventede problemer i forhold til håndheving av vernebestemmelsene. Han medgir likevel at forslaget til Re kommune kan aksepteres.

DN er enig i fylkesmannens vurdering om at området har naturkvaliteter som oppfyller kriteriene for naturreservater. Plantefeltet er lite og utgjør trolig under 5 prosent av det arealet fylkesmannen foreslår å verne. Hvis man tar plantefeltet ut, vil vernområdet bestå av to atskilte deler. Direktoratet mener det en fordel å holde området samlet og viser også til at varmekjær edelløvskog er underrepresentert i vernesammenheng. Den avlange avgrensningen gjør området utsatt for ytre påvirkning og tilgrensende arealbruk. Det er derfor uheldig å redusere arealet til denne lokaliteten ytterligere.

Det er foreslått å gjøre unntak for skjøtsel og vedlikehold av kyststien. Når det gjelder håndheving av vernebestemmelsene, vil ofte informasjon og skilting bidra til respekt for vernereglene.

Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet har under § 4 lagt til et nytt pkt 7 etter innspill fra LMD: *Bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt*. MD støtter for øvrig fylkesmannens og direktoratets vurderinger.

Nr. 6 Falkensten naturreservat

Horten kommune (42 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området er egenartet i form av forekomster av kystnær varmekrevende edellauvskog, hvor innslaget av hule trær er viktig. Området er levested for flere nasjonalt sjeldne og truede arter av insekter, og en truet fugleart.

Planstatus

Kommuneplanen: LNF- område. Strandsone etter RPR for Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

En grunneier kan ikke godta verneforslaget i sin nåværende form, da dette griper meget sterkt inn i høyproduktive områder som er ideelle for produksjon av ulike løvtreslag. I disse områder er det gitt offentlige tilskudd og gjort arbeidsinnsats over lang tid, som en rekke steder har lagt grunnlaget for store, verdifulle ressurser av kvalitetsvirke. Den foreslåtte avgrensning mot dyrka mark vil om få år medføre store skyggeeffekter for jordbruket. Etter hans vurdering virker en del av de naturfaglige bakgrunnsregistreringene tilfeldige og preget av særinteresser. Han innser imidlertid at området har spesielle naturverdier, og aksepterer vern av den brattlendte rasmarka og fjellveggen, og kan også åpne for at utvidelse av et verneområde med slik avgrensning videre nordover helt ut til Varnestangen. Viken Skog viser til grunneiers uttalelse og finner det meningsløst at et høyproduktivt løvskogsområde utviklet med sikte på kvalitetssortement av løv-trevirke, skal fredes som naturreservat. Fylkeslandbruksstyret viser til at forslaget omfatter planmessig skjøttet edelløvskog av høy kvalitet, og som ikke vil kunne utnyttes i et naturreservat. For å redusere konflikten med næringsinteressene, skisseres tre alternativer: Den skjøttede kvalitetsskogen tas ut av verneforslaget, verneformen endres til landskapsvernområde eller rasmark og skrenter vernes som naturreservat og resten av arealet som landskapsverneområde. Norsk Ornitologisk Forening avd. Vestfold – Horten støtter verneforslaget. Horten kommune slutter seg til at her er store naturverdier, men mener en mildere verneform over et større område bør vurderes. Det vises til at grunneiers skogsdrift ikke har vært i vesentlig konflikt med verneverdiene, og at hensynet til landbruk og vern kan forenes. Det foreslås et sammenhengende landskapsvernområde som følger kysten helt ut til Varnestangen, og som også innebefatter Falkenstendammen (verneforslag nr. 7). Kommunen anbefaler videre at edelløvskogen på Østøya og Mellomøya vurderes som alternativ til vern av edelløvskogen på Falkensten.

Fylkesmannen: Alle uttalelsene aksepterer vern av viktige deler av verneforslaget. Det er imidlertid ulike oppfatninger av verneform og utstrekning. Under befarings med grunneier er det i det alt vesentlige oppnådd enighet om avgrensningen. Fylkesmannen ser positive sider ved forslaget om å utvide verneforslaget til å omfatte skrenten og rasmarka videre utover mot Varnestangen. De mest sentrale verneverdiene blir likevel tilfredsstillende ivaretatt gjennom den tilrådte avgrensningen. En utvidelse som ikke har vært gjennom høringsprosess lokalt, kan ikke fremmes i denne planen. For lokalitetene Østøya og Mellomøya som kommunen nevner, mener fylkesmannen at disse bør vurderes for vern sammen med andre mulige lokaliteter på Forsvarets grunn og eventuelle andre verdifulle lokaliteter som ikke omfattes av denne planen. Når det gjelder uttalelsene fra Viken Skog og fra fylkeslandbruksstyret, vises det til merknadene til grunneiers uttalelse ovenfor. Forvaltningen vil ikke utløse spesielle skjøtselsbehov. Det vil imidlertid være et krevende område å merke opp p.g.a. den spesielle topografien.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Falkensten naturreservat med endret avgrensning i forhold til høringsforslaget.

DN viser til kommentarene til merknader i kap. 9 og støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet slutter seg til fylkesmannens merknader og kommentarer.

Nr. 7 Falkenstendammen dyrefredningsområde

Horten kommune (57 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare en ferskvannsforekomst med omgivelser med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser som er viktig for dyrenes livsmiljø i medhold av naturvernloven § 14, jf. § 9. Området er levested for flere nasjonalt sjeldne og truede dyrearter, spesielt vannfugl og insekter.

Planstatus

Kommuneplanen: LNF-område. Strandområde etter RPR for Oslofjorden.
Reguleringsplan: Et varsel om regulering fra 1999 med reguleringsformål ny adgang til Falkensten Bruk (landbrukseiendom) er foreløpig ikke videreført.
Minikraftverk: Tillatelse fra NVE hvor konsesjonsfritak er gitt på nærmere angitte vilkår. Falkenstendammen er inntaksdam for det planlagte minikraftverket.

Lokale høringsuttalelser

En grunneier aksepterer vern av selve våtmarksområdet, og er tilfreds med at tidligere merknader om mudring, bru og kraftverk stort sett er tatt hensyn til. Han stiller enkelte vilkår mht begrenset hogst og pleie av lauvskogbestandet, fortsatt mulighet for beitedyr, begrenset mulighet for jakt, fangst og bruk av skytevåpen, og hvis forvaltningsplan utarbeides, må myndighetene følge denne opp med rulling. Fylkeslandbruksstyret viser til at lokaliteten har næringsmessig betydning for Falkensten Bruk som inntaksdam for minikraftverk (konsesjonsgitt, men ikke bygget).

Oslofjordens Friluftsråd (OF) støtter verneforslaget, men anser grunneiers plan om veibro over dammen som svært uheldig ut fra økologiske og estetiske perspektiv, og i strid med de foreslåtte vernebestemmelser. OF forutsetter at hensynet til våtmarksfugl både i hekketiden og overvintringsperioden vektlegges ved eventuell manøvrering/tapping av dammen til kraftproduksjon. OF ser det også som ønskelig med informasjonstavle på den mye benyttede rasteplassen langs riksveien.

Norsk Ornitologisk Forening avd. Vestfold – Horten støtter verneforslaget. De går imot grunneiers plan om veibru over dammen da denne vil ødelegge vassdragets helhet og virke forstyrrende på fuglelivet. Foreningen viser også til grunneiers plan om kraftproduksjon (minikraftverk), og mener at tiltakets konsekvenser for insekt- og fugleliv må utredes nærmere. Horten kommune slutter seg til at det her er store naturverdier, men mener en mildere verneform bør vurderes. Kommunen viser til at grunneiers skogsdrift ikke har vært i vesentlig konflikt med verneverdiene, og at hensynet til landbruk og vern kan forenes. Kommunen foreslår ellers et sammenhengende landskapsvernområde fra Falkenstendammen – Veggefjell og som følger kysten til Varnestangen, d.v.s. at det omfatter også det foreslåtte verneområdet Falkensten.

Fylkesmannen viser til sine merknader under lokalitet nr. 6 når det gjelder kommunens forslag til alternativ verneform og avgrensning. Vedrørende bru over dammen, så er dette et forhold hvor ønsket trase framgår av reguleringsvarselet

for ny adkomstvei. Planarbeidet er ikke sluttført. På det tidspunkt veien ble planlagt var også områdets verneverdier kjente, noe som resulterte i forslag om bruløsning i stedet for fylling. Også når det gjelder behandlingen av søknaden om kraftproduksjon, var områdets verneverdi kjent og lagt til grunn, slik at hensyn til disse er tatt med i avgjørelsen. Fylkesmannen viser til at det i forskriften er foreslått et generelt unntak (§ 4) for veibygging etter godkjent reguleringsplan, mens endring av vannstanden som følge av kraftproduksjon skal vurderes etter søknad (§ 5).

Etter fylkesmannens vurdering er det ikke noe til hinder for å få skjømte og ta ut trevirke fra randsonene på begge sider av dammen. Dette gjelder først og fremst for områdene fra gårdstunet i nord og sørover langs det åpne vannspeilet. Skjømte og uttak av enkeltrær eller tregrupper i en ellers tresatt randsoner for denne delen av verneområdet anses uproblematisk. Gjennom en forvaltningsplan vil en slik skjømte kunne fastlegges mer i detalj. I forskriftens § 4 gjøres det endring i tråd med dette. I sørenden er det blitt tatt med et mindre parti med tidligere sump som nå er tresatt og er blitt tatt i kultur med sikte på produksjon av kvalitetsvirke av lauv. Fylkesmannen tilrår her en grensejustering. Jakt vil være i konflikt med vernet, i alle fall når det gjelder fugl, ettersom fuglelivet er en vesentlig del av fredningsformålet. Dette gjelder ikke jakt på hjortevilt, som det er gjort spesielt unntak for etter forskriftens § 4 nr. 5. Fylkesmannen finner derfor ikke å kunne tilrår at det gjøres andre unntak fra jaktforbudet enn dette. Forvaltningen vil ikke utløse spesielle skjømtesbehov. Skjømte vil være forbundet med grunneiers interesser i å utnytte lauvskog i randsonen rundt dammen og å ta ut avleirede løsmasser, noe som bidrar til å opprettholde åpent vannspeil. Det vil være aktuelt med informasjon om verneområdet knyttet til eksisterende rasteplass på riksveien tett ved.

Fylkesmannen anbefaler å opprette Falkenstendammen dyrefredningsområde med en mindre justering i avgrensingen i tråd med merknad ovenfor og med et tillegg i § 4 angående rett til skjømte.

Sentral høring

Etter at fylkesmannen avga sin tilrådning, ber grunneier om at park-/nærområde til bebyggelsen på Falkensten Bruk fortsatt kan drives og stelles uten nærmere saksbehandling.

DN mener nest siste setning i § 2 "*Området er egenartet med sitt rike plante- og dyreliv*" er overflødig, og at denne bør strykes. Når det gjelder behovet for drift og skjømte av nærområde til Falkensten Bruk, mener direktoratet dette bør avklares slik fylkesmannen tilrår i forslag om nytt § 4 pkt. 3 i verneforskriften: "*Skjømte og uttak av enkeltrær eller mindre tregrupper i randsonen rundt åpent vannspeil, i samråd med forvaltningsmyndigheten*".

Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet har under § 4 lagt til et nytt pkt 5 etter innspill fra LMD: *Bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt*. MD støtter for øvrig direktoratets kommentarer.

Nr. 8 Løvøya naturreservat

Horten kommune (76 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevaring av et spesielt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området er egenartet i form av en lavaskrent med tilhørende landskapselementer og vegetasjonstyper, herunder kystnær varmekjær edellauvskog hvor innslaget av hule trær er viktig. Området er også levested for nasjonalt sjeldne og truede arter, spesielt lav og insekter, og en truet fugleart.

Planstatus

Kommuneplanen: LNF- område. Strandsone etter RPR for Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier synes det er greit at området fredes, men grensene må endres for å holde kulturskogen utenfor. Han mener det må være tillatt med begrenset motorvogntrafikk for ham og de han gir tillatelse til langs eksisterende vei. Oslofjordens Friluftsråd (OF) viser til at det går en mye benyttet turvei her. Norsk Ornitologisk Forening avd Vestfold – Horten, Løvøya Hyttevel og Horten kommune ser positivt på verneforslaget. Skagerak Nett AS uttaler at verneforslaget berører fordelingsnett.

Fylkesmannen opplyser at det er oppnådd enighet når det gjelder grunneiers merknader til grenseendring. Grenseendringene vil ikke medføre at kjente verneverdier faller utenfor. Den forholdsvis beskjedne utvidelsen i øst gjør at en tursti vil gå gjennom området, uten at dette vil ha noen nevneverdige konsekvenser i forhold til friluftsliv eller verneinteresser. Hensynet til turstien vil tas med i forskriften § 4.

Forvaltningen vil ikke utløse spesielle skjøtselsbehov. Det vil imidlertid være krevende å merke opp p.g.a. topografien. Det vil være aktuelt med informasjon i tilknytning til turstien på Løvøya.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Løvøya naturreservat med noe justering i avgrensningen og med rett til skjøtsel av tursti i forskriftens § 4.

Sentral høring

Etter at fylkesmannen avga sin tilrådning til direktoratet ber grunneier om at grensen og knekkpunktet blir noe innjustert i nordvestre hjørnet, for å få en mer rimelig og praktisk avstand til eksisterende vei og snuplass.

DN støtter fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet har under § 4 lagt til et nytt pkt 6 etter innspill fra LMD: *Bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt.* MD slutter seg ellers til direktoratets anbefalinger.

Nr. 9 Mellomøya plantefredningsområde

Horten kommune (13 daa). Hele området eies av staten.

Verneformål

Bevare en botanisk forekomst med den nasjonalt sjeldne og truede arten lodnefiol og dens livsmiljø i medhold av naturvernloven § 13, jf. § 9.

Planstatus

Kommuneplanen: Båndlagt til Forsvarets virksomhet. Strandsone etter RPR Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Forsvarsbygg (grunneier) er positiv. De er kjent med naturkvalitetene og disse har vært søkt bevart gjennom selvpålagte restriksjoner. Det er gjort egen registrering av biologisk mangfold. Det forutsettes at lettere øvelser uten inngrep i vegetasjon eller terreng kan fortsette. Mellomøya skal fortsatt være i Forsvarets eie. Norsk Ornitologisk Forening/avd. Vestfold og Oslofjordens Friluftsråd er positive til forslaget. Selv om Mellomøya er båndlagt militært område med allment ferdselsforbud, har friluftsrådet foreslått at øya sikres som friluftsområde når Forsvaret eventuelt måtte trekke seg ut, og da under forutsetning om at verneinteressene blir ivaretatt. Skagerak Nett AS påpeker at forslaget berører deres fordelingsnett. Horten kommune er negativ til forslaget, og anbefaler en annen løsning for å ivareta verneinteressene. Kommunen anbefaler at verneverdiene på Mellomøya og Østøya vurderes på nytt med utgangspunkt i de nye registreringene av biologisk mangfold i forsvarets regi, og at dette bør munne ut i forslag om ett eller flere naturreservater.

Fylkesmannen: Horten kommune ønsker en annen og mer omfattende løsning, som vil gå ut over rammene for verneplanen. Fylkesmannen er enig i at en i framtida bør se på de samlede verneverdier som er blitt kartlagt etter at denne saken ble sendt på lokal høring. Dette bør skje som en samlet sak for Forsvarets eiendommer i regionen. Dette vil erfaringsmessig ta flere år, og den aktuelle planteforekomst bør allerede nå få et formelt vern. Forvaltningen vil utløse beskjedne behov.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Mellomøya plantefredningsområde slik saken ble sendt på lokal høring.

DN mener det er tilstrekkelig om § 2 bare viser konkret til forekomsten av den truede arten og tilrår følgende formulering: "*Formålet med fredningen er å bevare en botanisk forekomst med den nasjonalt sjeldne og truede arten lodnefiol og dens livsmiljø*". Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet er fornøyd med Forsvarets bidrag for å kartlegge og bevare verneverdier. Når det gjelder vernebehov i forhold til ny kartlegging, bør dette komme i en egen sak senere. Det er nå viktig å gjennomføre denne verneplanen for å sikre verneverdiene slik som fylkesmannen beskriver det. For øvrig slutter MD seg til direktoratets anbefalinger.

Nr. 10 Karljohansvern plante- og dyrefredningsområde

Horten kommune (164 daa). Hele området eies av staten.

Verneformål

Bevaring av det rike plante- og dyrelivet knyttet til en velutviklet, kulturpåvirket edelløvskog med mange store, gamle og hule trær, samt en eikehage med enkelttrær av særlig verdi i medhold av naturvernloven § 13 og 14, jf. § 9. Området er levested for en rekke nasjonalt sjeldne og truede arter av særlig insekter og sopp, og ligger i et kjerneområde for misteltein. I sone A er skjøtsel av edelløvskogen med sikte på å ha kontinuitet i forekomsten av gamle, hule eiketrær og andre store trær, samt å ha rikelig og kontinuerlig tilgang på vertstrær for misteltein, viktig. I sone B er bevaring av de gamle, hule eiketrærne som levested for nasjonalt sjeldne og truede arter viktig.

Planstatus

Kommuneplanen

Størstedelen av arealet: Eksisterende friområde. Strandsone etter RPR Oslofjorden.

Mindre deler av arealet: Båndlagt etter lov om kulturminner. Utenfor virkeområdet til RPR Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Forsvarsbygg, Eiendomsutvikling Øst viser til at området fortsatt skal være i Forsvarets eie. Forsvaret er kjent med naturkvalitetene, og at disse er søkt bevart gjennom selvpålagte restriksjoner. Det vises til Forsvarets egen registrering av biologisk mangfold. Forsvaret har ingen innvendinger, forutsatt at lettere øvelser uten inngrep i vegetasjon og terreng kan fortsette. Forsvarsbygg, Kompetansesenter for Miljø- og Kulturminnevern viser til at Riksantikvaren har varslet fredning etter kulturminneloven for flere objekter, og at områdeavgrensningen og verneforskriften ikke må komme i motstrid med kulturvernplanen. Norsk Ornitologisk Forening/avd. Vestfold støtter forslaget, og uttaler at det fremdeles er trær og skog i området som er viktig å ta vare på, selv om en stor del av den verneverdige og storvokste skogen ble hugget på 1990-tallet. Oslofjordens friluftsråd viser til at Hortenskogen er turområde, og at friområdet Vollen er byens mest populære badeplass. Friluftsrådet anbefaler infotavler om det biologiske mangfoldet. Horten kommune er positive til verneforslaget, og ser samtidig behov for en skjøtelsesplan som ivaretar hensynet til det biologiske mangfoldet og skogen som viktig tur- og rekreasjonsområde.

Fylkesmannens kommentarer

Verneform

Fylkesmannen har foreslått landskapsvern med en tilhørende plantelivsfredning. På bakgrunn av høringsuttalelsene og egne vurderinger ser en behov for å endre verneformen. Begrunnelsen for landskapsvernet er gitt i § 2 i forskriften: "...å ta vare på et egenartet natur- og kulturlandskap". Naturlandskapet består i hovedtrekk av stranden og en bakenforliggende rygg av løsmasser kledd med frodig edelløvskog, herunder mange store trær. Ryggen er en del av det store Raet fra siste istid. Naturlandskapet i seg selv har neppe tilstrekkelig særpreget og egenart for landskapsvern etter naturvernloven. Isolert sett vurderes kulturelementene til å være av minst like stor betydning. Verneverdien som landskapsvernområde etter naturvernloven ligger likevel i den spesielle kombinasjonen av natur- og kulturlandskap. De viktigste kulturelementene som helt eller delvis omfattes av verneforslaget er:

- To batterier, hvorav det ene med høy militærhistorisk verdi (Tivolibatteriet)
- Sjømilitære Samfunn: en representativ bygning i sveitserstil
- Kanalen, som er en del av fortifikasjonsanleggene rundt den tidligere befestede orlogsstasjonen, og en viktig kommunikasjonslinje mellom Indre Havn og Oslofjorden med byhavnen i Horten. De steinsatte og gressgrodde kanalsidene, alleen med store bøketrær og tilhørende gangvei gir området et parkmessig preg.

I Landsvernplanen fra Riksantikvaren er det gitt bl.a. følgende retningslinjer for bevaring, skjøtsel og utvikling av delområdet som omfatter det foreslåtte landskapsvernet: "Hortensskogen foreslås ivaretatt som kultur- og militærhistorisk landskap dominert av fritt voksende skog, men med en viss kultivering rundt de to batteriene med tanke på synliggjøring og (eldre) siktlinjer mot sjøen. Det samme gjelder østsiden av kanalen der det er en kraftig tilgroing på innsiden mot Hortensskogen".

Kulturminneloven er utvilsomt det riktige virkemiddel for å ivareta kulturvernobjekter av nasjonal verdi med tilhørende landskap. Ettersom gjenværende naturlandskap neppe oppfyller kriteriene for et landskapsvern, finner fylkesmannen det lite hensiktsmessig å opprettholde det opprinnelige verneforslaget.

Naturverdier av nasjonal/regional betydning knytter seg i første rekke til skogen og dens mangfold av planter og dyr. Kulturverninteressene, det sterke innslaget av kulturpåvirket/skjøttet skog og den intensive bruken av denne som turområde, tilsier at naturreservat ikke er egnet som verneform. Det naturlige valget vil da være biotopfredning etter naturvernloven § 9, jf. §§ 13 og 14. I høringsdokumentet var det foreslått plantelivsfredning for størstedelen av arealet. Ettersom en viktig del av vernemotivet er insektfaunaen knyttet særlig til gamle, hule trær, anbefales i tillegg dyrelivsfredning avgrenset til virvelløse dyr.

Avgrensning/sonering

Endring av verneformen medfører endret avgrensning/sonering. I sør trekkes grensen slik at Hortenstangen med tilhørende militærhistoriske batteri holdes utenfor. Området som her tas ut ligger utenfor skogen, og inneholder ikke vesentlige naturverdier. Mot fjorden i øst foreslås strandområdene tatt ut, idet disse vurderes som mindre relevante. Ny østgrense foreslås lagt på innsiden av hovedstien mot sjøen. Nordøstre hjørne av forslaget tas ut da dette er uten nevneverdige verneinteresser. I nordvest tas et areal omkring Sjømilitære samfunn med tilhørende atkomstveier og parkeringsplass ut, mens bygningens hage/park beholdes som egen forvaltningssone p.g.a. eiketrærne. Avgrensningen mot kanalen i vest endres ikke.

Avgrensningen i nord beholdes, dvs. at Tivolibatteriet vil bli liggende innenfor. Bakgrunnen er i første rekke naturvern hensyn, men også i noen grad hensynet til arronderingen av verneområdet. Batteriet omkranses av skog på tre sider, og inneholder verdifulle naturelementer i form av store løvtrær av flere slag. Dersom batteriområdet tas ut vil grensen for dette få et "unaturlig", oppstykket forløp. Vi legger for øvrig til grunn at natur- og kulturverninteressene bør kunne forenes, jf. avsnittet nedenfor om verneforskriften.

Verneforskriften

Endring av verneformen og hensynet til andre interesser har medført en del endringer i forskriften.

For størstedelen av høringsforslaget (tidligere sone A) er endringene i hovedsak tilpasninger til standardbestemmelsene for biotopfredning. Det er tatt inn et punkt om fredning av dyrelivet. Når det gjelder sone B i høringsforslaget (landskapsvern uten plantelivsfredning), er deler av denne sonen nå tatt inn i biotopfredningen. Her vil m.a.o. landskapsvernbestemmelsene bli erstattet av biotopfredningsbestemmelser. Dette gjelder i hovedsak en smal sone (ca 25 meter bred) i ytterkanten av verneområdet mot vest og nord, herunder den foreslåtte nye sone B (eikehagen ved Sjømilitære samfunn).

I henhold til retningslinjer i Landsvernplanen for Forsvaret skal Hortensskogen i utgangspunktet være "fritt voksende", men med en viss kultivering/vegetasjonsrydding rundt de to batteriene samt i skogbrynet mot kanalen. En kultivering rundt batteriet på Hortenstangen i sør antas ikke å berøre naturverninteressene, ettersom det aktuelle arealet ikke lenger inngår i verneforslaget. For Tivolibatteriet, som ligger innenfor verneforslaget, anbefaler Riksantikvaren vegetasjonsrydding som et strakstiltak. Fylkesmannen anser dette for uproblematisk hva gjelder oppslag av kratt og yngre løvskog. De større bøketrærne som står i en bue ved foten av anlegget, antar fylkesmannen er plantet og inngår som del av kulturminnet. Hva det konkret innebærer å synliggjøre (eldre) siktlinjer mot sjøen, fremgår ikke. Ut fra naturvern hensyn bør større, grovere trær så langt mulig bevares. Tilsvarende gjelder ved eventuell rydding/åpning av skogbrynet mot kanalen.

Fylkesmannen har i forskriftens § 4 innarbeidet et eget punkt om vegetasjonsrydding, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner. Noen dialog med kulturvernmyndighetene har vi likevel ikke hatt, og legger til grunn at Riksantikvaren vil få verneforslaget til uttalelse som del av den sentrale høringen. Vi forutsetter derfor at forholdet mellom natur- og kulturverninteressene vurderes/avklares nærmere.

Forsvarets forutsetning om at lettere øvelser, samt hensynet til rekreasjonsinteressene er innarbeidet i forskriften (§ 4).

Forvaltning

Fylkesmannen er enig med kommunen i at det er behov for en forvaltnings-/skjøtselplan, og forutsetter at slik plan skal utarbeides, jf. forskriftens § 7. I tillegg til å gi rammer for skjøtselshogst ut fra hensynet til naturverdiene, vil en slik plan også være vesentlig når det gjelder å fastsette retningslinjer for skjøtelsen i delområder hvor hensynet til hhv. kulturvern- og rekreasjonsinteressene veier tungt. Videre vil informasjonstiltak være viktige.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Karljohansvern plante- og dyrefredningssområde med nevnte endringer i verneform, avgrensning og forskriften (§§ 2, 3 og 4).

Sentrale høringsinstanser

Riksantikvaren (RA) viser til at de nylig har startet opp arbeidet med fredning av Tivolibatteriet, batteriet på Hortenstangen og Kanalen. RA mener premissene for vern av landskap og natur i stor grad sammenfaller med hensynet til vern av kulturminner, og at vern av naturverdier således bidrar til å styrke vernet av kulturminneverdiene. Det kan likevel oppstå konflikter mellom natur- og kulturvern i forbindelse med skjøtsel og vedlikehold av kulturminnene. RA mener at det ved eventuelle motstridene interesser må gjøres en avveining av kulturminne- og naturverninteressene. RA ønsker ikke at det generell unntaket for vegetasjonsrydding, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner skal være knyttet til forvaltningsplanen. Begrunnelsen er at det gjennom kulturminneloven også vil finnes andre bestemmelser som vil være styrende for hva som kan tillates av tiltak, og at det kan finnes både automatisk fredede kulturminner og ikke kjente rester etter militære anlegg/virksomhet som det må tas hensyn til. RA viser til at den foreslåtte vernegrensen fører til at bare en av kanonstillingene til batteriet på Tivoli havner innenfor naturfredningsområdet. RA mener dette er uheldig, og ber at naturfredningsområdet utvides slik at det omfatter hele batteriet. Arronderingen av verneområdet bør ta hensyn til restene etter vollen som finnes i randsonen mellom skogen/bebyggelsen, og som på den foreslåtte avgrensingen delvis ligger utenfor verneområdet.

DN viser til at avgrensningen av lokaliteten er gjort ut fra de verneverdige forekomster som er knyttet opp mot naturvernloven. Vi kan ikke se at det er relevant å endre avgrensning for å få den til å samsvare med forekomster av kulturminnene. Når det gjelder skjøtsel og restaurering av kulturminner, mener DN at det må søkes om dette også for Karljohansvern. DN presiserer likevel at det skal foretas en reell avveining mellom naturvern- og kulturminneinteressene når spørsmål om fjerning av vegetasjon behandles gjennom søknad eller i forvaltningsplan. Noen av kulturminnene består av bygninger i drift, f.eks. det Sjømilitære samfunn. Her ser ikke direktoratet noen grunn til å søke om dispensasjon, og tilrår at det tilføyes et nytt punkt blant de generelle unntakene § 4: "Drift og vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg".

Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet ønsker at også de kulturhistoriske elementene knyttet til verneområdet søkes ivaretatt på en best mulig måte. Ved konflikt mellom kulturminne- og naturverninteressene må det gjøres en vurdering av hva som skal prioriteres. Generelt bør nasjonale verneverdier veie tyngre enn lokale/regionale interesser. Dette gjelder både for natur- og kulturverninteresser.

Nr. 11 Reverompa plantefredningsområde

Horten kommune (7 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare en botanisk forekomst med den svært sjeldne og truede arten kammarimjelle og dens livsmiljø i medhold av naturvernloven § 13, jf. § 9.

Planstatus

Kommuneplanen

Eksisterende friluftsområde som krysses av kyststi. Strandsone etter RPR Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Norsk Ornitologisk Forening/avd. Vestfold er positiv til forslaget. Oslofjordens Friluftsråd anbefaler at det foretas en grensejustering fordi lokaliteten fungerer som badeplass, tur- og fiskeområde. Derfor bør området nær sjøkanten i nordvest tas ut, slik at svaberg og grusstrand holdes utenfor. Horten kommune (som også er grunneier) er positiv til forslaget. De vil på eget initiativ treffe tiltak for å sikre den truede plantearten.

Fylkesmannen foreslår grensejustering i hht. forslaget fra friluftsrådet. Forvaltningen vil kunne utløse behov for noe skjøtsel for å hindre slitasje fra friluftsliv samt gjengroing. Dette vil fylkesmannen samarbeide med kommunen om. Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Reverompa plantefredningsområde med en mindre justering i avgrensingen.

DN mener det er tilstrekkelig om § 2 bare viser konkret til forekomsten av den truede arten og tilrår følgende formulering: " *Formålet med fredningen er å bevare en botanisk forekomst med den svært sjeldne og truede arten kammarimjelle og dens livsmiljø* ". DN støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet slutter seg til tilrådingen fra DN.

Nr. 12 Adalstjern naturreservat

Horten kommune (373 daa). Verneområdet ligger i hovedsak på statens grunn.

Verneformål

Bevare et avsnitt av Vestfoldraet som fortsatt har mye av sitt opprinnelige preg, med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området er egenartet i form av å ha et av de få gjenværende myrlandskapene på Vestfoldraet og er et av de få med bøkeskog med et opprinnelig preg.

Planstatus

Kommuneplanen: Båndlagt til planlagt naturreservat. Åpent område etter RPR Oslofjorden.

Reguleringsplan (1984): Grenser i øst opptil regulert byggeområde til offentlig formål (Høgskolen i Vestfold).

Lokale høringsuttalelser

Oslofjordens Friluftsråd bemerker at lokaliteten ligger langt fra strand og sjø, men ser verdien i at den blir vernet. Norsk Ornitologisk Forening/avd. Vestfold er positiv til vern, og viser til at området har et variert fugleliv, herunder rovfugler. Skagerak Nett AS påpeker at verneforslaget berører fordelingsnett. Fylkeslandbruksstyret mener landbruksinteresser berøres ved at skogområdet omfattes av vernet. Fylkeskommunen ber om at det gjøres en tilføyelse i fredningsforskriften for å ivareta kulturminner. Horten kommune er svært positiv til vern.

Fylkesmannen: Når det gjelder at lokaliteten ligger langt unna sjøen, så skal det påpekes at virkeområdet for RPR Oslofjorden, som er den geografiske avgrensingen for planen går akkurat i vestkant av denne lokaliteten. Når det gjelder landbruksinteresser, så er det Opplysningsvesenets Fonds skog som i det vesentlige blir berørt. Et tidligere avvirket og deretter tilplantet område mellom myra og det administrativt fredete området inngår i reservatet. I tillegg vil noen mindre, privateide skogparseller i og rundt myra bli berørt. Fylkesmannen har gjennom 1970-80 -årene bidratt med å sikre tre mindre parseller med skog/myr inntil statens eiendom.

Når det gjelder kulturminner og interesser knyttet til slike, vil fylkesmannen følge opp dette med en tilføyelse i § 5.

I forbindelse med lokaliseringen av Høgskolen i Vestfold til en eiendom som grenser opp til statens eiendom rundt Adalstjern, har det vært en tett og god dialog med utbygger, med sikte på løsninger som tar hensyn til verneverdier. Fylkesmannens uttalelse til reguleringsplanen, gir en del viktige føringer med sikte på at utbygging ikke skal gå på bekostning av verneverdiene. Her er det foreslåtte spesialområde "Naturvernområde" særlig viktig for å få en godt fungerende buffersone mellom reservatet og byggeområdene. I buffersonen er det foreslått at skjøtselen skjer i formelt samråd med reservatets forvaltningsmyndighet.

Forvaltningen vil medføre behov for noe skjøtsel og betydelig tilrettelegging. Myrområdene er slitasjesvake. Det bør legges vekt på kanalisering av ferdselen i området generelt, spesielt av hensyn til dyre- og fuglelivet, samt myrvegetasjonen. Et godt fungerende sti- og veinett, og informasjonstiltak, er nødvendig.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Adalstjern naturreservat, med tilføyelse om kulturminner i fredningsforskriftens § 5.

DN mener hensynet til drift og vedlikehold av fordelingsnettet til Skagerak nett ikke var omtalt i fylkesmannens tilrådning og forslaget til verneforskrift. Fylkesmannen viser i ettertid til at denne kraftledningen ikke er i drift og skal være tatt ned. Ut fra dette mener DN at det ikke er grunn til å ta med standard bestemmelser for kraftlinjer i forskriften. DN støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet har føyd til et nytt pkt 6 under § 4: *Bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt*. MD støtter for øvrig direktoratets anbefalinger.

Nr. 13 Bliksekilen naturreservat

Tønsberg kommune (150 daa, herav 131 daa sjøareal). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et våtmarksområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, øko-systemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området er en typisk representant for de mindre gruntvannsområdene ved Oslofjorden og er egenartet ved å være levested for den nasjonalt sjeldne og truede arten dvergålegras.

Planstatus

Kommuneplanen: Landarealet: LNF – område. Sjøarealet: Båndlagt. Naturområde i sjø.

Hele arealet: Strandsone etter RPR Oslofjorden.

Lokale høringsinstanser

Grunneier mener at forslaget medfører store ulemper estetisk og verdimessig, når vegetasjonen mot sjøen ikke kan klippes/holdes nede slik at eiendommen "åpnes" mot sjøen. Det pekes også på at den aktuelle delen av eiendommen utgjør en svært liten del av samlet verneareal. Fylkesmannen bes derfor om å ta arealet ut. Norsk Ornitologisk Forening/avd. Vestfold støtter forslaget og viser til lokalitetens kvaliteter som rasteplass for våtmarksfugl på trekk. Fiskeridirektoratet Region Skagerakkysten ønsker at det i § 4 innføres et generelt unntak for ferdsel med motorbåt i forbindelse med yrkesfiske. Oslofjordens Friluftsråd peker på at kyststien passerer lokaliteten, og at det derfor bør settes opp informasjon her. Tønsberg kommune har ikke innvendinger.

Fylkesmannen opplyser at den eiendom grunneier ber om tas ut ligger midt på stranda på vestsida av Bliksekilen. Det er smale vegetasjonsbremmer som omgir sjøområdet. Å unnta vegetasjonen vil gi et uønsket "hull" i randvegetasjonen og dermed ikke skjerme sentrale deler av reservatet mot menneskelig virksomhet. Det som er aktuelt, er å opprettholde/tillate en åpen atkomst til og fra båt plass for eiendommene, og en slik atkomst kan ha en bredde slik at den gir et visst utsyn til sjøen. Dette er forhold som ivaretas etter fredningsforskriftens § 4, nr. 5 (vedlikehold av anlegg) og § 5 nr. 3 (etablering av båt plass), men som også kan være tema i en forvaltningsplan, jf. fredningsforskriftens § 7.

Fylkesmannen vil tillate ferdsel med motorbåt i forbindelse med yrkesfiske ved å tilføye et nytt pkt. nr. 3 i § 4 i forskriften. Merknaden om informasjonstiltak er meget aktuell, og vil være viktig i forvaltningen. I tillegg vil informasjon rettet mot brukerne av småbåthavna på østsida være viktig. Forvaltningen vil kunne utløse skjøtselsbehov i form av årlig rydding av strender, samt permanente informasjonstiltak.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Bliksekilen naturreservat, med en tilføyelse av nytt pkt. nr. 3 i § 4 og nytt pkt. nr. 3 i § 5.

DN støtter fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet anser det som rimelig at grunneiernes atkomst til sjøen opprettholdes, og derigjennom også utsikten til vannet. Det må imidlertid tas hensyn til at eiendommene ligger i et viktig naturområde, slik at inngrep i vegetasjonen i minst mulig grad går ut over verneformålet.

Nr. 14 Karlsvika plantefredningsområde

Tønsberg kommune (3 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare den nasjonalt svært sjeldne og truede arten hestekjørvel og dens livsmiljø i medhold av naturvernloven § 13, jf. § 9.

Planstatus

Kommuneplanen.

Eksisterende friområde (kommunal eiendom). Strandområde etter RPR for Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Oslofjordens Friluftsråd uttaler at vern ikke vil ha noen konsekvenser for allmennhetens bruk. Tønsberg kommune har ingen innvendinger.

Fylkesmannen sier denne dammen til tider har vært nyttet til lekeområde for barn, noe som har medført at det er dratt ulikt trevirke dit. Dette har medført at lokaliteten kan se noe "ruskete" ut, i den grad opprydning i etterkant ikke er utført. Forvaltningen vil kunne utløse spesielle skjøtselsbehov, ettersom hestekjørvel har gått tilbake i antall, og det kan være fare for at den kan forsvinne fra denne ene av landets to kjente forekomster. Det vil være behov for å holde dammen fri for avfall og det må vurderes fortløpende eventuelle tiltak overfor konkurrerende vegetasjon m.v. Videre må det sikres at vannspeilet opprettholdes mest mulig naturlig.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Karlsruika plantefredningsområde.

DN støtter fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet slutter seg til fylkesmannens og DN's anbefaling.

Nr. 15 Glomsteinskjær naturreservat

DN vil ta stilling til verneforslaget i forbindelse med behandlingen av vern av viktige hekkelokaliteter for sjøfugl, jf. kap. 9.

Miljøverndepartementet er enig med direktoratet i at denne lokaliteten behandles ifm vern av viktige hekkelokaliteter for sjøfugl.

Nr 16 Østre Bolæren plantefredningsområde

Nøtterøy kommune (28 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare den nasjonalt svært sjeldne og truede arten kammarimjelle og dens livsmiljø i medhold av naturvernloven § 13, jf. § 9.

Planstatus

Kommuneplanen

Tidligere byggeområde for Forsvaret, eies nå av fylkeskommunen. Planlagt båndlagt etter naturvernloven. Strandsone etter RPR Oslofjorden. Klimatisk vernskog.

Lokale høringsuttalelser

Forsvarsbygg (daværende grunneier) er kjent med naturkvalitetene, og at disse er søkt bevart gjennom selvpålagte restriksjoner. Det vises også til egen registrering av biologisk mangfold, og at øya er i prosess for avhending. Oslofjordens friluftsråd jobber for å åpne området når Forsvaret trekker seg ut, men ønsker samtidig å ivareta naturverninteressene, og uttaler at dette eventuelt kan gjøres ved å kanalisere ferdselen utenom plantefredningsområdet. Skagerak Nett AS viser til at

verneforslaget berører fordelingsnett. Nøtterøy kommune ser meget positivt på vernet.

Fylkesmannen: Det knytter seg enkelte utfordringer til forvaltningen; kanalisere ferdsele utenom den verdifulle planteforekomsten, ikke minst når/hvis øya åpnes for allmennheten, samt hindre gjengroing. Forsvaret har gitt tilsvarende forvaltningsråd for lokaliteten i sin rapport om biologisk mangfold, og ventes å følge opp dette ved eventuell åpning av øya for allmenn ferdsel. Gjengroingen skjer forholdsvis langsomt, og eventuelt skjøtselsbehov vil være av begrenset omfang. I høringsforslaget er området benevnt Østre Bollærne. Navnet er endret i samråd med stedsnavnsakkyndig ved fylkeskartkontoret.

Grensen er endret i forhold til at det er oppført bygninger som ikke var registrert på kartet som verneforslaget bygget på. Endringen medfører at vernearealet reduseres med ca 3 daa i buffersonen til planteforekomstene.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Østre Bolærne plantefredningsområde med endring i navn og avgrensning som nevnt ovenfor.

DN mener det er tilstrekkelig at § 2 bare viser konkret til forekomsten av den truede arten og tilrår følgende formulering: "Formålet med fredningen er å bevare en botanisk forekomst med den svært sjeldne og truede arten kammarimjelle og dens livsmiljø". Hensynet til drift og vedlikehold av fordelingsnett til Skagerak nett var avglemt i fylkesmannens tilrårde verneforskrift. Direktoratet tilrår at standard bestemmelser om dette tas inn i § 4 og 5.

Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet er tilfreds med at Forsvaret som grunneier har vært bevisst de naturverdiene som finnes på øya, og støtter for øvrig den faglige tilrådingen fra DN.

Nr. 17 Lille Rauer naturreservat

Direktoratet vil ta stilling til verneforslaget i forbindelse med behandlingen av vern av viktige hekkelokaliteter for sjøfugl, jf. kap. 9. Som en midlertidig løsning tilrår DN likevel at arealet vernes som en del av Ormø-Færder landskapsvernområde sone B, jf. vernekartet for denne lokaliteten.

Miljøverndepartementet støtter DN's tilrådning.

Nr. 18 Ormø-Færder landskapsvernområde

Nøtterøy og Tjøme kommuner (111 275 daa, herav 98 833 daa sjøareal). Verneområdet ligger i hovedsak på privat grunn.

Verneformål

I medhold av naturvernloven § 5 å ta vare på et nasjonalt viktig skjærgårdsavsnitt i Oslofjorden med vakkert og egenartet natur- og kulturlandskap med det geologiske og biologiske mangfold som preger landskapet. Området er levested for en rekke sjeldne og truede plante- og dyrearter, og omslutter flere andre områder vernet etter naturvernloven og kulturminneloven.

I sone A er et viktig delmål å bevare det egenartede kulturlandskapet med tilhørende kulturminner, øygårdsbruk og øyer, eller deler av øyer, hvor det tidligere har vært bosetting og/eller gårdsdrift.

I sone B er et viktig delmål å bevare det opprinnelige skjærgårdslandskapet. Landskapet er mangfoldig og variert, og er grunnlaget for et rikt plante- og dyreliv. Området er av nasjonal betydning for båtbasert friluftsliv (NOU 1986 nr 21 *Ytre Oslofjord*).

I sone C er et viktig delmål å bevare det spesielle plante- og dyrelivet på deler av øya Mellom Bolæren og østlige del av Sandø, med særlig vekt på forekomstene av kystfuruskog, rik sumpskog og rik edelløvsskog med tilhørende forekomster av nasjonalt sjeldne og truede arter. På Sandø er i tillegg kalkrike enger og sandstrand en del av formålet, mens Mellom Bolæren har viktige områder med strandeng og strandsump. I sone C skjer vernet i medhold av naturvernloven § 13, jf. § 5.

Allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Planstatus

Kommuneplanen, Tjøme

-Hele området: Båndlagt til planlagt naturvernområde.

-På øyer: Båndlagt til friluftsområder. Båndlagt til naturvernområder. LNF-områder.

-I sjø: Sjøområder hvor friluftsliv er dominerende interesse. Sjøområder for natur, friluftsliv, ferdsel og fiske. Kaste- og låssettingsplasser.

-Alle øyer: Strandsone etter RPR for Oslofjorden. Strandsone i sjø etter RPR for Oslofjorden (gjelder fire av de større øyer). Vernskog etter lov om skogbruk og skogvern.

Kommuneplanen, Nøtterøy.

-På øyer: Forsvarets områder (med forbudsområde). Båndlagt til friluftsområder, naturvernområder, planlagte naturvernområder og LNF-områder. Utleiemulighet i skjærgård (PBL § 20 – 4C, gjelder tre små områder i tilknytning til gårdsbruk.)

-I sjø: Sjøområder for natur, friluftsliv, ferdsel og fiske. Låssettingsplasser.

Skipsled.

-Alle øyer: Strandsone etter RPR for Oslofjorden. Strandsone i sjø etter RPR for Oslo-fjorden. Alle øyer unntatt Bjerkø: Vernskog etter lov om skogbruk og skogvern.

Reguleringsplaner, Nøtterøy.

Hvalø: Friområde. Landbruk. Byggeområde, fritidsbebyggelse.

Skjellerøkalven: Friområde.

Lokale høringsuttalelser

Hovedtrekk i uttalelsene

Uttalelsene peker i flere retninger, men samlet sett er det en gjennomgående forståelse for at dette skjærgårdsavsnittet har stor verdi både som natur- og friluftsområde, og at det derfor bør sikres. Flertallet av uttalelser kommer fra grunneiere med fritidseiendommer, enkeltvis eller som sammenslutninger/fellesuttalelser. En overveiende del av kritikken går derfor på forholdet til bebygde eiendommer, først og fremst fritidseiendommer. Det stilles også spør-

mål om fritidsbebyggelse kan inngå i landskapsvernområder, herunder om slike områder vil tilfredsstillende kravene naturvernloven setter for landskapsvern. Et gjennomgående argument er at det gjennom eksisterende lovverk, særlig plan- og bygningsloven, allerede er så sterke restriksjoner at landskapsvern oppfattes som unødig og byråkratiserende. I tillegg går en rekke av uttalelsene inn på at forslaget til forskrift er altfor detaljert og medfører urimelige restriksjoner i forhold til hva som er vanlig aktivitet i tilknytning til fritidsbebyggelsen. En grunneier savner konsekvensanalyse av vernet. Uttalelsene fra de som driver gårdsbruk med beitedyr og skogbruk er mindre kritiske, men har en rekke merknader, mest i forhold til enkelte punkter i forskriften.

Fylkeskommunen mener ”tettbebyggelser” med hytter/helårsboliger bør tas ut, og at forskriften bør gjøres mindre detaljert, og fokusere sterkere på hva som i vesentlig grad kan endre landskapets karakter. Den primære uttalelsen fra Tjøme kommune ligger nær mange av uttalelsene fra grunneierne til fritidseiendommer, og avviser forslaget i sin nåværende form, dette til tross for at verneforslaget er tatt inn i kommuneplanens arealdel. Den sekundære uttalelsen er mer avdempet og har flere forslag til justeringer i avgrensning og forskrift. Uttalelsen fra Nøtterøy kommune bygger på kommuneplanens arealdel, samt kystzoneplanen som er utarbeidet i fellesskap med Tjøme kommune. Kommunen støtter forslaget, og har også noen forslag til justeringer i forskriften.

Fylkesmannens kommentarer

Konsekvensutredning: Verneforslaget faller ikke inn under de kriterier som kreves for at konsekvensutredning skal gjennomføres etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven. Konsekvenser mer generelt i forhold til å opplyse saken i henhold til forvaltningslovens bestemmelser, kan det nok reises spørsmål om. Fylkesmannen mener at saken var godt nok opplyst til å sendes på høring. Det vil være etter en høring at de mange spørsmål, konflikter m.m. kommer fram i full bredde og kan vurderes nærmere, og gi grunnlag for de endringer som er nødvendige når ulike hensyn skal veies opp mot hverandre.

Verneform: Spørsmålet om hvordan dette skjærgårdsavsnittet bør sikres, er tatt opp i flere av uttalelsene. Sett i liten skala spenner området over en rekke natur/landskapstyper og bruksinteresser. Sett i større skala dreier det seg om et sammenhengende og helhetlig skjærgårdslandskap, med en fint utformet gradient fra vindpint og sjøvasket utskjærgård til innerskjærgård med lunere og frodigere forhold.

Områder med nasjonale verneverdier må forvaltes langsiktig, der mer kortsiktige og private/lokale interesser må vike dersom de er i motstrid med de overordnede hensyn. I slike tilfeller vil det være riktig å nytte det lovverket som best ivaretar det langsiktige perspektiv, og naturvernloven peker seg ut i så henseende. Plan- og bygningsloven har også etter hvert fått muligheter for å ivareta naturverneverdier. Det er imidlertid forutsatt at denne loven primært skal nyttes for å ivareta lokale verneverdier, mens naturvernloven skal nyttes der det er regionale, nasjonale eller internasjonale verdier.

Store deler av landskapet vurderes å være et egenartet naturlandskap, og er geologisk sett en særegen landskapstype hvor svært mye av historien fra siste istid og fram til vår tid kan studeres. Området er derfor vurdert til å ha nasjonal verdi.

Sammenhengen mellom geologi, klima og vegetasjon er meget tydelig. Det rike artsmangfoldet avspeiler også den store variasjonen i natur og landskap. Enkelte steder er det forekomster som er så sjeldne eller sårbare, at et særskilt vern i tillegg til landskapsvern er ansett som nødvendig. Dette er grunnlaget for egne soner med plantelivsfredning, og fuglelivsfredning med ferdselsforbud i hekketiden.

Betydelige deler av landskapet har klare spor etter tidligere tiders bosetting. På øyer med gårdsdrift, og på øyer hvor beiteressursene nyttes, er det kulturlandskap med verneverdier som kvalifiserer til landskapsvern. Tilsvarende gjelder for de steder der nåværende fritidsbebyggelse ligger på gamle boplasser, enten som opprinnelig bebyggelse eller som nye bygg som er oppført etter stedegen byggeskikk. Her er ofte en del av den gamle kulturmarka holdt i hevd som nærmiljø for fritidsbebyggelsen. Når det er spørsmål om hvilket tidsbilde dette landskapet skal ha, så må det vises slik realisme at det er forholdene fra den nære fortid som har prioritet. Å gå tilbake til forhold med snaubeitete og treløse øyer som følge av langvarig og hardt beite, vil være så krevende at det neppe finnes ressurser til dette i dag. En så intensiv bruksform ville også lett komme i konflikt med friluftslivs- og naturverninteressene.

På en del øyer ligger fritidsbebyggelsen på helt andre steder enn den opprinnelige bosetningen. Denne bebyggelsen har ofte fått en utforming og en så eksponert plassering at det gjør den til fremmedelementer i forhold til det opprinnelige miljøet. Dette forsterkes når slik bebyggelse konsentreres i grupper eller henger sammen over lengre strandstrekninger. I de tilfeller slik bebyggelse preger eller dominerer landskapet, vil det være grunnlag for å vurdere om områdene oppfyller vilkårene for landskapsvern. Fylkesmannens vurdering er at når bebyggelsen framstår som dominerende og ikke "underordner seg" det landskapet den inngår i, bør slike bebygde områder holdes utenfor landskapsvernområdet. Tilsvarende mener fylkesmannen bør gjelde for områder der fritidsbebyggelsen er spredt utover på en slik måte at det gjenværende landskapet blir svært fragmentert.

Avgrensning

Vestsida av Sandø (Tjøme) og hele *Vasskalven* (Tjøme) anbefales tatt ut. Dette er i tråd med hva kommunen uttaler (sekundært).

Froungen (Tjøme) har verdier som klart kvalifiserer til landskapsvern. Bebyggelsen på de to fritidseiendommene representerer den historiske bosetningen på øya. Deler av det opprinnelige (åpne) landskapet er fortsatt intakt og bebyggelsen er underordnet hoved-trekkene i landskapet.

Burø (Tjøme) har verdier som kvalifiserer til landskapsvern, selv om det er en del fritidsbebyggelse uten tilknytning til den opprinnelige bosetningen. Denne nokså spredte fritidsbebyggelsen har etter fylkesmannens vurdering med enkelte unntak et preg som underordner seg landskapet på øya. Vesentlige deler av øya har fortsatt et preg fra tiden med aktivt gårdsbruk, både når det gjelder tunbebyggelsen og arealene med dyrket mark. Det er i seinere tid gitt tilskudd fra det offentlige for å restaurere innmarksarealene slik at de igjen kan være et beitegrunnlag for husdyr. Fremmed treslag (hemlok fra Nord-Amerika) bør kunne håndteres som ledd i skjøtselen av skog og innmark, og har ikke avgjørende betydning i forhold til spørsmålet om landskapsvern.

Konklusjonen er at fylkesmannens ikke tilrår at øyene Froungen og Burø tas ut.

Når det gjelder *Bjerkø* (Nøtterøy), er det mange uttalelser som peker på at øya har så vidt omfattende fritidsbebyggelse, og som preger øya på en slik måte at det må anses uforenlig med landskapsvern. Etter en fornyet vurdering er fylkesmannen kommet til at *vestsiden* av Bjerkø delvis har et preg av tett, sammenhengende og uensartet fritidsbebyggelse og bør derfor tas ut.

Den *østre* delen av Bjerkø framstår imidlertid med et annet og opprinnelig preg, med mye sammenhengende skog og noe innmark. Her er også tre østvendte fritidseiendommer. Denne bebyggelsen ligger slik i landskapet at den kan holdes utenom. I tillegg inneholder strandvegetasjonen og gruntvannsområdene ved og i de to buktene nordøst på øya en meget verdifull botanisk forekomst. På denne bakgrunn tilrår fylkesmannen endret avgrensning som bare omfatter de østre delene av Bjerkø.

På *Østre Bolærne* (Nøtterøy) er Forsvaret ”på vei ut”. Etter høringen er fylkesmannen blitt kjent med at kommunen ønsker å regulere øya etter plan- og bygningsloven for å ha et velegnet verktøy for å styre utviklingen av den sivile bruken av øya. Regulering etter plan- og bygningsloven ansees bedre egnet enn naturvernloven til å styre utviklingen av framtidig bruk av den omfattende bygningsmassen og tekniske anlegg for øvrig. Ettersom landskapsvern og reguleringsplan ikke kan kombineres, tilrår fylkesmannen at *Østre Bolærne* tas ut av verneforslaget.

Når det gjelder de eksisterende reguleringsplanene for henholdsvis Hvalø og Skjellerøkalven i Nøtterøy, tilrår fylkesmannen at Skjellerøkalven inngår i verneforslaget, mens Hvalø tas ut.

Soneinndeling

For *Sandø* (Tjøme) blir den opprinnelig foreslåtte sone A ikke med i verneforslaget, ettersom denne sammenfaller med området fylkesmannen tilrår blir tatt ut. Resten av Sandø tas med som sone C (plantelivsfredning) slik som i høringsforslaget. I tråd med grunneiers uttalelse er det likevel gjort mindre justeringer av grensa for sone C, for at fritidsbebyggelse skal holdes utenfor.

For *Burø* (Tjøme) er den tidligere innmarka under restaurering med tilskudd fra det offentlige. Dette sett i sammenheng med at den opprinnelige gårdsbebyggelsen fortsatt preger bygningsmiljøet på tunet, gjør at fylkesmannen vurderer disse deler av øya som mer naturlig å plassere i sone A i stedet for sone B. Det er også tatt med noe skog/ utmark i sone A, dette som en naturlig ramme rundt kulturmarka.

For *Nordre Årø* (Nøtterøy) har eierne pekt på at gårdsbruket fortsatt er i aktiv bruk og at gårdsbebyggelse og tun er intakt. Gårdsbestyrer bor på stedet. Eierne ber derfor om at hele øya plasseres i sone A, ettersom de mener at kriteriene for dette er til stede. Fritidsbebyggelsen på øya utenom tunet (to steder) framstår etter fylkesmannens vurdering ikke som dominerende i landskapet, og vurderes heller ikke å være til hinder for at øya plasseres i sone A, i stedet for sone B.

For *Bjerkø* (Nøtterøy) er forholdet at med den grenseendring som fylkesmannen tilrår er det vesentlige av det som blir igjen i landskapsvernområdet (østsida av øya) preget av skogsmark. Et mindre område i nordøst er innmark preget av lavt-

liggende enger med betydelig påvirkning fra sjøen, noe også vegetasjonen bærer preg av. Området kan nyttes som beitemark. Etter en samlet vurdering finner fylkesmannen det mest riktig å plassere den delen av Bjerkø som tilrådes tatt med i landskapsvernområdet i sone B. Fylkesmannen vil åpne for at beiting også kan tillates i sone B på nærmere angitte betingelser.

Verneforskrift

§ 1 (eiendommer som vernet omfatter)

Det er gjort endringer i opplistingen som følge av de områder som tilrås tatt ut.

§ 3

Pkt. 1.1. (vern mot inngrep)

Flere av uttalelsene anser bl.a. oppføring og ombygging av bygninger og bøyelegging av båter som unødvendig og detaljert. Fylkesmannens forståelse av pkt 1.1 er at første ledd er overordnet, og at opplistingen i andre ledd er en eksemplifisering av hva slike inngrep kan være. Dette innebærer at det er først når et inngrep har et slikt omfang at det ”vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter”, at et forbud vil inntre. Dermed vil alminnelig ytre vedlikehold og mindre ombygginger ikke rammes, men helt og fullt styres gjennom eksisterende bestemmelser etter plan- og bygningsloven. Tilsvarende vurdering må legges til grunn for inngrep for øvrig, spesielt i et område med så mange og tydelige tegn på menneskelig virksomhet gjennom historien. Flere har reagert negativt på forbudet mot bøyelegging av båter fordi dette er nødvendig for å ha en tilfredsstillende fortøyning der fortøyning ved brygge ikke kan gjøres pga dybdeforhold m.v. Når fylkesmannen fant grunn til å ta med bøyelegging av båter i opplistingen, var det for å være i forkant av en eventuell praksis med å bøyelegge båter i større antall på enkelte steder i skjærgården. En slik utbredt bøyelegging vil lett kunne dominere landskapet, ved siden av at den vil være uheldig for undervannsvegetasjonen og dermed også for dyrelivet i sjøen. Fylkesmannen finner grunn til å presisere at formuleringen ikke er rettet mot å kunne bøyelegge egen båt i tilknytning til bolig eller fritidseiendom, når fortøyning til brygge ikke er aktuell. Se merknad under pkt 1.2.

Pkt. 1.2. (generelle unntak)

Første strekpunkt er en presisering av at bygninger som gis en ny funksjon kan få konsekvenser som også har betydning for landskapets art eller karakter. Dette er imidlertid ikke det vanlige, men må regnes som en ”sikkerhetsventil” som skal fange opp helt spesielle tilfeller. Fylkesmannen tilrår at strekpunktet beholdes. Strekpunktet om bøyelegging av båter er omformulert, slik at det er åpent for å bøyelegge egne båter i tilknytning til, d.v.s. i nærheten av, egen bryggeplass, eller annen del av egen eiendom, dersom dette er mer aktuelt. Krav om å ha godkjente plasser for bøyelegging av båter i forvaltningsplanen blir foreslått fjernet.

Pkt. 1.3. (tillatelse etter søknad)

Høringen har frambrakt to tiltak som fylkesmannen mener er relevante:

-boring etter vann.

-nyetablering av kraftforsyning.

Spørsmålet om ny virksomhet for å styrke driftsgrunnlaget for øygårdsbrukene er fanget opp i strekpunktet ”næringsutvikling som ikke er i strid med verneformålet i sone A.” Etter fylkesmannens tilrådning om å ta ut hele den vestre delen av

Bjerkø og hele Hvalø, vil denne problemstillingen i praksis bare gjelde for gårdsbruket på Søndre Årø. Fylkeskommunens merknader til kulturminner/kulturmiljøer er fulgt opp.

Pkt. 2.1 og 2.2. (plantelivet)

Det er reist spørsmål om punkt 2.1 vil være til hinder for den alminnelige skjøtsel av friområder eller vegetasjon som er til hinder for alminnelig brukte veier og stier i utmark. Etter fylkesmannens oppfatning er alminnelige skjøtselstiltak tillatt. Det gjelder både for områder som er sikret til friluftsmål og i annen utmark hvor allmenn ferdsel er tillatt. Rydding av vegetasjon med sikte på å ivareta hensynet til allmenn ferdsel og opphold er følgelig ikke ment å rammes av dette punktet. Heller ikke felling av busker og trær som kan skade eller er til ulempe for bebyggelse eller opparbeidet tomt, eller virksomhet på den ornitologiske stasjonen på Store Færder, er ment å rammes. Derimot er tilfeldig hogst av trær og busker f. eks. for å skaffe seg ved til bål, eller annen hogst eller skade på busker og trær (brenning, "hærverk", "halshogging" av trær for utsikt m.v.), ment å rammes av punktet. Fylkesmannen tilrår å utdype hvilke typer rydding som er unntatt etter punkt 2.2. Som følge av dette er punkt 2.2. omredigert til tre strekpunkter.

Pkt. 2.3. (beiting)

Høringen har avdekket at beiting i sone B er aktuelt, og som for noen øyers vedkommende allerede foregår (for eksempel Masselø og Store Færder). Det er derfor framsatt forslag om å justere punktet, slik at det i sone B (og C) er adgang til beite med bakgrunn i godkjent forvaltningsplan eller tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Fylkesmannen ser det hensiktsmessig å tilrå beiting i sone B, men ikke i sone C fordi det kan komme i strid med verneformålet. Det bør derfor behandles som dispensasjonssøknad etter § 4.

Pkt. 2.4. (hogst)

Hogst av ved til eget bruk ble ved en forglemmelse utelatt. Fylkesmannen tilrår at hogst av ved til eget bruk er tillatt i sone A. Videre er viktige skogsområder etter fylkesmannens tilrådning blitt plassert i nye soner (Bjerkø, Burø). Når det gjelder skogsdrift eller uttak av ved for salg i sone A og B er det vist til at dette også kan skje uten godkjent forvaltningsplan. Meningen er i så fall at det skal være tale om skogbruksplan med miljøhensyn (Levende Skog-standard eller tilsvarende).

Pkt. 4.2. (turvirksomhet)

Fylkesmannen har gjort en mindre tilføyelse om at "seilbrett og lignende" (ny tekst er understreket) er forbudt, dette for å fange opp aktiviteter som kitesurfing m.m. som en har erfaring for at øker i omfang.

Pkt. 4.3. (camping)

Det har vært en god del oppmerksomhet omkring camping/telting. På de øyer der det av hensynet til naturgrunnlaget og slitasjen er innført adferdsregler etter friluftsløven som regulerer camping/telting, er det forutsetningen at disse skal innarbeides i forvaltningsplanen. For øvrig legger fylkesmannen til grunn at forvaltningsplanen bare i spesielle tilfeller (særlig sårbare eller slitasjeutsatte områder) vil innebære en skjerpelse i forhold til gjeldende regler, og dette vil skje på bakgrunn av høring. Inntil forvaltningsplan foreligger, vil det være naturlig å

videreføre reglene i friluftsløven og gjeldende adferdsregler i medhold av friluftsløven. Fylkesmannen tilrår at punktet opprettholdes.

Pkt. 4.4. (bålbrenning)

Mange uttalelser går i retning av at det er for strengt med et kategorisk forbud mot bålbrenning utenom spesielt anlagte bålplasser. Tradisjonen med St. Hans bål er påpekt særskilt, likeledes bråtebrenning i tilknytning til gårdsbruk og hager. På bakgrunn av høringsuttalelsene tilrår fylkesmannen at dette punktet får endret tekst.

Pkt. 5.1. (forbud mot motorferdsel)

Tidsrommet med forbud mot lavflyging er justert i overensstemmelse med fylkesmannens tilråding om tidsrom med ferdselsforbud (sone D). For ønsket om forbud mot lavflyging også i andre deler av verneområdet, så er det ikke saklig grunnlag for dette ut fra verneformålet, selv om det i høy grad er ønskelig både ut fra friluftslivshensyn og gårdsbruk med husdyr. Tre øygårdsbruk ønsker å fortsatt drive med helikopteropplæring. Dette vil være forbudt når det gjelder landingsøvelser i denne sammenheng.

Pkt. 5.2. (unntak fra forbud)

Flere ønsker å bruke traktor og tilsvarende i skjøtselen av kulturlandskapet. Dette er et forhold som fanges opp i unntakene uavhengig av om det er i innmark eller utmark. Fra øygårdsbruket på Søndre Årø nevnes det en rekke andre konkrete forhold i landbruksdriften der det er nødvendig med motorisert ferdsel. Fylkesmannen er enig i at dette er forhold som det er naturlig å ta hensyn til, og tilrår derfor et nytt punkt, og en mindre justering i tredje punkt.

Pkt. 6 (forurensning og støy)

Mange er kritiske til forbudet mot modellfly og modellbåter. Det påpekes at disse støykilder langt overgås av annen lovlig støy f. eks. grasklippere og fritidsbåter. Fylkesmannen ser poenget, og vil derfor følge opp disse råd. Fra de fastboende på gårdsbrukene i skjærgården er det også reist spørsmål om en ved å fastsette fartsgrense kan unngå støyen fra "ekstrembåter" (40 - 80 knop). Fylkesmannen mener dette må være en oppsynsoppgave for politiet. Det samme gjelder "fartsbøller" på sjøen.

Båndtvang

Løshunder i båndtvangstiden er nevnt i en uttalelse. Å se til at båndtvang overholdes er en oppgave for oppsyn og politi. Dette bør være en prioritert oppgave ettersom båndtvang er viktig både i forholdet til naturlig dyre- og fugleliv, og beitede husdyr. Fylkesmannen peker på at det gjelder egne bestemmelser i forhold til hunder i sone D.

Forvaltning

I henhold til § 6 er det DN som fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet. Fylkesmannen minner om at det for dette området har vært en forutsetning at kommunene blir tillagt myndigheten. Dette har kommunene både faglig kompetanse og feltapparat (Skjærgårdstjenesten) til. Ifølge § 5 skal det utarbeides forvaltningsplan. Dette vil være helt nødvendig for å ha et helhetlig grep om forvaltningen av et område med så mange forskjellige eiere, aktører og interesser.

Mye vil være avklart og kurant gjennom etablert praksis/ regelverk, men en del forhold trenger nærmere avklaringer og kan være krevende å få på plass. Det må derfor tilføres ressurser for å få en god forvaltningsplan så fort det lar seg gjøre, og til å gjennomføre oppsyn og tiltak i henhold til denne. Informasjon er viktig, og det må lages en strategi for dette. Skilting av sone D og nye sjøfuglreservater vil være en prioritert oppgave.

Utvidelser

I høringsuttalelsene er det kommet inn forslag om å ta med enkelte nye øyer. Det gjelder øyer i Grimstadbukta og mellom Vasskalven og Brøtsø i Tjøme kommune. Fylkesmannen mener det ikke er naturlig med en slik utvidelse. Områdene ligger svært nær fastlandet og er landskapsmessig mer knyttet til dette enn den utenforliggende skjærgården. Dessuten ville avgrensningen bli mer komplisert. En slik utvidelse ville også forsinke verneprosess. Fylkesmannen tilrår ikke at nye områder tas med i forslaget.

Fylkesmannens anbefaling

Fylkesmannen anbefaler opprettet Ormø – Færder landskapsvernområde med de endringer i avgrensning, soneinndeling og verneforskrift som framgår av merkna-dene.

Sentral høring

Grunneier er fortsatt uenig i at Froungen blir landskapsvernområde. Han viser til manglende lovhjemmel, dårligere forhold for friluftsliv/allmennhet p.g.a. fare for gjengroing, manglende vurderinger av konsekvenser overfor grunneiere og at det ikke finnes vernverdig dyre- og planteliv på øya. Forsvarsbygg ønsker at østre Bolærne tas ut, fordi framtidig bruk av den 7500 m² store bygningsmassen her søkes sikret gjennom en reguleringsplan.

Direktoratets kommentarer

Avgrensning

Hvalø ligger midt i en sentral del av det landskapet som søkes vernet. Omfanget av den spredte hyttebebyggelse kan sammenlignes med tilsvarende på øya Burø (Tjøme), som fylkesmannen tilrår å ha med i forslaget. I reguleringsplanen for Hvalø er det avsatt byggeområder for eksisterende bebyggelse og åpnet for bygging av totalt 7 nye hytter. I følge kommunen er den nye hyttebyggingen i hovedsak fullført. Det alle meste av øya er for øvrig avsatt til friområder og LNF-områder i reguleringsplanen. Disse områdene kan falle naturlig inn i et landskapsvernområde. Ut fra dette mener DN at øya Hvalø bør inngå som en del av verneforslaget. Vernebestemmelsene vil da utfylle reguleringsbestemmelsene, men reguleringsbestemmelsene går foran bestemmelsene i verneforskriften ved eventuell konflikt.

Direktoratet mener Bolærøyene danner den naturlige ytre avgrensning av skjærgården i nordøst. Mesteparten av Vestre Bolæren ble vernet i verneplan for barskog i øst-Norge fase II og resterende deler av øya har kun store havneanlegg med installasjoner på land. DN er derfor enig i at det har liten hensikt å inkludere dette i verneområdet. Østre Bolæren har en omfattende bygningsmasse. Store deler av øya er likevel åpne områder med sentrale landskapsverdier både i seg selv, men særskilt som en del av helheten i det ytre skjærgårdslandskapet. DN tilrår derfor at Østre Bolæren inngår i Ormø-Færder landskapsvernområde. Direktoratet

mener likevel at de deler av øya der hovedtyngden av bygninger og andre inngrep er, bør reguleres etter plan- og bygningsloven. Den nøyaktige avgrensning mellom regulert område og et framtidig landskapsvernområde bør drøftes nærmere. Inntil videre legger DN til grunn at en reguleringsplan bare bør lages for de tre områdene som er avsatt til næringsvirksomhet (kategori C) i varselet om regulering av Østre Bolæren, og at resten av øya bør inngå i landskapsvernområdet.

Verneforskriften

§ 2. FORMÅL

Direktoratet mener det må spesifiseres bedre hvilke plantesamfunn i sone C som skal fredes i medhold av naturvernloven § 14. Etter samråd med fylkesmannen tilrår DN følgende formuleringen: *I sone C er et viktig delmål å bevare landskapet og det spesielle plante- og dyrelivet på største delen av øya Mellom Bolæren og østlige del av Sandø, med særlig vekt på forekomstene av kystfuruskog, rik sumpskog og rik edelløvskog med tilhørende forekomster av nasjonalt sjeldne og truede arter. På Sandø er i tillegg kalkrike enger og sandstrand en del av formålet, mens Mellom Bolæren har viktige områder med strandeng og strandsump.* Direktoratet viser til at Ormø-Færder er et svært stort og mye brukt friluftslivsområde, med store opplevelseskvaliteter. Det tilrås å ta med i verneformålet at *"allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging"*.

§ 3. VERNEBESTEMMELSER - 1. Inngrep

1.2. Generelle unntak

Direktoratet viser til at det kan være vanskelig å fastslå på forhånd om vedlikehold eller restaurering av et kulturminne vil påvirke verneformålet. Ut fra dette mener DN at de to strekpunktene om *"restaurering av fredete kulturminner"* og *"vedlikehold og skjøtsel av fredete eller andre kulturminner og kulturmiljøer"* slås sammen og flyttes til pkt. 1.3 (tiltak det kan søkes om). Med en grundig gjennomgang av dette i forvaltningsplanen mener direktoratet at de fleste tiltak som berører kulturminner og kulturmiljø kan være avklart på forhånd slik at en slipper søknadsbehandling i ettertid.

1.3. Tillatelse etter søknad

Direktoratet mener uttak av sand/skjellsand under vann sjelden vil få konsekvenser for verneformålet her. Samtidig bør ordlyden endres slik at det gjelder uttak av masse generelt. Dette punktet foreslås flyttet til pkt. 1.2 (generelle unntak) ny bokstav m): *"uttak av masse under havoverflaten som ikke påvirker landskapet over havoverflaten"*. Dersom uttak av masse kan påvirke landskapet over vann, må det vurderes etter forskriften § 3 pkt. 1.1 om tiltaket vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Pkt. 2.3. Plantelivet

Direktoratet mener bestemmelsen om beite bør endres i tråd med standard mal for å unngå misforståelser om hvor og når det er tillatt med beite: *"Beiting i sone A og B er tillatt. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til verneformålet ved forskrift regulere beitetrykket i hele eller deler av landskapsvernområdet."*

Pkt. 2.4. Skogsdrift

I sone A og B skal skogdrift skje etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten og planen skal bygge på de retningslinjer som er nedfelt i verneforskriften. Fylkesmannens foreslår at planen skal følge: "*..prinsippene for vernskog etter skogloven der dette er innført..*". DN mener dette er for upresist og tilrår at formuleringen strykes.

Pkt. 3. Dyrelivet

Direktoratet tilrår at alle områder der fylkesmannen har foreslått ferdselsforbud på grunn av hekkende sjøfugl skal behandles særskilt, jf. kap. 9. Ut fra dette er alle henvisninger til Sone D i forskriften tatt vekk.

Pkt. 3.3: Det er foreslått å tillate både fiske og høsting av skjell etter gjeldende lovverk. DN vurderer at disse to bestemmelsene kan slås sammen til følgende formulering: "*Fiske og høsting av skjell er tillatt etter saltvannsfiskerilovgivningen og etter lov om laks- og innlandsfisk*".

Pkt. 4. Ferdsel

Direktoratet viser til at både bråtebrenning og St. Hansbål reguleres av de lokale brannvernmyndigheter. Ut fra dette mener DN at det er unødvendig å vise til at bråtebrenning på innmark og brenning av St. Hansbål bare er tillatt etter godkjenning fra brannvesenet, og tilrår at setningen strykes.

Pkt. 5. Motorferdsel

Pkt. 5.1: Direktoratet legger til grunn at formuleringen "*Motorferdsel er forbudt på land*" også gjelder start og landing med luftfartøy. Ut fra verneformålet kan vi likevel ikke se at det er grunnlag for et tilsvarende forbud på sjøen. Øyer og tilgrensende sjøområder som er viktig for sjøfugl er allerede vernet, eller vil bli foreslått vernet senere. Her er det, eller vil det bli foreslått, nødvendige restriksjoner for bruk av luftfartøy. DN tilrår derfor at ordlyden endres til "*Motorferdsel er forbudt på land herunder start og landing med luftfartøy*".

Pkt. 5.3: Direktoratet vurderer at det bør være mulig å søke om unntak for: "*Motorferdsel i forbindelse med transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, brygger og lignende*", og at det settes inn ett nytt punkt c) om dette.

Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet viser til at dette er et sentralt beliggende område med til dels stor aktivitet og mange brukere. Når dette skal kombineres med viktige og nasjonale verneverdier, er det naturlig at det vises engasjement fra mange hold. Verneplanen har som målsetting å bevare de biologiske verdiene samtidig med at aktiviteter som ikke truer verneverdiene skal kunne fortsette. Departementet viser til fylkesmannens kommentar om at det er først etter en høring at mange konflikter avdekkes, og kan gi grunnlag for de endringer som er nødvendige når ulike hensyn skal veies opp mot hverandre.

Departementet mener at en har funnet fram til en balanse som både vernemyndigheter og brukerne kan leve med. Justeringer av vernegrenser og forskrift etter høringene viser at høringsinstansene har hatt reelle muligheter til å påvirke planen. At ikke alle har fått gjennomslag for sine synspunkter er imidlertid ikke et

moment som taler for en udemokratisk saksbehandling. Alle innspill er blitt grundig vurdert før konklusjoner er trukket.

Fylkesmannen har i sin redegjørelse tatt opp spørsmålet om hvilket tidsbilde landskapet skal ha, og uttrykket "opprinnelig" er benyttet om bosetning og landskap. I denne sammenheng antar MD at det henspeler på slik landskapet var for få generasjoner siden. Det er derfor viktig å presisere at "opprinnelig" ikke er ment å vise til slik landskapet var da det for første gang ble påvirket av menneskers aktivitet. Natur og landskap er i stadig endring, både som en konsekvens av menneskelig påvirkning, men også fordi dette skjer naturlig i alle økologiske systemer. Det biologiske mangfoldet kan derfor kunne endres over tid, uten at grunnlaget for vernet blir borte. I noen tilfeller må det imidlertid aktiv skjøtsel til for å ta vare på sjeldne og truede plante- og dyrearter. Biologiske systemer er gjerne kompliserte og vil kanskje ikke reagere på negative påvirkninger før etter lang tid. En verne-status vil medføre forutsigbarhet og minske sannsynligheten for negativ påvirkning på miljøet.

Etter at saken er mottatt i departementet har fylkesmannen på bakgrunn av innspill fra grunneier funnet en utilsiktet effekt av at deler av området er endret fra sone A til B etter lokal høring. Dette går ut på at skogsdrift ikke lenger kan drives hensiktsmessig ift vedlikehold av skogsveier. DN har på denne bakgrunn anbefalt at det også i sone B skal være mulig å vedlikeholde eksisterende veier. § 3 nr 1.2 e) er derfor endret til *vedlikehold av eksisterende veier i sone A og B etter retningslinjer i forvaltningsplan*. Endringen er understreket.

Når det gjelder forvaltning, har departementet bestemt å følge fylkesmannens og kommunenes anbefaling om at ansvaret tillegges kommunene. DN har ingen faglige innvendinger mot dette. Dette forutsetter imidlertid at kommunene har nødvendig kompetanse og er i stand til å følge opp forvaltningsansvaret på en forsvarlig måte.

Etter avtale med Landbruks- og matdepartementet (LMD) er "jorbruksarealer" byttet ut med "landbruksarealer" i § 3, 1.2. c). LMD har bedt om at § 3, 6.1 endres til "*Forurensning og forsøpling er forbudt samt bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet, men nødvendig bruk av kjemiske midler i landbruket kan skje i henhold til drift etter retningslinjer som fastsettes i forvaltningsplanen etter § 5.*" MD viser til at formuleringen om forurensning og forsøpling er benyttet i alle de seneste forskrifter til landskapsvernområder. Departementet ønsker derfor ikke å endre ordlyden, men presiserer at dette punktet ikke er ment som et forbud mot bruk av kjemiske midler i landbruket.

I § 3 pkt 1.3 e) er formuleringen *oppføring av nye bygninger som er nødvendige til jordbruksformål i sone A* byttet ut med *oppføring av nye bygninger knyttet til landbruk i sone A som ikke er i strid med verneformålet*.

I pkt 5.2 e) er formuleringen *nødvendig motorferdsel i utmark i tilknytning til landbruksdrift for øvrig* byttet ut med *nødvendig motorferdsel i utmark i tilknytning til landbruksdrift for øvrig i henhold til forvaltningsplan etter § 5*.

I § 3, 2.2 a) er det åpnet for at kulturplanter/ hageplanter kan tas inn i opparbeidet hage i tilknytning til eksisterende helårs- eller fritidsbebyggelse. Hvis det er aktuelt å produsere slike planter i landbrukssammenheng på innmark, må det søkes om dispensasjon for dette etter den generelle dispensasjonsparagrafen (§ 4).

I pkt 2.7. vedr. rydding av vegetasjon er "... *vesentlig ulempe for drift av jordbruksområder ...*" byttet ut med "... *vesentlig ulempe for landbruket ...*". MD presiserer at ryddingen ikke må gå ut over formålet med vernet.

MD støtter DN i at de deler av øya der hovedtyngden av bygninger og andre inngrep befinner seg, bør reguleres etter plan- og bygningsloven. Slike områder vil ikke bli regulert av verneforskriften.

MD slutter seg for øvrig til direktoratets tilråding.

Nr. 19 Rød-Dirhue landskapsvernområde

Tjøme kommune (768 daa, herav 136 daa sjøareal). Alt på privat grunn.

Verneformål

Ta vare på et egenartet og vakkert kystområde med opprinnelig natur- og kulturlandskap med det biologiske mangfold som preger landskapet i medhold av naturvernloven § 5.

Sone A: bevare innmarksområdene rundt det gamle bostedet Berstad med tilhørende hagemark og tresatte beiter, samt den gamle kulturmarka mot Barkevika med tilhørende skogsbeite.

Sone B: bevare det egenartede naturlandskapet og landskapsbildet i utmarksdelen av verneområdet, herunder skogtyper, strandvegetasjon, svaberg og holmer med tilhørende plante- og dyreliv. I skogområdene i sone B er et delmål å bevare urørtheten og den store variasjonen av skog- og vegetasjonstyper fra rike sumpskogor til fattig kystfuruskog, og med tilhørende nasjonalt sjeldne og truede arter i medhold av naturvernloven § 13, jf. § 5.

Sone C: bevare de bebygde delene av kulturlandskapet slik at de beholder det preg som råder på vernetidspunktet. Sonen omfatter både bebyggelse, tun, hager, veier, brygger og annet som er direkte knyttet til bebyggelsen og bruken av denne.

Planstatus

Kommuneplanen

Landarealet: Båndlagt etter naturvernloven (nåværende verneområder)
LNF-områder (foreslåtte utvidelser av vernearealet)
Vernskog etter skogbruksloven (størstedelen av arealet)

Sjøarealet: Område for naturvern, friluftsliv, ferdsel og fiske

Hele arealet: Strandsone etter RPR Oslofjorden

Lokale høringsuttalelser

Grunneier opplyser at eiendommen har vernestatus i dag (Øvre Rød landskapsvernområde) og ser ikke behov for nye bestemmelser. Universitetets forskningsinteresser er nedprioritert i forslaget, og at dette er ubegrunnet. De nye ferdselsmulighetene i sonene A og B, vil gi dårligere vern. De foreslåtte forskrifter er mer detaljerte enn gjeldende, men likevel ikke utfyllende og derfor svevende. Det anses selvmotsigende å bevare det bebygde kulturlandskapet, samtidig som det åpnes for å tilbakeføre dette til mer opprinnelige kvaliteter. Dagens bestemmelser har medvirket til å gi området ro, stillhet og uberørthet, og skogområdene bør av hensyn til disse kvaliteter ikke åpnes for fri ferdsel. Hun har ellers synspunkter på soneinndelingen. Andre grunneiere ser i all hovedsak positivt på

verneforslaget, og aksepterer dette hvis endring av sonegrenser, skilting av begrensningene på allmenn ferdsel og at bestemmelsen om at hunder skal holdes i bånd, strykes. Videre reises spørsmål om hvorfor skjæret "Dirhuelorten" ikke er tatt med.

Foreningen Grunneier'n, avd. Vestfold har lagt fram en betenkning fra h.r.adv. Rekve om de rettslige vilkår for landskapsvern. Også flere andre forhold drøftes. Dersom forslaget om landskapsvern fastholdes for bebygde områder, må forskriften justeres. Oslofjordens friluftsråd ser området som viktig for friluftsliv, og støtter at dette i større grad åpnes for allmennheten. Det vises til at verneforslaget i sør (sone B) synes noe mer omfattende enn det som er avmerket i forslaget til ny kommuneplan. Friluftsrådet går imot at det kun skal være tillatt med allmenn ferdsel etter grunneiers samtykke i sone C sør på Dirhue, og viser til at dette er et stort område som også har utmarkspreg. De ser området som egnet for en avstikker fra en eventuell kyststifremføring, og at det er ønskelig å samle småbåtene i mindre arealkrevende/privatiserende fellesanlegg.

Skagerak Nett AS viser til at verneforslaget berører fordelingsnett. Fiskeridirektoratet Region Skagerrakkysten ønsker at det i bestemmelsene (pkt. 5.2) tas inn at ferdsel med motorbåt i forbindelse med yrkesfiske skal være tillatt (ålefiske med ruser).

Fylkeskommunen ber om at det etter søknad kan gis tillatelse til skjøtsel og vedlikehold av kulturminner.

Tjøme kommune anbefaler at allmenn ferdsel i forvaltningssone C reguleres av friluftsløven. Kommunen antyder at § 3, pkt. 1.1 i forskriften kan være for detaljert. Videre ønskes en vurdering av om ilandstigningsforbudet på holmene ved Dirhue av hensyn til rekreasjonsinteressene kan begrenses til perioden 15. april - 15. juli.

Fylkesmannens kommentarer

Verneforslagets bakgrunn og formål

Verneforslaget innebærer at Dirhue naturreservat og Øvre Rød landskapsvernområde oppheves og erstattes med ett verneområde. Hovedbegrunnelsen er at de to områdene har mange av de samme natur- og landskapskvalitetene, og delvis felles grense. Ett verneområde vil dermed kunne gi en bedre og mer naturlig helhet i vern og forvaltning. Som ledd i dette er to delområder som i dag ligger som "øyer" i og mellom verneområdene, innlemmet i forslaget. Samtidig tilstrebes en oppdatering av vernebestemmelsene til dagens standard for tilsvarende områder, samt en større grad av differensiering av disse ved å dele området i ulike forvaltningssoner etter egenart og verneformål.

Verneformålet

Fylkesmannen kan langt på vei være enig med grunneier i at verneformålet allerede er sikret med dagens fredninger. Som det fremgår er imidlertid verneforslaget primært begrunnet i andre hensyn som nevnt.

De to verneområdene har begge formålsbestemmelser om at disse (uten forbehold) er til disposisjon for forskning og undervisning ved Universitetet i Oslo. Dette har nær sammenheng med bakgrunnen for fredningene, der en tidligere grunneier var pådriver. Vi kan ikke se at den forslåtte endringen i formålsbestemmelsen vil ha særlig praktisk betydning, eller innebærer en nedprioritering av universitetets interesser. Endringene er mest å anse som en tilpassing til nyere

standardbestemmelser, der hensynet til natur- og landskapsverdiene er det primære som annen virksomhet må innordnes. Det er i seg selv uvanlig at bestemte institusjoner nevnes i formålsparagrafen til et verneområde, men vi har valgt å nevne universitetet ut fra fredningshistorikken.

Verneform

Når målsettingen er å forene to nåværende områdefredninger med mellomliggende arealer i ett verneområde, var det naturlig å velge landskapsvern som verneform. For å gi plante- og dyrelivet en beskyttelse nær opptil dagens bestemmelser, har fylkesmannen foreslått plante- og dyrelivsfredning i sone B, dvs. i utmarksområdene med skog, strand og tilhørende skjærgård.

For at tilleggsfredningen i sone B skal være mer treffsikker enn høringsforslaget i forhold til lovens forutsetninger, anbefales en nærmere avgrensning og spesifisering i to punkter. For det første foreslås fredningen avgrenset til skogområdene i sone B samtidig som naturverdiene her spesifiseres nærmere i formålsparagrafen. For det annet foreslås fredningen avgrenset til plantelivet.

Skogsdrift/vedhogst

I forskriftens § 3, pkt. 2.6 er det i sone B åpnet for skogsdrift og uttak av ved for salg i medhold av plan godkjent av forvaltningsmyndigheten. Det er i samme punkt gitt retningslinjer som en slik plan skal bygge på, herunder hvilke skogtyper/-elementer som det ikke skal hogges i. Det er videre i forskriftens § 5 fastsatt at det skal utarbeides slik forvaltningsplan for området.

Pkt. 2.6 i § 3 er en videreføring av bestemmelsene for Øvre Rød landskapsvernområde. Eventuell hogst vil ha karakter av skjøtsel for å opprettholde eller fremme verneformålet, herunder plantelivsfredningen. Dette vil kun være aktuelt for enkelte mindre arealer, først og fremst innenfor nåværende landskapsvernområde. Fylkesmannen har supplert bestemmelsen i pkt. 2.6 for å tydeliggjøre formålet med eventuell hogst. Videre er det foretatt en viss innstramming av bestemmelsen ved at ethvert uttak av ved i sone B bare kan skje etter godkjent forvaltningsplan.

Allmenn ferdsel

Generelt

I nåværende bestemmelser for de to verneområdene er det betydelige innskrenkninger i allmennhetens rett til fri ferdsel i utmark etter frilufsloven. Opphold, bading, sportsfiske og ilandstigning fra båt er forbudt, og ferdsel kun tillatt langs oppmerkede stier. For skjærene utenfor Dirhue naturreservat gjelder landgangsforbud i tiden 1. april - 31. august. Verneforslaget innebærer at det åpnes for fri ferdsel etter frilufsloven i skog- og utmarksområdene over størstedelen av arealet (sone B). I sjøområdet med tilhørende holmer i søndre del av sone B var det foreslått ilandstigningsforbud for perioden 15. april - 1. august.

Landarealet

Når det gjelder at det åpnes for økt ferdsel, vil fylkesmannen vise til at de færreste områdefredninger i Norge har bestemmelser som generelt innskrenker allmennhetens rett til fri ferdsel i utmark. Etter fylkesmannens vurdering er det ikke sårbare naturverdier her som gjør at dette kommer i en særstilling.

Friluftsrådet og kommunen har begge merknader til at i sone C skal allmenn ferdsel bare være tillatt etter grunneiers samtykke. Ettersom det pr. definisjon ikke er

sårbare naturverdier i sone C, tas bestemmelsen ut av forslaget. Det vil dermed være friluftslovens bestemmelser som regulerer ferdselen her. Forslaget om ferdselsbestemmelse for sone A (ferdsel til fots skal bare være tillatt på opparbeidete stier og veier) tas også ut av bestemmelsen. Erfaringen viser at det alt vesentlige av ferdsel vil skje etter veier og opparbeidete/merkede stier.

I høringsforslaget er bruk av sykkel, og hest utenom i landbruksdrift, bare tillatt på veger eller traseer som er fastlagt gjennom forvaltningsplan. Fylkesmannen har i ettertid kommet til at dette ikke trenger avklaring i forvaltningsplan. Å åpne egne traseer for dette utenom veiene (i utmarka) vurderes som lite ønskelig. Bestemmelsen justeres i samsvar med dette.

Når det gjelder eventuell framtidig kyststi, viser fylkesmannen til at det er flere stier som er i bruk, og at forskriften ikke er til hinder for vedlikehold og merking av disse (i henhold til retningslinjer i forvaltningsplan). Vi anser at dette vil dekke behovet for turløyper.

Sjøområdet

Fylkesmannen anbefaler at ilandstigningsforbudet på holmene ved Dirhue bør oppheves fordi dette ikke vil gå ut over verneverdiene.

Motorferdsel

Det er i § 3 pkt 5.1 foreslått et generelt forbud mot motorisert ferdsel til vanns. Fylkesmannen anbefaler at forbudet tas ut, da dette vurderes å være uten særlig betydning for verneformålet. Punkt 5.1 inneholder et tilsvarende forbud mot motorferdsel til lands, mens det i pkt. 5.2 er gjort flere unntak fra dette, herunder for ”motorferdsel på veger til og fra boliger og fritidsboliger for eier og bruker”. Unntaket foreslås endret til ”motorferdsel på veger”.

Avgrensning/sonering

Eiendommen Rød

Grunneier har velbegrunnede merknader til avgrensningen av sone A mot hhv. sone B og C nord for Berstad. Vi er enige i at nordøstre sone B fremstår som en naturlig del av dagens kulturbeite, og slutter oss til at denne bør omdefineres til sone A. Vi kan også slutte oss til at noe av nordvestre sone B (våte enger mellom hvalskrottfjell), inngår som en naturlig del av det særpregede beitelandskapet. Selv om de ytre delene av sone B fremstår som et naturlandskap av holmer i et grunt farvann, inngår også dette partiet som del av det samme landskapsrom/ landskapsbilde. Fylkesmannen går derfor inn for at hele området nord for bebyggelsen på Berstad legges ut som sone A.

Fylkesmannen vil understreke at avgrensningen av sone A ikke innebærer at det er tatt stilling til grensen mellom innmark og utmark i friluftslovens forstand. Betydelige deler av den utvidete sone A har likevel et klart utmarkspreget.

Allmennhetens rett til fri ferdsel i deler av området reguleres av friluftsloven.

Grunneier peker også på at grensen mellom sone C og A deler eiendommens tun på en lite hensiktsmessig måte. Vi er enige i dette, og vil utvide sone C ned til sjøen slik at denne omfatter hele hagen med tilliggende strand og brygge. Å utvide sonen slik at denne også omfatter den grunne bukta i nord, gir liten mening ettersom bukta her ikke inngår i verneforslaget.

Eiendommen Dirhue

Grunneier forutsetter at to skjær i Barkevika med slipp, brygger mv. omdefinieres fra sone B til C. Fylkesmannen har tidligere meddelt grunneier at skjærene er utilsiktet kommet med i sone B, og har ingen innvendinger til dette. På grunnlag av merknader fra Oslofjordens friluftsråd, erkjenner fylkesmannen at utstrekningen av sone C mot sør er blitt for omfattende i forhold til formål og definisjon i § 2. Vi vil tilrå at sone C følger avgrensningen av det bebygde området slik den fremkommer på omforent kart mellom grunneier og fylkesmannen fra 1997. Grunnen til at ikke skjæret "Dirhuelorten" inngår i forslaget er at dette er et "skvalpeskjær" som ligger utenfor nåværende naturreservat og som vurderes å være uten særlig betydning for verneformålet.

Annet om bebyggelsen

Merknader om at delmålene for sone C kan være selvmotsigende/uforenlige, kan vi ikke si oss enige i. Mens noe av bebyggelsen har en utforming/tilpasning til omgivelsene som det er ønskelig å bevare, kan det i andre tilfeller være potensial for forbedring. Forskriften tar høyde for begge typer situasjoner, og tolkningen/forvaltningen av denne for aktuelle saker i sone C vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfelle.

Foreningen Grunneier'n viser til at det er 54 hytter og bolighus i området. Det virkelige antallet er omtrent halvparten. For øvrig har foreningen ikke konkrete merknader til verneforslaget, men reiser flere spørsmål av prinsipiell karakter, og som i betydelig grad synes å relatere seg til verneforslaget for området Ormø-Færder. Grunneierne i Rød-Dirhue-området har i sine høringsuttalelser fokusert på helt andre tema, og foreningen har etter det vi forstår ikke noe mandat fra grunneierne i sakens anledning. Fylkesmannen finner derfor ikke tilstrekkelig grunnlag til å kommentere øvrige innspill fra Grunneier'n, men viser til drøftingen under Ormø-Færder. Når det gjelder ønske om å samle småbåtene i fellesanlegg, viser vi til at det kun er to bryggeanlegg i området, og at Dirhue fremstår som et fellesanlegg for flere boliger/fritidsboliger.

Div. innspill til/endringer av verneforskriften

Fylkesmannen er enig i at viltlovens båndtvangsbestemmelser er tilstrekkelige ut fra hensynet til dyrelivet. Når det gjelder at forskriftene er mer detaljerte enn gjeldende forskrifter, men likevel ikke utfyllende og derfor svevende, finner vi vanskelig å kommentere ettersom dette ikke er konkretisert nærmere. Hensynet til det elektriske fordelingsnett er ivaretatt i forskriften. Ønsket om motorferdsel i forbindelse med fiske er ivaretatt ved at det generelle forbudet mot motorferdsel i sjø foreslås opphevet.

Anbefalt formulering vedr. skjøtsel og vedlikehold av kulturminner er innarbeidet i forskriften.

Kommunen anbefaler en vurdering av § 3, pkt. 1.1, med sikte på noe mindre detaljerte bestemmelser. Kommunens merknad er av generell karakter, og uten at det fokuseres på konkrete forhold. Fylkesmannen er innstilt på å beholde disse uendret, og viser til at det i forskriften er innarbeidet en rekke unntak.

Fylkesmannen har gjort enkelte mindre endringer/tilpasninger av forskriften som vi ikke har funnet grunn til å kommentere spesielt.

Forvaltning

Vern vil klart utløse behov for ressurser til oppfølging. En viktig utfordring vil være å fortsatt holde i hevd beitelandskapet omkring bebyggelsen på Berstad i nord. Videre kan det være behov for skjøttselsplan for enkelte deler av skogen. I og med at området åpnes for allmenn ferdsel i større grad enn hva tilfellet er i dag, vil det også være behov for informasjonstiltak, herunder kartfesting og merking av stier.

Fylkesmannens anbefaling

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Rød-Dirhue landskapsvernområde med endret avgrensning mellom forvaltningsssonene A, B og C og endringer i forskriftens §§ 2 og 3.

Sentrale høringsinstanser

Etter at fylkesmannen avga sin tilrådning har advokatfirmaet DALAN på vegne av eierne på Dirhue sendt ny uttalelse til verneforslaget. DALAN mener fylkesmannen har begått saksbehandlingsfeil ved å oversende sin tilrådning til direktoratet uten å varsle grunneierne og Universitetet i Oslo (UiO) først. Videre argumenteres det for å opprettholde reservatfredningen. UiO mener det både faglig og prinsipielt er uheldig dersom Dirhue nedgraderes fra naturreservat til landskapsvernområde, og mener det har vist seg umulig å kombinere vern av slike arealer med bruk til rekreasjonsformål. UiO mener Dirhue er et ytterst verdifullt referanseområde både for kort- og langsiktige registreringer av naturmiljøet, og at en svakere verneform reduserer områdets verdi til forsknings-, overvåknings- og undervisningsformål i vesentlig grad.

Direktoratets kommentarer

Saksbehandling

Forslaget om å endre vernestatus til landskapsvern var kjent i den lokale høringen, så dette gir ikke grunnlag for å påberope saksbehandlingsfeil. Fylkesmannens tilrådning er for øvrig offentlig og berørte grunneiere er orientert med eget brev. Derfor har berørte full anledning til å kommentere eventuelle endringer overfor DN. UiO er en sentral høringsinstans og skal normalt ikke ha saken til uttalelse ved lokal høring. Siden historikken ved de eksisterende verneområdene er nært knyttet til UiO, valgte likevel fylkesmannen å gi en muntlig orientering. Fylkesmannen fikk her inntrykk av at UiO ikke hadde merknader. UiO viser til at de er gjort kjent med saken ved brev fra advokatfirmaet DALAN. UiO fikk imidlertid saken til uttalelse på vanlig måte gjennom sentral høring. Ut fra dette mener direktoratet det ikke er begått noen saksbehandlingsfeil verken i forhold til eierne på Dirhue eller universitet.

Verneformål

Direktoratet mener UiO sin rett til å kunne bruke området ikke er en del av verneformålet. Det er likevel et poeng at rettigheten framgår av verneforskriften, men DN tilrår da å opprette et punkt 1.2 a) i § 3: "*bruk av området for Universitetet i Oslo til forskning og undervisning i den utstrekning dette ikke er i strid med verneformålet for øvrig*".

Verneform

Direktoratet er enig med UiO om at en generelt må være varsom med å "nedgradere" verneområder. Problemstillingen nå er å samordne to sett med

vernebestemmelser som begge har svakheter i forhold til verneverdiene, og som er hjemlet i hver sin naturvernlov. Dirhue ble fredet før gjeldende naturvernlov trådte i kraft, og det er i denne loven at begrepet naturreservat i sin nåværende betydning er lovhjemlet. Gjeldende vernebestemmelser for Dirhue er likevel i retning av et naturreservat etter dagens betydning.

Direktoratet har vurdert naturreservat og biotopfredning som alternativer, men dette ville medført strengere bestemmelser for hele området sett under ett, og endret begge de eksisterende vernområdene til klassiske naturreservat/biotopfredninger. Sone A og C måtte da enten utgå av verneområdet, eller skilles ut som landskapsvernområder. Vernemotivet i forhold til landskapsvernet ville da forsvinne eller mistet sin helhet. Verneverdiene ut over landskapsvern, er i hovedsak knyttet til skogområdene. DN mener fylkesmannens tilråding om verneform ivaretar verneverdiene. Sakens spesielle bakgrunn gjør at vi mener denne endringen ikke kan sees på som en generell nedgradering av et naturreservat.

Ferdselsrestriksjoner

Direktoratet er enig med fylkesmannen i at det ikke er grunnlag for å opprettholde så strenge ferdselsrestriksjoner som i gjeldene forskrifter. Vi kan heller ikke se at den spesielle bakgrunnen for vernevedtaket, ved at det er gitt som testamentarisk gave til staten, gir noen binding i forhold til å opprettholde så strenge ferdselsrestriksjoner.

Motorferdsel

I fylkesmannens tilråding var muligheten til å kunne søke om dispensasjon fra forbudet avglemt. Direktoratet tilrår å ta med standardbestemmelsene i forhold til øvelseskjøring og kraftlinjer, samt en mulighet for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger etc. som § 3 nr. 5.3.

Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet konstaterer at opprettelse av dette verneområdet som erstatning for de to eksisterende verneområdene medfører en oppdatering av vernebestemmelsene til dagens standard. Landbruks- og matdepartementet har bedt om at § 3, 6.1 endres til "*Forurensning og forsøpling er forbudt samt bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet, men nødvendig bruk av kjemiske midler i landbruket kan skje i henhold til drift etter retningslinjer som fastsettes i forvaltningsplanen etter § 5.*" MD viser til at formuleringen om forurensning og forsøpling er benyttet i alle de seneste forskrifter til landskapsvernområder. Departementet ønsker derfor ikke å endre ordlyden, men presiserer at dette punktet ikke er ment som et forbud mot bruk av kjemiske midler i landbruket.

I § 3 pkt 1.3 e) er formuleringen *oppføring av nye bygninger som er nødvendige til jordbruksformål i sone A* endret til *oppføring av nye bygninger knyttet til landbruk i sone A som ikke er i strid med verneformålet.*

I pkt 2.1 er det gjort en tilføyelse (understreket) som skal forhindre at nye plantesorter skal kunne dyrkes i landbruket: *I sone A og C skal plantelivet beskyttes mot skade og ødeleggelse. Innføring av nye arter utenom på innmark og i opparbeidet hage, er forbudt.*

Under pkt 5.2 er det føyd til to punkter: *e) Bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt og f) motorferdsel i forbindelse med nødvendig gjerding for husdyrbeite i sone A iht § 3, 1.2.f) og i forbindelse med transport av dyr på beite iht § 3, 2.4.*

For øvrig støtter departementet direktoratets vurderinger og anbefalinger.

Nr. 20 Moutmarka naturreservat

Tjøme kommune (734 daa, herav 130 daa sjøareal). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et særpreget kystområde med sitt geologiske og biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av stor variasjon i vegetasjonstyper, så som tangvoller, strandsump, strandenger, dammer, strandkratt og artsrike tørrenger. I tillegg er området levested for en rekke nasjonalt sjeldne og truede arter av bl.a. karplanter, beitemarkssopp og insekter.

Planstatus

Kommuneplan

Landarealet: Båndlagt friluftsområde (offentlig eie). Innenfor grense for vernskog etter skogbruksloven.

Sjøarealet: Område for natur, friluftsliv, ferdsel og fiske

Hele arealet: Strandsone etter RPR Oslofjorden

Lokale høringsinstanser

En grunneier viser til at eiendommen for det meste består av et sumpområde, men at det nettopp er arealet som foreslås vernet som kan nyttes til andre formål, og at eiendommen vil bli betydelig forringet som følge av vern. Han kan ikke se at arealet på noen måte har betydning som verneområde. En annen grunneier savner begrunnelse for at hans eiendom er trukket inn i verneforslaget. Grunneier mener at verneområdet ikke bør omfatte arealer utover eiendommen til Oslofjordens friluftsråd. Han har på sikt planer om å avvirke skogen, og eventuelt opparbeide beite. Grunneier forutsetter at atkomst fortsatt kan vedlikeholdes. Han mener et naturvernområde vil begrense hans råderett. Oslofjordens friluftsråd (OF) (grunneier) ser behov for at det utarbeides forvaltningsplan. Rådet er opptatt av at den årlige naturvandringen fortsatt kan finne sted. Rådet er usikker mht verneform, og at vernebestemmelsene må gi rom for aktiv skjøtsel, husdyrbeite og ”drift” av friluftsområdet. Fylkeslandbruksstyret viser til at beiting i utmark og delvis innmark vil kunne opprettholdes. Fylkeskommunen ber om at det åpnes for at det etter søknad kan gis tillatelse til skjøtsel og vedlikehold av kulturminner. Tjøme kommune ønsker en justering av bestemmelsen om riding og sykling. De ser det som viktig at bestemmelsene ikke er til hinder for gjennomføring av skjøtselstiltak.

Fylkesmannens kommentarer

Verneform

Naturreservat som verneform benyttes ikke bare for urørte eller tilnærmet urørte områder, men også for spesielle naturtyper med særskilt vitenskapelig eller pedagogisk betydning, eller som skiller seg ut ved sin egenart. Dette innebærer at naturreservat også kan opprettes for delvis kulturbetingete biotoper som Moutmarka, forutsatt at nevnte kriterier er til stede. Vi anser at området klart oppfyller disse, og at naturreservat samlet sett er den mest egnede verneformen. Vernet vil ikke være til hinder for utøvelse av tradisjonelt friluftsliv. Rydding av vegetasjon og husdyrbeite i deler av området vil være ønskelig.

Avgrensning

Verneforslaget følger i det alt vesentlige anbefalingen i en fagrapport om havstrandvegetasjon på Sørøstlandet, og er grunnlag for beskrivelsen av verneformålet. De berørte deler av det privateide arealet på g.bnr. 43/11 og 43/5 fremstår som en innbuktning av verneforslagets yttergrense i øst, og er omgitt av friområdet på tre kanter. Mesteparten av arealet er bevokst med skog og krattskog på tørre så vel som fuktige partier. Det mest interessante elementet er det betydelige innslaget av fuktskog i form av svartorsumpskog og krattskog av selje- og vierarter. Mest utviklet er fuktskogen i sør, der vi antar at den er 30-40 år gammel. Nordre deler er delt i to av et kanalisert bekkedrag, mens det i sør er spor etter tidligere drenering som har "grodd igjen", og hvor vannhusholdningen synes å være i tilnærmet naturtilstand.

Det fuktige, lavereliggende draget med skogen fortsetter et stykke sørover inn på OF's eiendom, der vegetasjonen skifter karakter til halvåpen, sterkt tuet fukteng. Også her er skogen på vei opp, men ennå i en tidlig fase. Vegetasjonstypene på begge sider av eiendomsgrensen utgjør til sammen et interessant naturmiljø i bakkant av strandområdene. Naturverdien knytter seg til ulike utforminger av fuktskog og fukteng som nevnt, samt som bakre deler av økologiske gradienter fra strand til skog. Svartorsumpskog er for øvrig en av flere vegetasjonstyper som er prioritert i denne planen. Landskapsmessig fungerer skogen som del av en grønn "vegg" i indre deler av området.

Fylkesmannen kan forstå motstand mot at verneforslaget utfordrer etablerte og aksepterte grenser for friområdet. Grensene ble imidlertid ikke primært trukket ut fra hensynet til biologiske verdier og sammenhenger i naturmiljø og landskap. Fylkesmannen anbefaler endring av avgrensningen som delvis imøtekommer grunneiernes merknader. Ny avgrensning vil være bedre tilpasset naturverdiene, og samtidig i større grad følge terrengformene. Endringen innebærer at vernearealet reduseres med ca. 6 daa. Fuktskogen bør få utvikle seg fritt. Skogen vil da sannsynligvis gå i retning av en sumpskog.

Verneforskriften

Fylkesmannen var ikke klar over at det forelå veirett over deler av friområdet. Atkomsten synes ikke å ha vært i bruk på lang tid, og fremstår i dag som en delvis gjengrodd sti. For at grunneier fortsatt skal ha atkomstmulighet til parsellen fra hovedvei, er det tatt inn et punkt i forskriftens § 4 som åpner for vedlikehold av kjerrevei til enkel standard i samsvar med tidligere praksis.

Fylkesmannen er enig i at det er behov for en forvaltningsplan, og endrer formuleringen i forskriften § 7 fra at det "kan" til det "skal" utarbeides forvaltningsplan. Fylkesmannen er også enig i at vernebestemmelsene ikke bør være til hinder for

gjennomføringen av friluftsrådets årlige naturvandring. I samsvar med dette har vi gjort en tilføyelse i bestemmelsenes § 4.

På bakgrunn av kommunens merknad om riding og sykling har fylkesmannen tatt inn i forskriften at det i forvaltningsplanen kan godkjennes/merkes stier/traseer til dette. Riding og sykling på eksisterende veier er uten særlig betydning for verneformålet, og trenger derfor ingen slik avklaring i forvaltningsplanen.

Kjøreregler mellom ulike friluftaktiviteter eller andre forhold som friluftsrådet og kommunen ønsker nedfelt som atferdsregler etter friluftsløven, men som er uten særlig betydning for verneformålet, bør derfor henvises til en separat forskrift der kommunen vil være myndighet.

Fylkeskommunens merknad vedrørende skjøtsel og vedlikehold av kulturminner er innarbeidet i forskriftens § 5.

I tillegg vil fylkesmannen av eget tiltak foreslå følgende:

§ 2 (formål): De viktigste grupper av planter og dyr med henblikk på nasjonalt sjeldne og truede arter nevnes spesielt.

§ 3, pkt. 4: Forbudet mot motorisert ferdsel til vanns tas ut av bestemmelsen, da dette vurderes å være uten særlig betydning for verneformålet. Pga. grunt, urent farvann og vanskelige landingsforhold er slik ferdsel i praksis bare aktuelt med små fritidsbåter på rolig sjø. De aller fleste brukere av området kommer dit via landeveien.

§ 4, pkt. 7 (beite): Det fremgår av høringsforslaget at bestemmelsene i § 3 ikke er til hinder for "Beite med husdyr, herunder nødvendig gjerdning m.v." Beiting er både tillatt og ønskelig i store deler av området. Det samme gjelder rydding av vegetasjon for å tilrettelegge for beite. Det er likevel ønskelig å skjerme enkelte delområder med sårbar vegetasjon. Samtidig er det viktig å balansere beitetrykket riktig. Fylkesmannen vil derfor ta inn et tilleggspunkt om at husdyrbeite med tilhørende vegetasjonsrydding og annen tilrettelegging skal skje i samsvar med forvaltningsplan/i samråd med forvaltningsmyndigheten. I tillegg tas inn en standardbestemmelse om eventuell regulering av beite etter ønske fra direktoratet. Dette er å anse som en saksopplysning, i det en slik adgang er hjemlet direkte i naturvernloven § 10.

Forvaltning

Forvaltningen byr på store utfordringer, særlig knyttet til tiltak for å stanse/reversere en tiltagende gjengroing som følge av mindre husdyrbeite. Dette har ført til redusert utbredelse av flere naturtyper/livsmiljøer, og mange plante- og dyrearter har fått sine leveområder redusert.

Det er gjort anstrengelser for å tilbakeføre deler av området til et beitelandskap, men så langt er det blitt på mindre arealer. Det er vanskelig å finne fram til interesserte husdyreiere og inngå langsiktige beiteavtaler.

Rydding av vegetasjon og gjenopptaking av beite bør i første omgang prioriteres på arealer hvor gjengroingen ikke er kommet så langt. Trolig bør en akseptere at noen partier forblir skog. Disse forsvarer likevel en plass i verneforslaget gjennom å tilføre området dybde i form av økologiske gradienter og økt geologisk variasjon/helhet. Fylkesmannen har derfor valgt å beholde verneforslagets omfang/utstrekning til tross for store skjøtelsmessige utfordringer.

Fylkesmannens anbefaling

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Moutmarka naturreservat med grenseendring og endringer i forskriften §§ 2, 3, 4, 5 og 7 som nevnt ovenfor.

Direktoratets kommentarer

Direktoratet støtter fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet gir sin tilslutning til at Moutmarka naturreservat opprettes i henhold til anbefalingene fra fylkesmannen og direktoratet. For øvrig vil departementet bemerke at det må foretas en vurdering av hvilken innsats som kreves for å tilbakeføre området til beitelandskap. Det må gjøres en avveining av kostnader i forhold til verneverdier. I de tilfeller der det er tale om å bevare nasjonalt truede og sjeldne arter, må det settes inn større innsats enn om det er tale om regionalt verneverdige arter.

Eier av g.bnr. 43/5 har etter at saken ble oversendt departementet henvendt seg til fylkesmannen og fastholdt ønsket om at hans eiendom tas ut av verneforslaget. Både fylkesmannen og DN ser det som viktig ift verneformålet at eiendommen er med. Verneverdiene er faglig dokumentert både tidligere i saksbehandlingen og senere i eget brev fra DN til MD. Departementet finner derfor ikke grunnlag for å foreta endringer.

I § 4 pkt 4 er det gjort en tilføyelse etter avtale med LMD (understreket): Jakt på hjortevilt etter viltloven og bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt.

I pkt 8 er understreket tekst lagt til: Nødvendig vegetasjonsrydding og gjerding m.v. og bruk av nødvendig motorkjøretøy i denne forbindelse i samsvar med forvaltningsplan etter § 7, eller i samråd med forvaltningsmyndigheten fram til slik plan foreligger.

Nr. 21 Sønstegård-Pirane naturreservat

Tjøme kommune.

Det opprinnelige verneforslaget er delt i to separate forslag, jf. særskilt omtale under område 21a og 21b nedenfor. Under område 21 oppsummeres høringsuttalelsene og gis begrunnelsen for oppsplittingen av det opprinnelige forslaget.

Planstatus:

Kommuneplanen

Landarealet: LNF-område. Båndlagt friluftsområde. Strandsone etter RPR Oslofjorden. Innenfor grense for vernskog etter skogbruksloven.

Sjøarealet: Område for natur, friluftsliv, ferdsel og fiske. Delområde der friluftsliv er dominerende interesse. Strandsone og sjøområde etter RPR Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

To grunneiere med betydelige arealer innenfor verneforslaget ønsker at deres eiendommer holdes utenfor dette, mens en tredje grunneier foreslår ny avgrensning

som i mindre grad berører hans eiendom. For øvrig understreker flere høringsinstanser at naturvernet ikke må være til hinder for friluftsliv og husdyrbeite.

Fylkesmannens kommentarer

Dette er et populært turområde store deler av året. Det har en variert og sammensatt karakter mht. naturtyper/verneformål, bruksinteresser/-intensitet og eiendomsforhold. Sentralt i området ligger et offentlig ervervet friområde med intensiv sommerbruk knyttet særlig til sandstrand og svaberg. Gode atkomst- og vindforhold gjør området populært for brettseilere og vannski etter drage. Riding foregår på stier i bakkant av strandområdet. Bruken synes å være økende. Andre bruksinteresser er husdyrbeite og fritidsbebyggelse.

Verneinteressene er konsentrert om strandområdet i vest, som ligger som et slette-land mellom to fjellrygger, og bukta med sandstrand og bakenforliggende engsamfunn.

Verneformålet vil derfor ikke bli vesentlig berørt om området i øst tas ut. Fylkesmannen viser også til grunneiernes velbegrunnede innsigelser.

Områder som ligger mellom slettelandet i vest og bukta med sandstrand, inneholder ingen spesielle verneverdier, men er i intensiv bruk som friområde, og rommer også deler av en fritidseiendom. Etter en ny vurdering finner fylkesmannen det verken riktig eller ønskelig med en streng naturfredning av denne delen. Dermed gjenstår to atskilte arealer der de viktigste verneverdiene er konsentrert. Vi vil nedenfor drøfte aktuelle problemstillinger for de to områdene (21a og 21b).

Nr. 21a Sønstegård plante- og dyrefredningsområde

Tjøme kommune (22 daa). Deler av eiendommen er statlig grunn.

Verneformål

Bevare det rike og særegne plante- og dyrelivet knyttet til kalkrike tørrenger, sandstrand, tangvoller og strandkratt i medhold av naturvernloven § 13 og 14, jf. § 9. Området er levested for nasjonalt sjeldne og truede plante- og dyrearter (insekter). Området har også vitenskapelig betydning som referanseområde.

Planstatus

Kommuneplanen

LNF-område. Båndlagt friluftsområde. Strandsone etter RPR Oslofjorden. Innenfor grense for vernskog etter skogbruksloven.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier foreslår endret avgrensning for å unngå eventuell konflikt med skjøtsel av buskvegetasjonen. Dette omfatter et areal på 5 daa. Kommunen har anbefalt en vurdering av § 3, pkt. 3 i forskriften, med sikte på noe mindre detaljerte bestemmelser.

Fylkesmannen mener området er klart verneverdig, og naturvernarbeidet bør skje i et langsiktig perspektiv der dagens eiendomsforhold, plansituasjon mv. ikke tillegges avgjørende betydning. I høringsforslaget var naturreservat foreslått som verneform. 9 daa av verneforslaget er ervervet av det offentlige til friluftsmål, og i intensiv bruk sommerstid. Biotopvern med plante- og dyrelivsfredning er et mer naturlig valg. Plante- og dyrelivsfredning er mer spesifikt knyttet til bestemte

vegetasjonstyper med tilhørende artsmangfold. Forskriften §§ 1 og 2 er endret ihht endret verneform. Det tilliggende sjøarealet tas ut av forslaget. Hensynet til gruntvannsområdet anses for øvrig tilfredsstillende ivaretatt gjennom offentlig eierskap til friområdet og plan- og bygningsloven.

Verneforslaget vil ikke hindre tradisjonelt friluftsliv. Blomsterplukking og fjerning av ilanddrevet tang og tare vil ikke være tillatt. Artsrike tørrengene er sårbare for slitasje, og bærer allerede noe preg av dette. Det er derfor forutsatt at aktiviteter som sykling og ridning ikke kan godkjennes (forskriftens § 3, pkt. 5). For slike aktiviteter finnes alternative traseer. Sykling til og fra friområdet skjer lettest og mest naturlig via vei som ikke er berørt av vernet.

Når det gjelder endret avgrensning for å unngå eventuell konflikt med skjøtsel av buskvegetasjonen, mener fylkesmannen arealet inngår som en naturlig og arealmessig betydelig del av helheten i verneforslaget. Fylkesmannen finner ikke begrunnelsen tilstrekkelig tungtveiende til å ta arealet ut, og viser til at det i forskriftens § 5, pkt. 2 er åpnet for at det kan gis tillatelse til rydding av vegetasjon etter søknad.

Merknadene om vurdering av § 3, pkt. 3 er uten fokus på konkrete forhold. Etter som verneformen foreslås endret er det foretatt en tilpasning til forskriftsmalen for plante- og dyrefredningsområder.

Høringsforslaget åpnet for husdyrbeite og herunder nødvendig gjerding. Tørrengene og sandstrandvegetasjonen er sårbare for tråkkslitasje, og beiting vil også på andre måter kunne true artsmangfoldet. Det er mange år siden det har vært beite her, og beiteressursene må sies å være beskjedne. Fylkesmannen har derfor tatt husdyrbeite ut av § 4.

Største forvaltningsmessige utfordringen knytter seg til å forebygge og hindre slitasje på sårbare vegetasjonstyper. Informasjonstiltak anses som viktige pga høy bruksintensitet. Pr. i dag ser vi ikke noe påtrengende behov for skjøtselstiltak, men dette kan endre seg.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Sønstegård plante- og dyrefredningsområde med endringer i navn, avgrensning og verneforskriftens §§ 1, 2, 3 og 4 som nevnt ovenfor.

Sentrale høringsinstanser

Statens lanbruksforvaltning (SLF) ønsker en bestemmelse som ivaretar beite, og ser det som mest formålstjenlig at bestemmelsen tas inn igjen i § 5 som unntak etter søknad.

DN opplyser at fordelingsnettene ikke lenger inngår i lokaliteten. Det er derfor ikke satt inn noen unntak for kraftlinjer i forskriften. Når det gjelder beite viser vi til fylkesmannens vurdering. Siden det foreslåtte verneområdet er svært lite og beiteressursene er meget begrenset mener direktoratet at det heller ikke er nødvendig å åpne for beite. Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet viser til at dette er et lite område med til dels sårbare arter, og at restriksjonsnivået er satt i forhold til dette. For øvrig støtter MD direktoratets tilråding.

Nr. 21b Pirane naturreservat

Tjøme kommune (91 daa, herav 44 daa sjøareal). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt og variert strandområde med biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området har også vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av stor variasjon i vegetasjonstyper, så som tangvollvegetasjon, strandsump, strandeng, kalkrik tørreng, strandkratt og ferskvannsvegetasjon. I tillegg er området levested for nasjonalt sjeldne og truede plante- og dyrearter (insekter).

Planstatus

Kommuneplanen

Landarealet: LNF-område. Strandsone etter RPR Oslofjorden.

Sjøarealet: Område for natur, friluftsliv, ferdsel og fiske. Strandsone og sjøområde etter RPR Oslofjorden. Innenfor grense for vernskog etter skogbruksloven.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier anmoder om å skyve grensen østover slik at hans eiendom holdes utenfor. Dette begrunnes i hensynet til kulturlandskaps-/beiteinteresser. Kommunen har anbefalt en vurdering av § 3, pkt. 3 i forskriften, med sikte på mindre detaljer.

Fylkesmannen: Når det gjelder behovet for vern, viser fylkesmannen til drøfting under område 21a. Fylkesmannen viser til at husdyrbeite er ønskelig. Områdets flora og fauna må antas å være tilpasset slik kulturpåvirkning gjennom lang tid, og er viktig for å opprettholde biologisk mangfold og hindre gjengroing. Det er likevel viktig å balansere beitetrykket riktig. Etter høringen har fylkesmannen føyd til at beitet kan reguleres av DN gjennom egen forskrift. Dette er en saksopplysning, og hjemlet i naturvernloven § 10. Fylkesmannen foreslår at forbudet mot motorisert ferdsel til vanns tas ut av bestemmelsen, da dette vurderes å være uten særlig betydning for verneformålet. Når det gjelder vurdering av § 3, pkt. 3, anser fylkesmannen at alle bestemmelsene er relevante, og er derfor innstilt på å beholde disse uendret.

Forvaltningen ventes ikke å være spesielt ressurskrevende, forutsatt at husdyrbeite opprettholdes (hindrer gjengroing). Det er likevel viktig å følge utviklingen i naturtilstanden. Informasjonstiltak er aktuelt ettersom vernearealet inngår i et viktig turområde.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Pirane naturreservat med endringer i navn, avgrensning og verneforskriften §§ 1, 2, 3 og 4.

DN opplyser at fordelingsnettene ikke lenger inngår i lokaliteten. Det er derfor ikke satt inn noen unntak for kraftlinjer i forskriften. Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet har etter avtale med LMD i § 4 pkt 3 endret formuleringen fra *Jakt etter viltloven* til *Jakt og fangst og nødvendig bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt*.

Pkt 6 er endret fra *Beiting er tillatt. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift regulere beitetrykket i hele eller deler av naturreservatet* til *Beiting og nødvendig gjerding samt bruk av motorkjøretøy i den forbindelse. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift regulere beitetrykket i hele eller deler av naturreservatet*.

Nr. 22 Østre Bustein naturreservat

Tjøme kommune (304 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare ei tilnærmet urørt større øy med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av urørthet og forekomst av den nasjonalt sjeldne og truede arten kjempestarr.

Planstatus

Kommuneplanen

LNF-område. Strandsone etter RPR Oslofjorden. Klimatisk vernskog.

Lokale høringsuttalelser

Oslofjordens friluftsråd viser til at øya er svært bratt og kupert og at det hovedsakelig er til nordenden av øya det foregår litt båtutfart. Øya er foreslått sikret til friluftsmål, men rådet kan ikke se at vern vil hindre etablering av friområde med en enkel grad av tilrettelegging.

Fylkesmannen mener opprettelse av naturreservat vil medføre at øya ikke lenger er et naturlig sikringsobjekt til friluftsmål. Det er imidlertid ikke noe forbud mot ferdsel til fots på øya, og det beskjedne besøket av båtfolk vil kunne fortsette. Skjøtselsbehovet vil være begrenset til å hindre gjengroing av kjempestarr. For øvrig er uberørtheten et sentralt vernemotiv, og som forutsetter utvikling uten menneskelige inngrep.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Østre Bustein naturreservat.

DN støtter fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet slutter seg til fylkesmannens tilrådning.

Nr. 23 Tangekilen naturreservat

Direktoratet vil ta stilling til dette verneforslaget i forbindelse med behandlingen av vern av viktige hekkelokaliteter for sjøfugl, jf. kap. 9.

Miljøverndepartementet er enig med direktoratet i at Tangenkilen behandles ifm vern av viktige hekkelokaliteter for sjøfugl.

Nr. 24 Melsom plante- og dyrefredningsområde

Stokke kommune (37 + 2 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare to bestander med lauvtrær med sitt biologiske artsmangfold og de naturlige økologiske prosesser som er viktig for dyrenes livsmiljø i medhold av naturvernloven § 13 og 14, jf. § 9. Områdene er egenartet ved å ha eik som dominerende treslag i ulike alderstrinn på gammel beitemark, og ved å være levested for nasjonalt svært sjeldne og truede arter av insekter. Områdene har også et stort potensial for særegen soppflora tilknyttet gamle eiketrær.

Planstatus

Kommuneplanen

Den nordre halvdel av det største området er LNF-område, mens søndre halvdel er eksisterende friområde. Hele det minste området er båndlagt som framtidig friområde.

Reguleringsplan.

Den søndre halvdel av det store området er regulert til friområde. Kommunen har avtale med grunneier (Melsom videregående skole) om bruk av området. De øvrige deler er regulert til landbruk.

Den søndre halvdel av det største området og det minste område er strandsone etter RPR for Oslofjorden, mens nordre halvdel er åpent område etter RPR for Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Vestfold fylkeslandbruksstyre uttaler at landbruksinteressene er beite, og at dette vil kunne opprettholdes. Stokke kommune gir sin tilslutning til forslaget og mener det bør avholdes befaringsfor å avklare avgrensninger. Det må tas hensyn til bruken som utfartsområde, badeplass og festplass.

Fylkesmannens kommentarer

Friluftsliv

Det er holdt befaringsfor, og møtet viste felles oppfatning av hva som var viktig for friluftsbuken. Fylkesmannen foreslo å justere grensene slik at de viktigste friluftsområdene ble tatt ut. De områdene inneholder ikke kjente verneverdier av spesiell betydning. Unntaket for vedlikehold av eksisterende veger, bygninger og anlegg, kan derfor utgå av forskriften. Kommunen/velforeningen har rett til nødvendig transport i forbindelse med enkeltarrangementer. Fylkesmannen ser ingen betenkeligheter ved dette. Videre var det enighet om at den delen som er regulert til friluftsliv, bør få gjenopptatt skjøtsel for å få tilbake det åpne beitepreget. Det var enighet om at det etter grensejusteringen vil være motstrid mellom fredningen og reguleringen til friluftsliv.

Verneform

Dyrefredningsområdet peker seg klart ut ettersom lokaliteten er registrert som levested for flere nasjonalt svært sjeldne og truede arter av insekter. Dette er arter

som har sin tilknytning til de beitepregede eikehagene og særlig i trær med hulrom. En viktig forutsetning for å oppfylle verneformålet er å videreføre eikehagene gjennom rekruttering av nye trær, samtidig som gamle, døende og døde trær må få stå. Selv om det ikke er registrert spesielle forekomster av sjeldne eller truede sopparter, så er potensialet meget klart til stede, og vil spesielt for vedboende arters vedkommende øke ettersom forekomsten av riktig gamle, døende og døde eiketrær øker. Ettersom trærne er selve grunnlaget for dyrelivet, vil fylkesmannen tilrå fredning også av plantelivet.

Navn

Fylkesmannen finner det mest naturlig å benytte Melsom, ettersom det dreier seg om arealer under gårdsbruket Melsom.

Annet

Fylkesmannen har gjort noen mindre justeringer i verneforskriftens § 3 og § 4 som følge av grensejusteringen.

Fylkesmannens anbefaling:

Fylkesmannen anbefaler opprettet Melsom plante- og dyrefredningsområde, med de beskrevne justeringer i avgrensning og verneforskrift.

Direktoratets kommentarer

Direktoratet mener det opprinnelige verneformålet var noe vidtgående i forhold til verneverdiene og tilrår at første setning i § 2 endres til: "*Formålet med fredningen er å bevare to bestander med lauvtrær med sitt biologiske artsmangfold og de naturlige økologiske prosesser som er viktig for dyrenes livsmiljø*". Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet har etter innspill fra LMD lagt til et nytt pkt 4 under § 4: *Nødvendig motorferdsel i tilknytning til beite og nødvendig gjerding iht § 4, 2.*

I § 5 pkt 3 har MD gjort en tilføyelse (understreket): *Rydding av vegetasjon som er til hinder for driftsveier i landbruket eller driften av dyrka mark som grenser opp til verneområdet og nødvendig motorferdsel i den forbindelse.*

MD registrerer at det ikke er innvendinger mot verneforslaget, og støtter for øvrig direktoratets anbefaling.

Nr. 25 Langø landskapsvernområde

Stokke og Sandefjord kommuner (894 daa, herav 301 daa sjøareal). Alt på privat grunn.

Verneformål

Ta vare på et egenartet og vakkert natur- og kulturlandskap med det geologiske og biologiske mangfold som preger landskapet i medhold av naturvernloven § 5. I *sone A* er viktige delmål å bevare et "øygårdsbruk" hvor husdyrbeite på innmark og i utmark har lang tradisjon, og å bevare et gruntvannsområde som på en spesiell god måte viser prosesser som oppgrunning og landheving. Området er samtidig viktig raste- og beiteområde for vannfugl. *Sone A* er også voksested for nasjonalt sjeldne og truede arter av sopp. I *sone B* er et viktig delmål å bevare et spesielt vegetasjonssamfunn knyttet til et vannoppkomme, og som også er vokse-

sted for den nasjonalt sjeldne og truede arten buesøtgras i medhold av naturvernloven § 13, jf. § 5.

Planstatus

Kommuneplanen

Stokke: LNF-område. Strandsone etter RPR for Oslofjorden.

Sandefjord: LNF-område. Strandsone etter RPR for Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

En grunneier ønsker at øya Hestholmen inkluderes i vernet. Han foreslår også at en del av Sandskogen på fastlandssida inkluderes for å sikre landskapskarakteren. Det pekes på at det opereres med tre ulike arealstørrelser. En grunneier aksepterer ikke vern på sin eiendom. Han påpeker at forslaget mangler økonomisk analyse av konsekvenser for grunneieren og hvilke erstatningsbeløp som vil bli tilbudt. Han har planer om å mudre Sandsund for å etablere båtplasser, og utleie av campingbiler/hytter. Han foreslår at grensen følger kommunegrensen i Sandsund. En grunneier påpeker at hans eiendom skulle vært ført opp på lista over berørte eiendommer i forskriftens § 1. Han forutsetter at mudring må kunne foretas. To grunneiere er i hovedsak positive til forslaget. De hevder at grensen bør følge hyttetomtenes eiendomsgrense, og at eiendomsretten strekker seg ut til 2 m dyp, og at grensen for verneområdet bør følge denne dybden. I tillegg ønsker de å kunne vedlikeholde mudringstiltak.

Kjølhø Vel er positiv til forslaget, men har flere merknader som understreker ønsket om å opprettholde nåværende bruksprofil og aktiviteter. Sandsund må opprettholdes for gjennomfart og ikke gro helt igjen. Foreningen mener også verneområdets grense i sjøen bør følge 2 m dyp. Fylkeslandbruksstyret viser til at det er ett aktivt bruk på Langø hvor landbruksinteressene er store. Fiskeridirektoratet Region Skagerakkysten ønsker at det i § 3 pkt 5.2 tas inn at ferdsel med motorbåt i forbindelse med yrkesfiske skal være tillatt. Skagerak Nett AS påpeker at forslaget berører fordelingsnett. Oslofjordens Friluftsråd anbefaler sanering av enkeltbrygger og samling av båter i fellesanlegg. Fylkeskommunen ber om at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til skjøtsel og vedlikehold av kulturminner. Stokke kommune gir sin tilslutning til verneforslaget og uttaler at fylkesmannen bør avklare avgrensningen i sjø i forhold til verdikategorien "svært viktig naturområde" på kommuneplanens temakart "Natur" og forutsetter at mulig konflikt i forholdet til behov for mudring må avklares. Sandefjord kommune ser positivt på forslaget. Kommunen viser til at mudring ved eksisterende brygger vil kunne være i strid med verneformålet, og uttaler at fylkesmannen bør ta stilling til om og eventuelt i hvilket omfang dette skal tillates.

Fylkesmannens kommentarer

Generelt

Fylkesmannen benytter navnet Sandsund for sjøarealene mellom Langø og fastlandet. Årsaken til at det er oppgitt ulike tall for arealet, er nok at det har vært nyttet ulike utgaver av kartgrunnlag, og at ulike beregninger også har gitt forskjellige resultater. Heretter vil bare digital beregning og kartgrunnlag nyttes.

Avgrensning

Fylkesmannen mener Hestholmen ikke er en naturlig del av den landskapsmessige helheten. Etter fylkesmannens vurdering er det ikke grunnlag for å ta med land-

arealer på vestsiden på fastlandssida av denne delen av Sandsund. For hyttefeltet på fastlandssida tolker fylkesmannen kommuneplanens arealdel slik at selve byggeområdet er skilt fra sjøen med et smalt areal av LNF – område. Brygger m.v. ligger derfor ikke i byggeområdet, men i et LNF-område. Fylkesmannen vurderer det slik at hele gruntvannsområdet i Sandsund er knyttet til geologiske prosesser etter istiden og hører med i det verneverdige naturlandskapet. Å la grensa følge 2 m dyp vil være vanskelig å forvalte, ettersom ei slik grense ikke vil være godt synlig, noe ei strandlinje er. Fylkesmannen finner derfor ikke å kunne gå inn for forslag til grensedraining.

Oppmudring og brygger

Så godt som alle uttalelser peker på at Sandsund må ha et fortsatt gjennomgående løp både for mindre båter og av hensyn til vannkvaliteten. Dette er rimelig, og forskriften justeres for at tiltak i denne forbindelse skal være tillatt, om nødvendig med mudring. Fylkesmannen går inn for at vedlikeholdsmudring skal være tillatt der det tidligere har vært gitt tillatelse. Eventuelle andre mudringstiltak vil være nødvendig å behandle som dispensasjonssaker. Fylkesmannen er ikke enig i å sanere småbryggene til fordel for fellesanlegg. Akkurat i dette området er småbryggene en del av småskalalandskapet. Et fellesanlegg i gruntvannsområdet vil lett bli et fremmedelement som også vil være i feil skala rent landskapsmessig.

Diverse forhold

Innspillene om kulturminer og fiske finner fylkesmannen er greit å imøtekomme, og forskriften vil bli justert. Når det gjelder økonomiske konsekvenser og erstatningsbeløp, viser fylkesmannen til sitt brev av 8. oktober 2003. Det er tatt hensyn til de foreslåtte endringene fra velforeningen.

For øvrig gir ikke uttalelsene grunnlag for ytterligere merknader.

Forvaltning

Forvaltningen ventes ikke å utløse spesielle skjøtselsbehov, så lenge nåværende driftsform opprettholdes på gårdsbrukene. Det skal utarbeides forvaltningsplan, noe som vil kreve ekstra ressurser.

Fylkesmannens anbefaling

Fylkesmannen anbefaler opprettelse Langø landskapsvernområde med en mindre justering av grensen og med endringer i forskriftens §§ 2 og 3 i tråd med merkningene ovenfor.

Direktoratets kommentarer

Verneforskrift

§ 3 - 1.3. Tiltak det kan søkes om.

Direktoratet mener de tiltakene som listes opp må være såpass konkrete at det er mulig å se for seg hvilke konsekvenser de kan ha. Forslaget om å kunne søke om tillatelse til "næringsutvikling som ikke er i strid med verneformålet i sone A" gir ingen mulighet til å vurdere konsekvensene. Det innebærer en speilvendning som tilsier at "alt som ikke er i strid med verneformålet er tillatt" og at dette skal vurderes fra "gang til gang". Noe av hensikten med å avklare viktige prinsipielle forhold gjennom et vernevedtak faller da bort, og arbeidet med forvaltning av verneområdet vil bli vanskeligere og mindre forutsigbar. Fylkesmannens forslag inneholdt også en presisering om at det kunne søkes om etablering av oppdretts-

anlegg. Direktoratet tilrår derfor at ordlyden til bokstav g) endres til: "havbruksvirksomhet dersom det ikke strider mot formålet med vernet".

Direktoratet mener "mudring i Sandsund for å opprettholde gjennomgående løp for småbåter" og "vedlikeholdsmudring av oppmudrete brygger/båtplasser" sjelden vil kunne få konsekvenser for verneformålet. Det er heller ikke satt noe generelt forbud mot denne type tiltak i opplistingen av tiltak det er forbud mot i § 3 pkt. 1.1. Ut fra dette mener DN at disse to bestemmelsene bør strykes og erstattes av et generelt unntak i § 3 pkt. 1.2 h) med en mer generell ordlyd: "uttak av masse under havoverflaten som ikke påvirker landskapet over havoverflaten". Dersom uttak av masse kan påvirke landskapet over vann, må det vurderes etter verneforskriften § 3 pkt. 1.1 om tiltaket vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

§ 3 – 5. Motorferdsel

I fylkesmannens tilrådning var muligheten til å kunne søke dispensasjon fra forbudet mot motorferdsel avglemt. DN tilrår å ta med standardbestemmelsene i forhold til øvelseskjøring og en mulighet for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger etc., som § 3 nr. 5.3. Fylkesmannen har foreslått et generelt unntak for motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftlinjer. DN legger derfor til grunn at slik motorferdsel ikke vil kunne skade verneverdiene.

Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet: Etter at departementet mottok saken, viser det seg at en grunneier ikke har blitt registrert som eier, og dermed ikke blitt med på høringsrunden. Denne eiendommen er bare på 5 daa, og befinner seg i utkanten av verneområdet. Departementet har derfor i samråd med fylkesmann og DN besluttet å ta eiendommen ut av verneforslaget.

MD har etter innspill fra LMD endret § 3 pkt 1.3 e) fra *oppføring av nye bygninger knyttet til landbruk i sone A* til *oppføring av nye bygninger knyttet til landbruk i sone A som ikke er i strid med verneformålet*.

§ 3, 2.1 setter forbud mot å innføre nye plantearter. Hvis det skulle bli aktuelt å produsere nye plantearter i landbrukssammenheng på innmark, må det søkes om dispensasjon for dette etter den generelle dispensasjonsparagrafen (§ 4).

I pkt 5.2 d) er det gjort en tilføyelse (understreket): *motorferdsel i forbindelse med transport av dyr til og fra beite samt ved nødvendig gjerding*. MD finner å kunne godta motorferdsel i tilknytning til gjerding ettersom beiting er viktig for verneformålet.

Det er også lagt til et nytt pkt i) under pkt 5: *Bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt*.

Nr. 26 Hafallen landskapsvernområde

Sandefjord kommune (107 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Ta vare på et kystområde med et egenartet og variert natur- og kulturlandskap av regional verdi, med det biologiske mangfold som preger landskapet i medhold av naturvernloven § 5.

Planstatus

Kommuneplanen

Arealer lengst fra sjøen: LNF-område (landbruks-, natur- og friluftsmål).

Arealer nærmest sjøen: Sikret friområde (kommunen grunneier).

Hele arealet: Strandsone etter RPR Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Oslofjordens Friluftsråd savner omtale av kyststien. Rådet forutsetter at det i forskriften gjøres unntak for kyststien og drift og vedlikehold av denne.

Fylkeslandbruksstyret viser til landbruksinteresser med husdyrhold, og at beiting er en forutsetning for å opprettholde verneverdiene. Sandefjord kommune er positivt og peker på det må tas hensyn til at kyststien kan merkes og vedlikeholdes. Videre peker kommunen på at området er i ferd med å gro til p.g.a. opphør av beite, og at rask utarbeiding av forvaltningsplan/iverksetting av beite er viktig.

Fylkesmannen vil følge opp hensynet til kyststien i forskriften. Forvaltningen vil utløse skjøtselsbehov, ettersom fortsatt beiting er en forutsetning for å bevare verneverdiene. Tilgangen på beitedyr lokalt er liten eller kanskje ikke lenger mulig. Det vil derfor være en helt sentral oppgave å sørge for fortsatt beiting. Dersom forvaltningen ikke kan skaffes ressurser til fortsatt beiting, vil verneverdiene fort kunne gå tapt, og vernet miste sitt formål. Området er derfor avhengig av en meget aktiv forvaltning og tilførsel av ressurser. Fylkesmannen mener det ligger godt til rette for at kommunen får forvaltnings-myndighet, hvis det skulle være ønskelig.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Hafallen landskapsvernområde med en tilføyelse i verneforskriftens § 3 nr. 1.2 om unntak for vedlikehold av kyststien.

DN opplyser at området var blant de lavest prioriterte i verneplanutvalgets utredning og at de sentrale verneverdiene står i fare for å forsvinne raskt uten akutte tiltak med beiting. Området er også relativt lite til å være landskapsvernområde. Kommunen har et betydelig engasjement for å ivareta friluftinteressene og har samtidig interesse av å bevare både landskapsmessige og botaniske verdier. Ut fra en samlet vurdering tilrår direktoratet at området ikke vernes etter naturvernloven.

Miljøverndepartementet støtter direktoratets tilråding, og forutsetter at kommunen best mulig søker å ivareta de biologiske verdiene som var utgangspunktet for at området ble foreslått vernet.

Nr. 27 Holtan plantefredningsområde

Sandefjord kommune (12 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare en botanisk forekomst med den nasjonalt sjeldne og truede arten bittergrønn og dens livsmiljø i medhold av naturvernloven § 13, jf. § 9.

Planstatus

Kommuneplanen

Båndlagt, planlagt vern etter naturvernloven. Åpent område etter RPR Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Fylkeslandbruksstyret viser til at skogsdriften vil opphøre ved vern. Sandefjord kommune er i utgangspunktet positiv, men ønsker fornyet dokumentasjon av verneverdiene. Kommunen peker også på at det kan være behov for skjøtselstiltak.

Fylkesmannen viser til at verneforslaget bygger på registrering og beskrivelse av planteforekomsten i 1993. Ettersom det er en liten, sårbar forekomst er fylkesmannen enig i at det kan være behov for å sjekke forekomstens status.

Forvaltningen vil trolig utløse spesielle skjøtelseshov, ettersom arten bittergrønn kan stå i fare for å forsvinne. Dette er den eneste kjente lokaliteten i fylket, og som for øvrig har vært i markert tilbakegang også ellers i landet. Det vil være behov for å holde konkurrerende vegetasjon tilbake, og skjømte tresjiktet med sikte på passende sol/ skyggeforhold.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Holtan plantefredningsområde.

Sentrale høringsinstanser

Statens landbruksforvaltning viser til at skogsdriften blir påvirket. De støtter også kommunens forslag om nærmere vurderinger av forekomstens status.

DN: Fylkesmannen opplyser at bittergrønn er påvist sommeren 2004. DN mener det er tilstrekkelig at formålsparagrafen bare viser konkret til forekomsten av den truede arten og tilrår følgende formulering: "*Formålet med fredningen er å bevare en botanisk forekomst med den nasjonalt sjeldne og truede arten bittergrønn og dens livsmiljø*". Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets anbefaling.

Nr. 28 Massåsen dyrefredningsområde

Larvik kommune (1 da). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare en zoologisk forekomst med flere truede og sjeldne amfibiearter og deres livsmiljø i medhold av naturvernloven § 14, jf. § 9.

Planstatus

Kommuneplanen.

LNF-område/soner B. Åpent område etter RPR Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Oslofjordens Friluftsråd anser ikke at området har noen vesentlig friluftsinnteresse. Larvik kommune har ikke merknader.

Fylkesmannen opplyser at forvaltningen kan utløse skjøtselsbehov. Det må sikres at vannspeilet opprettholdes mest mulig naturlig. Videre er det aktuelt å skjøtte vegetasjonen i dammen for å hindre at den gror igjen. Behovet for å kunne foreta skjøtsel har nødvendiggjort å endre verneformen fra foreslått biotopvernområde etter viltloven, til dyrefredningsområde etter naturvernloven §§ 9, 10 og 14. Fredningsforslagets materielle innhold er så godt som uendret, og trenger derfor ikke å legges ut til nytt offentlig ettersyn.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Massåsen dyrefredningsområde.

DN mener det er tilstrekkelig om formålsparagrafen viser til forekomsten av de truede artene, og tilrår følgende formulering: "*Formålet med fredningen er å bevare en zoologisk forekomst med flere truede og sjeldne amfibiearter og deres livsmiljø*". Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet støtter direktoratets anbefaling om opprettelse av Massåsen dyrefredningsområde.

Nr. 29 Askvikmyra naturreservat

Larvik kommune (25 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt myrområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området er sjeldent og egenartet ved å være en av de aller siste gjenværende myrer med opprinnelig preg som ligger svært nær sjøen.

Planstatus

Kommuneplanen

Hele området: LNF-område.

Mindre del nærmest sjøen: Strandsone etter RPR for Oslofjorden.

Større del lengst fra sjøen: Åpent område etter RPR for Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Tre grunneiere er avhengige av adkomst for å komme til de øvrige deler av eiendommene, og opplyser at tømmer og ved tradisjonelt har vært tatt ut når skjøtselsbehov og forholdene har tilsagt det, og at det er skjøtselen som gjør området verneverdig. De spør om hvem som skal stå for skjøtselen og hvordan den skal gjennomføres når det ikke skal fjernes planter eller plantedeler. En grunneier oppgir skogplanstatus for sin del av området, og at avstandsregulering av lauvbestand vil bli gjennomført som planlagt. Oslofjordens Friluftsråd ber om at det tas hensyn til merket tursti.

Fylkesmannen opplyser at forslaget er i tråd med gjennomføringen av den tidligere verneplanen for myrreservat i Vestfold. Der ble det tatt med en del fastmarksområder omkring selve myrflata, for å kunne hindre forringelse eller ødeleggelse av verneverdiene. På denne fastmarka skal vanlig skogsdrift være tillatt, med unntak av enkelte inngrep som endrer eller innvirker på naturgitte forhold (f. eks. sprøyting og drenering) og innføring av nye plantearter.

Det er gitt åpning for tømmertransport til og fra øvrige deler av eiendommene i § 5 nr. 1. Når det gjelder den ferdselsrett som ligger på grunneiers eiendom (laksefiskerett, tangrett og beiterett er nevnt) så vil de to førstnevnte kanskje kunne utløse motorisert transport. Det meste vil trolig kunne avklares gjennom forvaltningsplan, og bør kunne vurderes på lik linje med transportbehovet for tømmerdrift. Fylkesmannen vil imidlertid justere formuleringene i § 5 nr. 2, for bedre å møte disse hensyn. Utnyttelse av gamle beiteretter anses som så lite sannsynlig at det bør kunne avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter § 6. Skjøtsel av fastmarksområdene vil kunne utføres som før av eierne. Tradisjonell drift av skogen i reservatets utkant vurderes ikke å være i strid med reservatets formål. Derfor vil også trevirket kunne tas ut av reservatet. På myra og sumpskogen i tilknytning til myra, skal naturen "stille seg selv".

Det blir lagt opp til at stier fortsatt kan merkes og ryddes, og at dette skjer i samarbeid med grunneiere og forvaltningsmyndighet. Detaljer vil være naturlig å fastlegge i forvaltningsplanen. Forholdet tas inn i forskriftens § 4 som nytt punkt 4. Forvaltningen vil ikke utløse spesielle skjøtelseshov. Det bør imidlertid lages forvaltningsplan og informasjonstiltak i tilknytning til merket løype.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Askvikmyra naturreservat, med justering av § 4 og § 5 nr. 1 og nr. 2.

Sentrale høringsinstanser

Statens landbruksforvaltning mener det bør være en bestemmelse som sikrer at tidligere beiteretter kan bli utnyttet ved eventuelt behov, og foreslår at det tas inn i § 5.

DN vil kommentere at fylkesmannen ikke hadde gjort unntak for den hogst som er tiltenkt å kunne foregå i reservatets ytterkanter, slik det er gjort i myrplanen for Vestfold. DN tilrår derfor å ta inn et nytt pkt 3 i § 5 om tiltak som det kan søkes om: "*Hogst i skogområdene på fastmarka i reservatets ytterkanter etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten eller i forvaltningsplan*". Det kan være aktuelt å tillate beite i utkanten av myra, og tilrår å ta inn et nytt pkt 4 i § 5: "*Beiting*". Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet støtter opprettelsen av Askvikmyra naturreservat slik direktoratet anbefaler.

Nr. 30 Vikerøya landskapsvernområde

Larvik kommune (1487 daa, herav 340 daa sjøareal). Alt på privat grunn.

Verneformål

Ta vare på et kystområde med et vakkert og egenartet natur- og kulturlandskap med det biologiske mangfold som preger landskapet i medhold av naturvernloven § 5.

I *sone A* skal det egenartede kulturlandskapet knyttet til to "øygårdsbruk" hvor husdyrbeite har lang tradisjon, bevares.

I *sone B* er et viktig delmål å bevare natur- og kulturlandskapet knyttet til spesielle deler av utmarka, herunder beitede engsamfunn og beitepreget skog med eik, blandingsskog, og med nasjonalt sjeldne og truede arter av sopp og orkideer.

I *sone C* er et viktig delmål å bevare kulturlandskapet knyttet til beitede strandenger og voksesteder for nasjonalt sjeldne og truede arter som dvergålegras, hartmannstarr og hjortetrøst i medhold av naturvernloven § 13, jf. § 5.

Planstatus

Kommuneplanen

Landareal: LNF-område. En mindre holme er båndlagt til vern etter naturvernloven.

Sjøareal: Friluftsområde i sjø.

Hele arealet: Strandsone etter RPR for Oslofjorden. Regionalt viktig kulturlandskap.

Lokale høringsuttalelser

En grunneier savner begrunnelse for verneforslaget. Det vises videre til at øyas mangfold er betinget av landbruk, og at selv små endringer i rammebetingelsene kan føre til nedleggelse. Det fryktes for at verneforslaget vil slå negativt ut, og går imot dette. En grunneier viser til at kulturlandskapet ikke kan opprettholdes uten landbruksdrift. Det bør ikke innføres restriksjoner på byggetiltak (ut over plan- og bygningsloven), tradisjonell avvirking av skog/uttak av ved, kjøring på eienommen, oppfylling av lavtliggende arealer mot sjøen eller opparbeiding av turstier e. l. Han anser at forslaget i altfor stor grad legger restriksjoner og detaljstyrer, og går imot vern. Forvaltning på verneplanens premisser vil være betinget av økonomisk støtte. To grunneiere framholder at deres forvaltning av Skjeggstadholmene og Flatholmen har vært avgjørende for at disse er funnet verneverdige. De anser beiting som ønskelig og nødvendig for kulturlandskapet. Beitedyr inngår ikke lenger i driftsgrunnlaget, og det byr på praktiske problemer å få det til. Videre vises det til at det tradisjonelt har vært tatt ut skogsvirke til tømmer og ved, og de kan ikke se noen grunn til at dette ikke lenger skal være tillatt (*sone C*). Fylkeslandbruksstyret viser til at beiting er nødvendig for å opprettholde verneformålet. Fiskeridirektoratet Region Skagerrakkysten uttaler at det bør gis anledning til etablering av oppdrettsanlegg etter søknad, og at det ikke er noe som tilsier at det er nødvendig med et generelt forbud. Skagerrak Nett AS påpeker at verneforslaget berører fordelingsnett. Oslofjordens Friluftsråd uttaler at det i forskriften bør åpnes for en eventuell framtidig avstikker av en merket kyststi. Rådet anser forbud mot skjelloppdrett som viktig. Fylkeskommunen ber om at det kan gis tillatelse til skjøtsel og vedlikehold av kulturminner. Larvik kommune er generelt positiv til verneforslaget. Landskapsvern vil gi tyngre og mer varig status enn en forvaltning basert på kommuneplanen og det generelle byggeforbudet i 100 metersbeltet. Likevel må ikke verneforskriften bli så detaljerte at det hemmer et bærekraftig landbruk, noe som er en forutsetning for å opprettholde kvalitetene i området. Kommunen anbefaler at mer av styringsfunksjonen i forskriften overføres til forvaltningsplanen. Restriksjoner på hogst og foryngelse er unødvendig og uønsket. Det stilles også spørsmål ved innholdet i begrepet ”nyplanting”.

Fylkesmannen kommenterer at en grunneier peker på at Vikerøya ikke har vært med blant de lokaliteter verneplanutvalget har prioritert. Dette er ikke riktig, men lokaliteten er blitt betegnet som en utvidelse av eksisterende verneområde. Nærmere vurdering i ettertid har gjort at vernekategorien landskapsvern ble ansett som mer hensiktsmessig. Det er med rette framholdt hvor viktig en fortsatt aktiv

landbruksdrift er. Det ser ut til at husdyrbeite i ordinær næringsutøvelse er på vei ut, men kan trolig videreføres dersom det får tilskudd.

Det har ikke vært fylkesmannens intensjon å vanskeliggjøre den tradisjonelle landbruksdriften, men å sikre en slik drift som grunnlag for å bevare det kulturlandskapet. Etter fylkesmannens vurdering er det verneforskriftens formålsparagraf og § 3 nr. 1.1 første ledd som en må ha for øye når de øvrige deler av forskriften skal forstås. Det vil innebære at når forvaltningsmyndigheten vurderer ulike tiltak, inngrep eller aktiviteter, så kan det godt tenkes at annet lovverk (f.eks. plan- og bygningsloven) vil være strengere og være førende for hva som tillates, så lenge det ikke er tale om endring eller innvirkning på "landskapets art eller karakter". Gjennom en forvaltningsplan vil innholdet i verneforskriften konkretiseres. Planen skal rulleres med faste mellomrom.

På bakgrunn av uttalelsene om skogbruk finner fylkesmannen det rimelig å la § 3 nr. 2.6 og nr. 2.7 (hogst og skogsdrift) også omfatte sone C, ettersom tradisjonelt uttak av ved og tømmervirke har vært en del av virksomheten. Til påstanden om at restriksjoner i skogsdriften er unødvendige og uønsket, vil fylkesmannen bemerke at slik skogen til nå har vært drevet, har det vært godt i sammenfall med verneinteressene. Når uttrykket "bevares" nyttes i forskriften § 2 (andre ledd) og skal vurderes i tilknytning til skogsdrift § 3 nr. 2.7, så kan det godt innebære skjøtsel og uttak av virke, men at skogbildet og spesielt nevnte elementer skal bevares. Unntak vil være eventuelle lommer med "urskog". Hogst i skjøtelsøyemed kan også kombineres med uttak av virke som grunneier har nytte av.

Når det gjelder begrepet "nyplanting" (verneforskriften § 3 nr. 1.1), mener fylkesmannen at det begrepet er ment å omfatte tilplanting på dyrka mark og andre arealer som ikke kan betegnes som skogsmark. I forskriftens § 3 nr. 2.7 er det vist til at skogsdrift og uttak av ved for salg kan skje i medhold av godkjent plan. Det kan være forvaltningsplan etter forskriften § 6, men det kan også være skogbruksplan med eventuelle tilpasninger i forhold til verneinteresser. Fylkesmannen er opptatt av å se på mulighetene til samarbeid, uten derved å overse konflikter. Tradisjonelle landbruksbygg tilknyttet et gårdstun eller heving av et lavtliggende åkerparti vil vanligvis ikke være en vesentlig endring. Når det gjelder turstier, må grunneiere og forvaltningsmyndighet sammen finne fram til konkret løsning.

Når det gjelder oppdrettsanlegg, finner fylkesmannen det riktig å følge uttalelsen fra fiskerimyndighetene, og foreslår dette tatt inn i § 3 nr. 1.3. Fylkesmannen vil justere punktene om ferdsel for yrkesfiske i tråd med det som gjelder for øvrige områder i denne verneplanen.

Fylkesmannen tilrår et eget punkt vedr. skjøtsel av kulturminner under § 3 nr. 1.3. Av eget initiativ vil fylkesmannen også foreta enkelte redaksjonelle justeringer i verneforskriften.

Forvaltningen vil utløse skjøtelsbehov, ettersom fortsatt beiting er en forutsetning for å bevare viktige verneverdier. Tilgangen på beitedyr lokalt er liten eller kanskje ikke lenger mulig. Det vil derfor være en meget viktig oppgave å sørge for fortsatt beiting.

Fylkesmannen anbefaler opprettet Vikerøya landskapsvernområde, med de justeringer i verneforskriften § 3 som er kommentert ovenfor.

Direktoratets kommentarer

Avgrensning

En grunneier er opptatt av at bare en del av Vikerøya var foreslått vernet av verneplanutvalget. Det er ikke noe i veien for å foreslå andre områder, bare de er faglig godt begrunnet. Fylkesmannens uttalelse om vern av Vikerøya som en utvidelse av Indre Viksfjord er noe upresis. Det vesentlige er likevel at grunnlaget for vern er tilstede. I ettertid har fylkesmannen begrunnet avgrensningen for Vikerøya med at den samlet er en landskapsmessig enhet. Fylkesmannen viser også til at kulturlandskapsregistreringene (1993) er det viktigste faglige grunnlaget for å foreslå vern av hele Vikerøya, mens øvrige fagrapporter underbygger verneverdiene i de ulike sonene. Ut fra dette mener DN at forslaget om vern av selve Vikerøya er tilstrekkelig begrunnet.

Verneformål

Fylkesmannen foreslår dyrelivsfredning i Sone C på grunnlag av områdets betydning som beite og rasteområde for fuglelivet, samtidig som det åpnes for en viss jakt. Direktoratet mener det prinsipielt er svært uheldig å åpne for jakt i områder der formålet er å beskytte fuglelivet i trekk- og overvintringsperioden, jf. diskusjonen for lokaliteten Sandebukta. Grunnvannsområdene i sone C har en beskaffenhet og en lokalisering i forhold til det eksisterende Indre Viksfjord naturreservat som tilsier at området er viktig for fuglelivet. Uten en bedre dokumentasjon på verdien for fuglelivet, mener DN det ikke er grunnlag for å etablere en fuglelivsfredning i sone C. Ut fra dette tilrår DN følgende endringer i verneforskriften:

§ 2. Formål

Ordlyden endres til *"I sone C er et viktig delmål å bevare kulturlandskapet knyttet til beitede strandenger og voksesteder for nasjonalt sjeldne og truede arter som dvergålegras, hartmannstarr og hjortetrøst."*

§ 3. pkt. 3. Dyrelivet

Bestemmelsen om at dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade og ødeleggelse i sone C, tas ut. Bestemmelsen om jakt endres til: *"Jakt er tillatt etter gjeldende lovverk"*. Direktoratet viser ellers til at alle områder der fylkesmannen har foreslått ferdselsforbud på grunn av hekkende sjøfugl skal behandles særskilt, jf. kap. 9. Ut fra dette er alle henvisninger til sone D i forskriften tatt vekk, men direktoratet tilrår likevel at arealet som denne sonen utgjør vernes som sone C.

§ 3. pkt. 5. Motorferdsel

Siden forbudet mot motorferdsel på sjøen var begrunnet ut fra fredningen av fuglelivet, tilrår direktoratet å endre bestemmelsen i pkt. 5.1. til: *"Motorferdsel er forbudt på land, herunder start og landing med luftfartøy"*. Som følge av dette er de to unntakene for ferdsel med registrert fiskefartøy og bruk av motorbåt til faste båt plasser unødvendige og bør tas ut.

Andre forhold

Det tilrås å endre bestemmelsen om å kunne søke om etablering av oppdrettsanlegg til: *"havbruksvirksomhet dersom det ikke strider mot formålet med vernet"*.

I fylkesmannens tilråding var muligheten til å søke om dispensasjon fra forbudet mot motorferdsel avglemt. DN tilrår å ta med standardbestemmelsene i forhold til øvelseskjøring og kraftlinjer, samt en mulighet for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger etc. som § 3 nr. 5.3.

Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet: Landbruks- og matdepartementet har bedt om at § 3, 6.1 endres til "*Forurensning og forsøpling er forbudt samt bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet, men nødvendig bruk av kjemiske midler i landbruket kan skje i henhold til drift etter retningslinjer som fastsettes i forvaltningsplanen etter § 5.*" MD viser til at formuleringen om forurensning og forsøpling er benyttet i alle de seneste forskrifter til landskapsvernområder. Departementet ønsker derfor ikke å endre ordlyden, men presiserer at dette punktet ikke er ment som et forbud mot bruk av kjemiske midler i landbruket.

§ 3 pkt 1.3 e) er etter innspill fra LMD endret fra *oppføring av nye bygninger som er nødvendige til jordbruksformål i sone A til oppføring av nye bygninger knyttet til landbruk i sone A som ikke er i strid med verneformålet.*

I pkt 2 er det gjort en tilføyelse (understreket): *Innføring av nye plantearter utenom på innmark og i opparbeidet hage er forbudt.*

I pkt 5.2 d) er det gjort en tilføyelse (understreket): *motorferdsel i forbindelse med transport av dyr til og fra beite samt ved nødvendig gjerdning.* Det er videre føyd til et nytt punkt f): *Bruk av beltegående elgtrekk til transport av felt storvilt.*

Nr. 31 Malmøya naturreservat

Larvik kommune (709 daa, herav 342 daa sjøareal). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt og variert kystområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av stor variasjon i strandtyper, så som rullesteinstrand, sandstrand, svaberg, og vegetasjonstyper, så som tangvollsamfunn, tørrenger, strandkratt og vindpint skog. Dessuten er området voksested for nasjonalt svært sjeldne og truede arter.

Planstatus

Kommuneplanen

Landarealet: LNF-område/sone C. Lokalt viktig kulturlandskap.

Sjøarealet: Friområde i sjø (foreløpig uten rettsvirkning).

Hele arealet: Strandsone etter RPR Oslofjorden.

Hele Malmøya er med unntak av tomter i tilknytning til eksisterende private hytter, sikret som offentlig kommunalt eid friluftsområde.

Lokale høringsuttalelser

Det har vært foretatt høring på to alternativer, der grensene har vært noe forskjellige.

Oslofjordens Friluftsråd viser til at det er betydelige friluftsjakter knyttet til øya og mener at det må være mulig i større grad å åpne for friluftsliv. Fylkeskommunen ber om at kulturminner og interesser knyttet til slike blir ivaretatt. Larvik kommune viser til forvaltningsplanen. Her er det lagt vekt på å ivareta framtidige vernebehov for øyas søndre del. Kommunen peker på konkrete tiltak som bør avklares innenfor rammen av forvaltningsplanen, og at bestemmelsene i forskriften i større grad bør henvisne til forvaltningsplanen. For avgrensingen for reservatet, går kommunen inn for alternativ 2.

Fylkesmannen er klar over friluftsjakterne. Samtidig har fylkesmannen gjort oppmerksom på de betydelige verneinteressene som også er knyttet til øya. En er kommet fram til at enkelte tiltak kan tillates, og tas inn i øyas forvaltningsplan. Dette for å kanalisere den ferdselen som alltid vil oppsøke sørsida av øya, og for å minimere slitasjen. Dette er konkretisert i forvaltningsplanen, nettopp med sikte på å skjerme de sårbare forekomstene. Fylkesmannen vil ta disse tiltakene med i fredningsforskriften som tillegg i §§ 3 og 4. I tillegg vil fylkesmannen i § 4 nr. 6 gjøre en tilføyelse med henvisning til forvaltningsplanen, når det gjelder rydding av vegetasjon på gammel innmark. Når det gjelder å tillate utmarksteltning, finner ikke fylkesmannen å kunne etterkomme dette p.g.a. de slitasjeproblemer teltning medfører. Det legges opp til teltplass (med vannforsyning) på et velegnet sted like utenfor reservatet. Angående kulturminner, vil fylkesmannen ta innspillet med i sin tilråding i forskriftens § 5.

Fylkesmannen tilrår å følge kommunens anbefaling om alternativ 2. De verneinteressene som alternativ 1 har i tillegg, vesentlig kvartærgeologi, vil bli tilfredsstillende ivaretatt gjennom forvaltningsplanen for friluftsområdet forøvrig.

Forvaltningen vil utløse skjøtselsbehov. Dette er det redegjort for i forvaltningsplanen for friluftsområdet Malmøya. For de to mest sårbare planteforekomstene (gul hornvalmue og fjærehøymol) så vokser disse så langt ned mot flomålet at gjengroing foreløpig ikke er noe vesentlig problem. Plukking og slitasje fra ferdsel og opphold er et langt alvorligere problem, og dette tar forvaltningsplanen sikte på å motvirke.

Fylkesmannen tilrår opprettelse av Malmøya naturreservat etter alternativ 2 og med de tilføyelser i fredningsforskriftens §§ 3, 4 og 5 som det er redegjort for i merknadene ovenfor.

DN støtter fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet slutter seg til fylkesmannen og direktoratets anbefalinger.

Nr. 32 Ringane naturreservat

Larvik kommune (78 daa, herav 24 daa sjøareal). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt strandområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av uvanlig stor variasjon i vegetasjonstyper, så som tangvollvegetasjon og strandsump og ved å være voksested for den nasjonalt svært sjeldne og truede arten vasskjeks.

Planstatus

Kommuneplanen

Landarealet: LNF-område. Tangerer område båndlagt til naturvernformål.

Sjøarealet: Friluftsområde.

Hele arealet: Strandsone etter RPR Oslofjorden.

Reguleringsplan: Verneforslaget tangerer i vest spesialområde naturvern på land/i sjø, og går i noen grad inn i et regulert byggeområde for hytter.

Lokale høringsuttalelser

Grunneier ber om at verneforslaget endres slik at opparbeidet plen og etablert småbåthavn ved hans fritidsbolig holdes utenfor. Oslofjordens friluftsråd (OF) viser til at verneforslaget ikke vil være til hinder for fortsatt bruk av eksisterende sti. OF peker for øvrig på at tilgrensende areal i vest er vist som eksisterende naturvernområde i kommuneplanen, og savner en redegjørelse for dette i verneforslaget.

Fylkesmannen opplyser at arealene med opparbeidet plen og naturlig småbåthavn med brygge er utilsiktet tatt med. Grensen vil samtidig bli trukket slik at ingen del av verneområdet overlapper med regulert område. Grenseendringen innebærer at den store variasjonsbredden i havstrand- og vegetasjonstyper blir noe redusert ved at strandberg- og rullesteinselementet forsvinner. De største verneverdiene knytter seg likevel til flerårige tangvoller og sumpvegetasjon. Strandberg og rullesteinsstrand er for øvrig representert i et regulert naturvernområde umiddelbart vest for småbåthavnen.

Naturvernområdet i kommuneplanen som OF viser til, henspiller på nevnte regulerte spesialområde, og inngår som et av flere formål i reguleringsplan fra 1999.

Forvaltningsmessige utfordringer vil være å kanalisere ferdselen utenom de mest sårbare områdene, og påse at forekomsten av rødlistearten vasskjeks (fredet art) ikke trues av gjengroing eller andre biotopendringer. Strandrydding kan være aktuelt av hensyn til sårbare vegetasjonstyper. Skjøtselsbehovet ventes likevel å være begrenset.

Verneforslaget ble sendt på høring under navnet Sandvikbukta øst. Ingen har hatt merknader til dette. Den aktuelle delen av Sandvikbukta blir imidlertid kalt Ringane, trolig p.g.a. den spesielle utformingen strandområdet har med innslag av brakkvannspoller/ dammer. Fylkesmannen er kommet til at Ringane er et mer presist navn. Samtidig unngås to nærliggende verneområder med nesten samme navn, jf. det foreslåtte plantefredningsområdet lenger vest i Sandvikbukta (lokalitet nr. 33). Fylkesmannen har drøftet dette muntlig med kommunens saksbehandler, som støtter navneendringen. Tilstøtende reguleringsplan har for øvrig samme navn.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Ringane naturreservat med grense- og navneendring som nevnt ovenfor.

DN støtter fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet går inn for at Ringane naturreservat opprettes i henhold til fylkesmannens og direktoratets tilrådning.

Nr. 33 Sandvikbukta plantefredningsområde

Larvik kommune (2 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare en botanisk forekomst med den nasjonalt svært sjeldne og truede arten vasskjeks og dens livsmiljø i medhold av naturvernloven § 13, jf. § 9.

Planstatus

Kommuneplanen: LNF-område. Strandsone etter RPR Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

Oslofjordens friluftsråd viser til at vernearealet benyttes som turområde, men at verneforslaget ikke vil være til hinder for bruk av sti.

Fylkesmannen: Forvaltningsmessig er utfordringene å hindre at den verneverdige planteforekomsten trues av gjengroing eller andre endringer, samt kanalisere ferdselen utenom denne. Et eventuelt skjøtselsbehov vil være av begrenset omfang. Verneforslaget ble sendt på høring under navnet Sandvikbukta vest. Ingen har hatt merknader til dette. Ettersom fylkesmannen har foreslått nytt navn på verneområdet Sandvikbukta øst (se ovenfor), foreslås navnet på den vestre lokaliteten endret til Sandvikbukta. Ifølge kommunens saksbehandler er dette også i samsvar med lokalbefolkningens navnebruk.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Sandvikbukta plantefredningsområde med navneendring som nevnt ovenfor.

DN mener det er tilstrekkelig om formålsparagrafen (§ 2) bare viser konkret til forekomsten av den truede arten og tilrår følgende formulering: "*Formålet med fredningen er å bevare en botanisk forekomst med den nasjonalt svært sjeldne og truede arten vasskjeks og dens livsmiljø*". Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's tilrådning.

Nr. 34 Gumserødøya naturreservat

Direktoratet vil ta stilling til dette verneforslaget i forbindelse med behandlingen av vern av viktige hekkelokaliteter for sjøfugl, jf kap. 9.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets anbefaling.

Nr. 35 Hummerbakken naturreservat

Larvik kommune (146 daa, herav 98 daa sjøareal). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt våtmarksområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av et deltaområde med typiske og velutviklede vegetasjonssamfunn med strandsump og ålegrasenger på grunt vann. Området er dessuten viktig levested for den nasjonalt sjeldne og truede plantearten dvergålegras.

Planstatus

Kommuneplanen:

Landarealer: LNF-område. Klimatisk vernskog.

Sjøarealer: Friluftsområde i sjø.

Hele arealet: Strandsone etter RPR for Oslofjorden.

Lokale høringsuttalelser

En grunneier fremmer forslag til ny grense ved Bergselva for ikke å berøre hans eiendom som omfatter camping- og båtplass. Det vil gi ham anledning til å skjømte strandområdene og mudring for båtplassene. Fire grunneiere ønsker i utgangspunktet ikke vern. De peker på at området fram til 60-tallet var beite for storfe. Etter den tid har lauvtreilveksten blitt nyttet til ved. Dette gjøres også av estetiske hensyn. Videre benyttes området til å deponere stein fra åkrene. Tette og jengrodde bekkeløp renskes med mellomrom. Disse aktiviteter anses som en forsiktig bruk som de forventer/krever at kan fortsette. I tillegg ønsker de å opprettholde muligheten for beite. De krever at alt landareal tas ut, og begrunner det med at arter som har størst verneverdi, finnes i vann og sumpområdet, og at forvaltningen og erstatning forenkles.

En grunneier ved adv. Sørli viser til at verneforslaget griper inn i tradisjonell og etablert bruk av eiendommen, og motsetter seg forslaget i foreliggende form. Ellers kommenteres følgende: 1. Strandstrekningen med småbåthavna med opplagsplass i sørvest må tas ut av forslaget. 2. Det må fortsatt være adgang til vedhogst uten søknad i svartorbeltet mot sjøen og rydding av vegetasjon mot dyrka mark. 3. Vedlikehold av eksisterende drenering, og eventuelle nye dreneringsanlegg, må være tillatt. 4. Det må på et begrenset område fortsatt være tillatt å deponere stein fra dyrka mark.

Fylkeslandbruksstyret viser til at skogarealene ligger innenfor vernskoggrensa.

Viken Skog ser behov for grensejustering i nord og vest av hensyn til dyrket mark, alternativt at det åpnes for nødvendig tynning/rydding av lauvkratt ved behov. Verneforslaget må avgrenses slik at dette ikke hindrer videre utvikling av campingvirksomheten. Fiskeridirektoratet Region Skagerakkysten ønsker generelt unntak i forskriften (§ 4) for ferdsel med motorbåt i forbindelse med yrkesfiske. Oslofjordens Friluftsråd viser til at eksisterende kyststi omkranser Hummerbakkfjorden, men at verneforslaget ikke vil være til hinder for ferdsel på denne. Larvik kommune viser til at småbåttrafikken mellom sjøen og brygger i Bergselva vil bli ulovlig slik forslaget er utformet. For å unngå konflikt med småbåtbruken, anbefales endret avgrensningen i sjøen. Dette vil ikke redusere vernekvitetene.

Kommunen ber at det presiseres at ordinære aktiviteter som følger av en campingplass er tillatt.

Fylkesmannens kommentarer

Avgrensning

Fordi fylkesmannen ikke rakk å justere grensen før høringen, ble det mye fokusert på dette i uttalelsene. Et område i nord med dyrka mark vil bli tatt ut. I sørvest vil området med småbåtbragge og opparbeidet opplagsplass for småbåter bli tatt ut. Grensa i vestkant av campingplassen justeres, slik at den følger nåværende bekkeløp ut til sjøen. Grunneiernes forslag om å ta ut alt landareal vil føre til at en vesentlig del av verneverdiene faller utenfor. Fylkesmannen opprettholder forslaget til avgrensning mot vest og nord fram til campingplassen. Eier av campingplassen har foreslått at grensen trekkes rett sørover i forlengelsen av campingplassens vestgrense ut til dypt vann. Han har tidligere foreslått å trekke grensa mer mot sørøst ut til brygga i forslagetets sørøstre hjørne. Hensynet til campingplassen må føre til at grenseforslaget endres. Samtidig er det viktig å ha for øye at hele det grunne våtmarksområdet har stor verdi. Fylkesmannen vil tilrå at nåværende strandområde utenfor campingplassen og det nærmeste gruntvannsområdet utenfor tas ut siden dette ikke berører områdene med høyest verneverdi.

Annet

Fylkesmannen tilrå at det gis anledning til nødvendig mudring av elveløpet i Bergselva. Når det gjelder at småbåttrafikken mellom sjøen og brygger i Bergselva vil bli ulovlig, mener fylkesmannen at så ikke er tilfelle i og med det generelle unntaket som er gjort i forskriftens § 4. Til merknader om opprensning av bekkeløp som inngår i dreneringen av landbruksarealene, deponering av stein, rydding av busker og trær og en begrenset hogst i randsonen mot dyrka mark, vil fylkesmannen justere forskriftens § 4. En trenger ikke innhente tillatelse for hogst i vernskogen til husbehov. Fylkesmannen vil tilrå at vedhogst og deponering av stein skjer i samråd med forvaltningsmyndigheten. Fylkesmannen finner å etterkomme fiskerimyndighetenes ønske om ferdsel med motorbåt i forbindelse med yrkesfiske.

Forvaltningen vil ikke utløse spesielle skjøtselsbehov. Det bør imidlertid lages forvaltningsplan og informasjonstiltak, spesielt med bakgrunn i den nære beliggenheten til campingplass og fellesanlegg for småbåter.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Hummerbakkfjorden naturreservat med de grenseendringer og de endringer i forskriften som det er redegjort for.

Sentrale høringsinstanser

Statens landbruksforvaltning mener det bør sikres at tidligere beiteretter kan bli utnyttet ved behov, og foreslår at bestemmelsen tas inn i § 5.

Direktoratets kommentarer

Strandområdene utgjør svært små arealer, men er en viktig del av verneformålet. Lagring av åkerstein kan påvirke verneverdiene. Direktoratet tilrå derfor at det ikke åpnes for dette, men kan omsøkes etter den generelle unntaksbestemmelsen (§ 4).

Ubegrenset vedhogst i så små områder kan få negative følger. DN tilrår derfor at bestemmelsen om vedhogst flyttes til § 5 (søknadspliktig). Direktoratet mener det kan være aktuelt å gjenoppta beite i strandområdene, og tilrår dette etter § 5. Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet ser at det kan oppstå konflikter mellom verne- og brukerinteressene i et så lite område. Når området foreslås å få vernestatus som naturreservat, er det av hensyn til verneverdiene. Andre interesser må derfor tilpasse seg dette. Departementet mener imidlertid at ivaretagelse av verneverdiene vil kunne være en berikelse for de som besøker området, og derigjennom gjøre området mer attraktivt. For øvrig slutter departementet seg til direktoratets anbefalinger.

Nr. 36 Kinnhalvøya naturreservat

Larvik kommune (121 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av uvanlig stor variasjon av vegetasjonstyper, herunder flere små ferskvannsføremster og ved å være levested for bl.a. den nasjonalt svært sjeldne og truede arten flytegro.

Planstatus

Kommuneplanen: LNF-område. Strandsone etter RPR Oslofjorden. Klimatisk vernskog.

Lokale høringsuttalelser

Larvik orienteringsklubb viser til at halvøya ligger på deres kart, og har gode kvaliteter for orientering. Forbudet mot idrettsarrangement vil redusere mulighetene for å utnytte kartet, og de ber derfor om at dette tas ut, subsidiært at det gjøres et unntak for orientering. Fylkeslandbruksstyret viser til at skogarealene ligger innenfor vernskoggrensa. Oslofjordens friluftsråd mener verneforslaget ikke hindrer bruk av stier.

Fylkesmannen: En av kvalitetene er det urørte preget, og med liten grad av slitasje. Den populære kyststien passerer nord for området. Småkupert terreng med mye sump/vann og bratt klippelyst begrenser trafikken. Vern ventes derfor ikke å utløse behov for ytterligere kanalisering av ferdselen av sårbare vegetasjonstyper. Behovet for skjøtsel vurderes som begrenset, men utviklingen bør følges for å påse at rødlisteføremster mv. ikke trues. Arrangementer som o-løp kan i.h.t. § 5 tillates etter søknad. Dette gir mulighet for å tilpasse arrangement gjennom fastsettelse av vilkår. Den rike og sårbare vegetasjonen samt områdets begrensede størrelse, gjør det ikke riktig å åpne for idrettsarrangementer generelt. Vi viser også til at området ligger helt i utkanten av orienteringskartet. Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Kinnhalvøya naturreservat.

Direktoratet støtter fylkesmannens tilrådning.

Miljøverndepartementet forutsetter at orienteringsaktiviteter ikke går på bekostning av verneverdiene, og støtter for øvrig fylkesmannens og DN's tilråding.

Nr. 37 Styggås naturreservat

Larvik kommune (86 daa). Alt på privat grunn.

Verneformål

Bevare et spesielt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser i medhold av naturvernloven § 8. Av spesielle kvaliteter kan nevnes kalkrik kambrosilurberggrunn med tilhørende kalkkrevende vegetasjon. Området er egenartet i form av forekomster av kystnær kalkfuruskog med flere nasjonalt sjeldne arter av karplanter og sopp.

Planstatus

Kommuneplanen: LNF-område. Strandsone etter RPR Oslofjorden. Klimatisk vernskog.

Lokale høringsuttalelser

Larvik orienteringsklubb viser til at Styggås er en sentral del av deres kart, og avgjørende for å føre løyper mellom skogarealene øst og vest for dyrka mark på Ødegården. Forbudet mot idrettsarrangement vil redusere klubbens muligheter for å utnytte kartet, og de ber om at dette tas ut, subsidiært at det gjøres et unntak for orienteringssporten. Oslofjordens friluftsråd viser til at verneforslaget ikke synes å være til hinder for ferdsel på kyststien. Larvik kommune viser til at det er satt forbud mot idrettsarrangementer, og slutter seg i prinsippet til dette under henvisning til områdets sårbare vegetasjon og beskjedne størrelse. Samtidig opplyses det om orienteringskart der Styggås inngår. Slike kart har en viss "levetid" inntil terrenget er blitt for godt kjent av løperne. Kommunen ber derfor om at denne interessen ivaretas.

Fylkesmannen kommenterer at store deler av området har et urørt preg, men det er også innslag av skog preget av tidligere beite-/hagemark og noe hogst. Tilbakeføring av hagemarkspreget gjennom tynning av ungskog kan være ønskelig, men vurderes ikke som prioritert. Den rikeste og mest interessante floraen er knyttet til de mer urørte områdene. Eventuelle skjøtselsbehov vil i første rekke være motivert ut fra hensynet til særlig verdifulle vegetasjonssamfunn/planteforekomster. Kyststien omkranser betydelige deler av området, og følger dels vernegrensen. Informasjonstiltak kan derfor være aktuelt. Floraen har eksempelvis et rikt våraspekt med kalkelskende planter. Ytre deler innbyr ikke til stor trafikk p.g.a. den gropete, skarpe berggrunnen.

Idrettsarrangement kan i hht. § 5 tillates etter søknad. Dette gir mulighet for å tilpasse eventuelle arrangement til naturverdiene gjennom fastsettelse av vilkår. Området har en nøkkelfunksjon som passasjemulighet utenom dyrka mark, og fylkesmannen er innstilt på at passasje skal være mulig, men på vilkår av at sårbare naturverdier ikke blir skadelidende.

Fylkesmannen anbefaler opprettelse av Styggås naturreservat.

DN tilrår å ta inn en standardformulering om at det kan søkes om dispensasjon for idrettsarrangementer og andre større arrangementer som et nytt pkt. 4 i § 5. Bestemmelsen var uteglemt i forslaget til fredningsforskrift. Direktoratet støtter for øvrig fylkesmannens tilråding.

Miljøverndepartementet støtter direktoratets forslag.

11. Merknader til de enkelte lokaliteter hvor vern foreslås opphevet

Fylkesmannen opplyser at det ikke er kommet inn merknader til at følgende verneområder oppheves:

Limovnen naturminne (Sande kommune, opprettet 1988) inngår i Kommersøya naturreservat som egen sone.

Bastøy fuglelivsfredning (Horten kommune, opprettet 1938).

Roppestadholmen fuglelivsfredning (Nøtterøy kommune, opprettet 1942) inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde.

Nordre Årøy plante- og dyrelivsfredning (Nøtterøy kommune, opprettet 1938) inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde.

Vassholmen plante- og dyrelivsfredning (Nøtterøy kommune, opprettet 1940) inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde.

Svenner fuglelivsfredning (Larvik kommune, opprettet 1935) erstattes med ferdselsforbud i hekketiden på Strømsundholmen og Vesterskjær.

DN slutter seg til fylkesmannens forslag.

Miljøverndepartementet er enig med fylkesmannen og direktoratet i at de foreslåtte seks verneområdene oppheves.

Til følgende områder er det merknader til fylkesmannens forslag om at de oppheves (jf. kap 10):

Kommersøya naturreservat (Sande kommune, opprettet 1988)

Det er ikke innkommet merknader til at naturreservatet oppheves og inngår i Kommersøya naturreservat som egen sone. På grunn av at fylkesmannen tilrår en endret avgrensning av det foreslåtte Kommersøya naturreservat, tilrår fylkesmannen at det eksisterende Kommersøya naturreservat videreføres som selvstendig naturreservat, men at det gis nytt navn: Kommersøya Sør.

DN mener eksisterende Kommersøya naturreservat kan inngå som sone B i det foreslåtte Kommersøya naturreservat. Som følge av dette må eksisterende verneforskrift likevel oppheves.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's anbefaling.

Kjøleholmen dyrelivsfredning (Nøtterøy kommune, opprettet 1938)

Det er ikke merknader til at dyrelivsfredningen oppheves. Grunneier har merknader til at lokaliteten inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde. Fylkesmannen tilrår likevel at Kjøleholmen dyrelivsfredning oppheves.

DN slutter seg til fylkesmannens konklusjon.
Miljøverndepartementet slutter seg til DN's anbefaling.

Selskjærene naturreservat (Nøtterøy kommune, opprettet 1978)

Det er ikke merknader til at naturreservatet oppheves og inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde. I løpet av høringen er det kommet fram informasjon om at det største (søndre) av Selskjærene er viktig hekkeområde for makrellterne, mens de øvrige skjærene er ”tomme” for hekkefugl. Fylkesmannen vurderer hekkekolonien av makrellterne som så viktig at det gir grunnlag til å opprettholde vernet av skjæret. Fylkesmannen tilrår at Selskjærene naturreservat oppheves, med unntak av det største skjæret, som beholder sin reservatstatus og navn.

DN viser til at det likevel foregår hekking på det største av Selskjærene. Dette viser at fravær av hekking, selv over lang tid, ikke nødvendigvis betyr at området er uaktuelt som hekkelokalitet. En viss variasjon i hekkemønsteret må forventes og derfor er det viktig at det finnes tilgjengelige lokaliteter som kan fange opp variasjonen. DN viser til at vern etter naturvernloven skjer i et langsiktig perspektiv og mener det er for tidlig å utelukke at noen av de sjøfuglreservatene som ble opprettet i 1978 har mistet sin funksjon. Direktoratet tilrår derfor at Selskjærene naturreservat opprettholdes uforandret.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's anbefaling.

Midtre Bukkholmen naturreservat (Nøtterøy kommune, opprettet 1978)

Det er ikke merknader til at naturreservatet oppheves og inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde. I løpet av høringen er det kommet informasjon om at det hekker makrellterne på holmen uten nærmere opplysninger om størrelse eller viktighet. Fylkesmannen vurderer den foreliggende informasjonen til ikke å være tilstrekkelig til å opprettholde naturreservatet, og tilrår at naturreservatet oppheves.

DN viser til kommentaren for Selskjærene naturreservat og tilrår av samme grunn at Midtre Bukkholmen naturreservat opprettholdes uforandret.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's anbefaling.

Østre Klauver naturreservat (Nøtterøy kommune, opprettet 1978)

Det er ikke merknader til at naturreservatet oppheves og inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde. Fylkesmannen tilrår at Østre Klauver naturreservat oppheves.

DN viser til kommentaren for Selskjærene naturreservat og tilrår av samme grunn at Østre Klauver naturreservat opprettholdes uforandret.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's anbefaling.

Froungen plante- og dyrelivsfredning (Tjøme kommune, opprettet 1940)

Det er ikke merknader til at plante- og dyrelivsfredningen oppheves. Det er merknader til at lokaliteten inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde.

Fylkesmannen tilrår at Froungen plante- og dyrelivsfredning oppheves.

DN slutter seg til fylkesmannens konklusjon.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's anbefaling.

Vasskalven plante- og dyrelivsfredning (Tjøme kommune, opprettet 1942)

Det er ikke merknader til at plante- og dyrelivsfredningen oppheves. Det er merknader til at lokaliteten inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde. Med bakgrunn i høringen tilrår fylkesmannen at Vasskalven ikke inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde. Fylkesmannen tilrår at Vasskalven plante- og dyrelivsfredning oppheves.

DN slutter seg til fylkesmannens konklusjon.

Miljøverndepartementet slutter seg til fylkesmannens og DN's anbefaling.

Store Færder og Tristein fuglelivsfredning (Tjøme kommune, opprettet 1935)

Det er ikke innkommet uttalelser med merknader til at fuglelivsfredningen oppheves eller at lokalitetene inngår i Ormø – Færder landskapsvernområde.

Fylkesmannen tilrår at Store Færder og Tristein fuglelivsfredning oppheves.

DN viser til at dette er en av en rekke lokaliteter som gjelder fredningen av fyrstasjoner med tilliggende statsgrunn. Det varierer i hvilken grad disse fredningene er opphevet i forbindelse med etablering av nye verneområder.

Direktoratet tilrår derfor at det tas en samlet gjennomgang av nevnte fredningsvedtak med tanke på opprydding i forhold til nye vernevedtak. Det er derfor ikke nødvendig å oppheve fredningen av denne lokaliteten.

Miljøverndepartementet støtter DN's forslag.

Dirhue naturreservat (Tjøme kommune, opprettet 1968)

Det er ikke merknader til at naturreservat oppheves. Det er merknader til at lokaliteten inngår i Rød – Dirhue landskapsvernområde. Fylkesmannen tilrår at Dirhue naturreservat oppheves.

DN slutter seg til fylkesmannens konklusjon.

Miljøverndepartementet slutter seg til DN's anbefaling.

Øvre Rød landskapsvernområde (Tjøme kommune, opprettet 1974)

Det er merknader til at landskapsvernområdet foreslås opphevet og at lokaliteten inngår i Rød – Dirhue landskapsvernområde. Fylkesmannen finner ikke at merknadene gir grunnlag for å endre forslaget om et nytt og utvidet landskapsvernområde, og tilrår at Øvre Rød landskapsvernområde oppheves.

DN slutter seg til fylkesmannens konklusjon.

Miljøverndepartementet er enig med fylkesmannen og direktoratet.

Miljøverndepartementet

t i l r å r

Forskrifter om verneplan for Oslofjorden – delplan Vestfold fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1 - 32).